

Mreža gozdnih vrtcev in šol Slovenije

The Slovenian Network of Forest Kindergartens and Schools

GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE

Inštitut za gozdno pedagogiko

v sodelovanju z

Gozdarskim inštitutom Slovenije in Zavodom za gozdove Slovenije

Zbirka poročil razpisa Gozd oblikuje življenje

GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE

Inštitut za gozdno pedagogiko in Gozdarski inštitut Slovenije

Uredniški odbor mag. Natalija Györek, dr. Urša Vilhar, Boris Rantaša

Odgovorna oseba: mag. Natalija Györek

Tehnična urednica: mag. Natalija Györek

Fotografije Avtorji

Besedilo ni lektorirano.

Cena: Brezplačno.

Sofinanciranje:

Rezultati razpisa **GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE**, objavljeni v publikaciji, so bili financirani iz različnih programov in projektov Inštituta za gozdno pedagogiko ter osnovnih šol in vrtcev pod okriljem Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije.

Izdajanje publikacije so sofinancirali različni finančni programi Inštituta za gozdno pedagogiko ter **LIFE+ projekta ManFor C.BD** in **LIFEGENMON** ter projekt **EUFORINNO**, European Forest Research and Innovation, 7th FW EU Capacities programme RegPot No. 315982.

Elektronski izvod dostopen na:

<http://www.gozdnivrtec.si/sl/>

<http://www.srce-me-povezuje.si/gozdnapedagogika/>

<http://www.gozdis.si/domov/>

http://www.zgs.si/zavod_za_gozdove_slovenije/index.html

Kazalo vsebine

RAZPIS "GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE"	6
KATJA TURK MEDVEŠČEK OŠ COL, PODRUŽNIČNA ŠOLA PODKRAJ	8
KLAVDIJA KLINAR OŠ TONETA ČUFARJA JESENICE.....	20
NATAŠA ŠEFER OŠ SIMONA JENKA KRANJ	25
NIVES BRATINA FURLAN, SLAVICA VELIKONJA OŠ COL.....	28
MAGDA DOBERŠEK OŠ DOBJE.....	31
ALENKA REPANŠEK URŠIČ, BARBARA ZORMAN VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK.....	40
SIMONA ŠAREC, MANCA GRILC, KATJA ZOBAVNIK VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK.....	55
SIMONA ŠAREC, MANCA GRILC VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK.....	59
ANGELI MOČNIK VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK.....	60
IRENA MUŠIČ VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK.....	62
DANIELA DOBNIK, AMADEJA RAMPRE OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU, VRTEC VRTILJAK	66
MAJDA KAJZBA, MARUŠKA PENIČ OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU, VRTEC VRTILJAK	74
MARIJA PLOHL, ANJA DIZDAREVIČ OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU VRTEC VRTILJAK	79
MARJANA ŠRAM VRTEC OTONA ŽUPANČIČA SLOVENSKA BISTRICA	92
METKA ŽNIDAR VRTEC OTONA ŽUPANČIČA SLOVENSKA BISTRICA.....	96
MARIJA HRIBAR, NATAŠA BREZNIK VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK.....	103

PETRA GRABROVEC IN BARBARA PIPENBAHER OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU, VRTEC CICIBAN	109
SIMONA MATJAN, STANKA MOČNIK, MARJETKA KONCILJA VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK	110
VRTEC IVANČNA GORICA ENOTA PIKAPOLONICA.....	115
MATEJA MUŠIČ OŠ MATIJE VALJAVCA PREDDVOR VRTEC ČRIČEK.....	125
ŠPELA NOVAK VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK	144
TEJA KREČAN VRTEC URŠA DOMŽALE.....	148
VANJA GRDADOLNIK, GRETA KUKOLJ OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU	155
SONJA FLERE VRTEC KOBACAJ GROSUPLJE.....	159
MAJA MARTINČIČ, BARBARA ILNIKAR OŠ MIRNA, VRTEC DETELJICA.....	162
DANIELA URBANIČ, ANA ŠTUHEC OŠ IN VRTEC APAČE, ENOTA STOGOVCI.....	193
PRILOGA PRAGOZDNI REZERVAT RAJHENAVSKI ROG.....	199

Foto: Simona Šarec, Manca Grilc

Razpis "GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE"

Gozd s svojim dinamičnim utripom predstavlja bogato in neponovljivo vzgojno-učno okolje. Otroci ga občutijo z vsemi čuti, ga preoblikujejo po lastnih zamislih in gozd preoblikuje njih. Ponuja jim ustvarjalno okolje, ki porodi v njih iskrive zamisli, pozitivna čustva, jih umiri in pomaga odkrivati lastne izrazne možnosti.

Na pobudo Inštituta za gozdno pedagogiko je bil v okviru Mreže gozdnih vrtcev in šol v šolskem letu 2014/15 objavljen razpis »Gozd oblikuje življenje«. Namen razpisa je bil zbrati najiskrivejše opise idej, izkušenj, aktivnosti, utrinkov, razmišljanja, iger, učnih pripomočkov v gozdu ali naravi kot del vzgojno-izobraževalnega procesa. Velik odziv vzgojno-izobraževalnih ustanov širom Slovenije priča o velikem zanimanju in navdušenju za delo v naravnih učnih okoljih ter zavedanju o primernosti gozda in narave za spodbujanje ustvarjalnosti, izzivov in celostnega razvoja otrok. Na razpis se je s svojimi prispevki odzvalo petdeset vzgojiteljic in učiteljic, kar priča o velikem zanimanju za Mrežo gozdnih vrtcev in šol.

Na drugem srečanju Mreže gozdnih vrtcev in šol Slovenije na Kočevskem Rogu, ki ga je v juniju 2015 organiziral Inštitut za gozdno pedagogiko v sodelovanju z Gozdarskim inštitutom Slovenije in Zavodom za gozdove Slovenije, smo poleg nagrad za tri najboljše prispevke razpisa pripravili tudi zbornik vseh prispelih prispevkov, ki je pred vami. Zbornik je objavljen na domačih straneh sodelujočih ustanov in tako dostopen vsem šolam in vrtcem pri njihovem nadaljnjem delu. Predstavlja pomemben korak h krepitvi Mreže gozdnih vrtcev in šol Slovenije ter nudi številne zanimive ideje in predloge za vzgojno-izobraževalne aktivnosti v naravnih okoljih.

Foto: Simona Šarec, Manca Grilc

Odkrivanje gozda lahko otroke popelje do razburljivih doživetij, jim omogoča vsakodnevni oddih v naravi, krepitev gibalnih sposobnosti, čutnih zaznav, razumevanja naravnih zakonitosti in procesov, spodbuja njihovo ustvarjalnost od najzgodnejšega obdobja pa do

najstniških let. Spoznavanje z naravnimi materiali, umetniško ustvarjanje, iskanje hrane, priprava domačih zdravil, krepitev gibalnih veščin, vse to so aktivnosti, ki so jih udeleženci razpisa opisali v svojih prispevkih. Hkrati so izpostavili pomen gozda na oblikovanje odnosa otrok do narave in soljudi: spoznavanje zakonitosti narave in življenja nasploh, pomen raznolikosti, stalnega spreminjanja, minljivosti, medsebojno sodelovanje, pomoč, prijateljstvo. Otroci so v gozd povabili tudi svoje starše ter dedke in babice, saj so aktivnosti v gozdu idealne za krepitev medgeneracijskih odnosov ter omogočajo prenos tradicionalnih znanj in veščin, ki bodo sicer pozabljene. Hkrati so starši in stari starši spoznali, kaj vse počnejo in kako se počutijo otroci v gozdu ter na ta način lažje premagali predsodke in strahove ter z veseljem podprli vzgojno-izobraževalne aktivnosti v gozdu.

Vsi, ki smo vpleteni v sooblikovanje in delo Mreže, to delo z veseljem opravljamo. Mi se vedno znova razveselimo vaših misli, doživetij, zgodb, ki nam jih pošiljate v okviru vzgojno izobraževalnih dejavnosti, vas pa navdušujejo naše gozdne zgodbe, ki vam jih predajamo na naših skupnih srečanjih. Vendar vedno ni lahko, ne nam, ne vam. Včasih je težko, ko vam ponujamo blato, neravne poti, soparo poletnih dni, klope, komarje in mraz. Tudi šole in vrtci se srečujete na poti v gozd z različnimi težavami, ki pa jih vztrajno in z voljo premagujete. Podpora pri oblikovanju naše skupne mreže je vzajemna in že večkrat se je pokazalo, da je za uspeh ključno sodelovanje. Idej in volje nam na tej skupni poti nikoli ne zmanjka, saj imamo eno skupno lastnost – radi smo v GOZDU, v NARAVI, kjer pa ne iščemo samo znanja, ampak tudi življenjske modrosti in to z veseljem prenašamo na otroke.

In GOZD tak kot je, dinamičen, lep, barvit, življenjski naj nas in predvsem naše otroke spremlja tudi v prihodnje!

Pripravili: Urša Vilhar, Natalija Györek, Boris Rantaša,

Rožnik, 2015

Foto: Simona Šarec, Manca Grilc

Katja Turk Medvešček OŠ COL, PODRUŽNIČNA ŠOLA PODKRAJ

GUM, LUM, ŠPO – RADI V GOZD GREMO

Mentorica:

Katja Turk Medvešček, profesorica razrednega pouka

Podružnična šola Podkraj stoji na križišču poti sredi mogočnih gozdov Hrušice, Nanosa in Javornika. V letošnjem šolskem letu smo se pridružili Mreži gozdnih šol in vrtcev Slovenije. Skozi vse leto redno obiskujemo gozd, ga raziskujemo, se v njem učimo, ustvarjamo, sodelujemo, burimo svojo domišljijo, se gibamo, dobro počutimo in spočijemo.

Učenci kombiniranega oddelka prvega in drugega razreda smo osvajali različne učne cilje v gozdu prek celega šolskega leta. Odločila sem se za predstavitev treh učnih ur vzgojnih predmetov: likovne umetnosti, glasbene umetnosti in športa.

Ko učencem omenim, da bomo naslednji dan šli v gozd, vedno vlada v razredu posebno navdušenje. Sprašujejo me, ali naj si obujejo »gojzarje«, naj prinesejo kakšno dodatno oblačilo, kdaj bomo šli, kaj bomo tam delali ali bodo lahko sami raziskovali po gozdu... Ugotavljam, da je že sama beseda gozd dovolj velika motivacija za učno uro v gozdu.

LIKOVNA UMETNOST - KIPARSTVO

Učno uro likovne umetnosti smo začeli z uvodno motivacijo »Začutimo gozd«.

Vsak otrok si je izbral svoj prostor sredi gozda. Ob vodenju smo v naše doživljanje vključili vsa čutila. Pozorno smo poslušali, vohali smo sveži vonj gozdnih rastlin, prisluhnili drevesu, pobožali smo deblo, rastlinice v podrasti, prst, skalovje, grmičke,...

Otrokom sem posredovala navodila o gradnji hišic iz naravnih materialov, ki jih bomo nabrali v gozdu. Pogovorili smo se, da bomo pri svojem ustvarjanju pazljivi in ne bomo škodovali rastlinah ali živalim v gozdu. Razdelili smo se v skupine in si poiskali prostor na gozdnih tleh za svojo hišico. Najprej so otroci začeli z nabiranjem vejic, mahu, storžev, kamenčkov... Dogovorili so se, kakšno hišico bodo postavili. Pri gradnji so bili ustvarjalni, domiselni in vztrajni.

Hišice so bile postavljene in otrokom sem predlagala, da vsaki hišici dajo svoje ime. Skupaj smo si ogledali nastale hišice. Posamezna skupina je predstavila svojo hišico. Opisali so, kako so jo zgradili, katere dele ima hiška, kaj je okoli nje... Svoj opis so nadgradili še z domišljijo. V njej prebiva škrat, tukaj je doma lastovka, v njej stanuje miška, v tem nadstropju je majhna veverica...

CILJI:

Otroci oblikujejo tridimenzionalno stavbo iz naravnih materialov.

Otroci medsebojno sodelujejo in se navajajo na timsko delo.

Otroci doživljajo gozd kot življenjski prostor z različnimi čutili.

Gozd nam daje izkušnje in krila domišljije.

ŠPORT – GOZDNI POLIGON

Pozimi je zunaj precej hladno, a gozd je tudi takrat zanimiv. Hiter sprehod do gozda nas je pošteno ogrel. Našli smo večji prostor sredi gozda in se razporedili v krog.

Na gozdnih tleh je bilo vse polno suhih vej in vsak otrok si je poiskal eno vejo. Gimnastične vaje smo izvedli s pomočjo vej, ki smo jih nabrali. Najprej smo telovadili pod vodstvom učiteljice, potem pa sem otroke spodbudila, naj si vsak izmisli svojo vajo. To jim je bilo zelo všeč in v hipu, so imeli kup novih idej. Prav vsak učenec je sodeloval in si izmislil svojo gimnastično vajo.

Otrokom sem povedala, da bomo danes pripravili poligon v naravi. Poligon smo do sedaj vedno izvedli v telovadnici, a neobičajna ideja jim je bila takoj všeč. Skupaj smo se dogovorili, kakšen bo poligon. Razdelili smo se v dve skupini – prvi in drugi razred. Učenci drugega razreda so »ustvarili« svojo poligon na pobočju, učenci prvega razreda pa na ravnem delu gozda. Oba poligona sta vključevala tek, skoke, počepe in vaje za ravnotežje. Otroci so drugi skupini najprej pokazali svoj poligon, potem pa jim dali ustna navodila za delo. Primer: Tečeš do drevesa, tam preskočiš kamen, hodiš po deblu do skale, tečeš do kotanje, ob

smreki narediš tri počepe... Otroci so z navdušenjem sodelovali in upoštevali navodila sošolcev. Obe skupini sta preizkusili oba poligona.

Za zaključek smo izvedli obvezno raziskovanje gozda. Otrokom vedno dam nekaj časa, da samostojno hodijo po gozdu in ga raziskujejo. To jih navduši in v njih spodbudi radovednost in veselje za odkrivanja novega. Obenem vsak posameznik dobi nekaj časa zase, s katerim prosto razpolaga. Vsak se je odpravil po svoje. Deček je našel luknjo med gozdnimi koreninicami, nekaj dečkov je še naprej vztrajno tekalo po gozdu in nam razlagalo, da so kot kozorogi, ki tečejo med skalami. Deklice so našle veliko lesno gobo, nekaj deklic je našlo odpadke, ki so jih odnesle v šolo. Različna »odkritja« so pokazali svojim sošolcem, jih komentirali, povedali svoje izkušnje. V gozdu se vedno najde ali zgodi kaj zanimivega.

Raziskovanja gozda otroke še posebej navduši in prevzame.

V šoli smo si podelili svoja občutja, doživetja in porajale so se nove zamisli za naslednji »gozdni poligon«.

CILJI:

Otroci telovadijo v naravnem okolju.

Otroci sodelujejo pri postavitvi poligona v naravi s svojimi idejami.

GLASBENA UMETNOST – POMLADNI KONCERT V GOZDU

Pri uri glasbene umetnosti sem učencem povedala, da bomo naslednjo uro imeli pomladni koncert v gozdu. Začudeno so me gledali, se malo muzali in spogledovali. Moja ideja se jim je zdela zabavna in nenavadna,

Naslednje jutro smo se odpravili v gozd. Pred vhomom v gozd smo se ustavili na jasi, polni žafranov. Povedala sem, da bo današnji koncert nekaj posebnega, saj bomo zapeli gozdu, da se prebudi v pomlad. Ozrli smo se okrog po travniku ob robu gozda in videli polno žafranov in trobentic. Sedaj pa jim zapojmo. Najprej smo zapeli ljudsko pesmico Pozdravljena, trobentica.

Postavili smo se v zborček kot pravi pevci in zapeli trobenticam.

Potem sem prebrala pesmico Anje Štefan: Prvi žafran. Otrok sem rekla: Zdaj ste pa vi na vrsti. Tako kot deček iz pesmice poiščite svoj žafran in mu v listke nekaj zapojte. Hitro so se razpršili med cvetovi in peli žafranom.

Potem smo vstopili v gozd.

Sedaj stopamo po »žafranovi poti«, so rekli otroci, ko so videli vse polno žafranov.

Hodili smo po poti navzgor in se ustavili na pobočju. Tukaj smo nadaljevali s koncertom. Poiskali smo si primeren »oder« za nastop in se postavili v pevski zborček. Najprej smo zapeli pesmico Veverica, da prebudimo gozdne živalce. Sledila je pesmica Ku – ku. Polovica učencev je pesmico pela na odru, ostali so se razporedili ob deblih po pobočju in posnemali kukavico. Otroci so se vživeli in pesmico smo morali večkrat ponoviti.

Pozdravili smo tudi črnega kosa s pesmico Pleši, pleši, črni kos. Nato so otroci začeli iskati nov oder, saj je sledila recitacija in začutili so potrebo po spremembi prostora. Drugošolci so recitali pesmico Srečka Kosovela: Kje? Sledilo je iskanje jelke, saj se je učenka spomnila na pesmico Rasla je jelka. Otroci so našli majhno smrečico, stopili okoli nje in ji zapeli Rasla

je smreka... Bratec in sestra, ki obiskujeta naš oddelek, sta pesmico tudi kratko uprizorila (po stezi bratec hodil je, za roko sestro vodil je..).

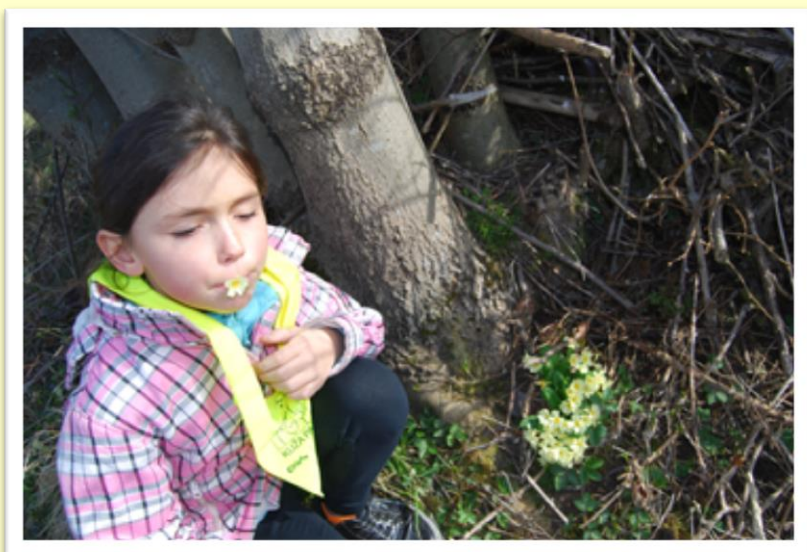
Sledilo je še obvezno raziskovanje gozda.

Tokrat je otroke pritegnila velika skala ob robu gozda in spontano se jih je precej odpravilo na skalo. Smo kot koze, ki visoko plezajo, so rekli in veselo sedeli na vrhu skale.

Vrnili smo se prek travnika polnega trobentic nazaj v šolo.

Svoja gozdna doživetja so narisali in opisali. Učencem ostalih razredov na podružnici smo vsi veseli pripovedovali o koncertu v gozdu.

Bili smo v gozdu. Peli smo za frunom in trobentiam. Imeli pasmo tudi gozdnim koncert. Najbolj pa sem se zabavala, ko smo jaz, Karin, Matic in Nik paziskovali.

Time

V GOZDU SMO VIDELI MAJHNO
JELKO. PELI SMO PESMI O
ČRNEM KOSU, KUKAVICI, JELKI,
VEVERICI. ŠLI SMO PO
ZAFRANOVU POTI.

CILJ:

Otroci doživeto pojejo in recitirajo pesmice v gozdu.

Otroci sproščeno nastopajo v naravnem okolju pred svojimi sošolci.

Otroci sodelujejo pri oblikovanju gozdnega nastopa s svojimi idejami.

Gozd nas vedno navduši, res ga potrebujemo in radi vanj zahajamo.

Klavdija Klinar OŠ TONETA ČUFARJA JESENICE

Pomladni detektivi

Težko smo dočakali pomlad. V razredu smo najprej spoznali značilnosti in znanilce pomladi, nato pa se odpravili na lov za pomladjo. Med potjo smo opazovali spremembe v naravi. Iskali znanilce pomladi – zvončke, trobentice, črni teloh, jetrnik, žafran, si jih kot pravi detektivi tudi ogledali in prešteli venčne liste, si ogledali prašnike in pestič, poskušali ugotoviti, kaj imajo v zemlji.

Jesenske slike

Na sončen jesenski dan smo na sprehodu nabirali različni naravni material za ustvarjanje: jesenske liste, plodove, vejice, storže, kamne... Na lesenih podstavkih so nastale zanimive slike.

Snežno ustvarjanje

Na zimskem sprehodu, kjer smo iskali sledi gozdnih živali v snegu, smo zadnje zaplate snega izkoristili za snežno ustvarjanje.

V razredu smo najprej spoznali sledi gozdnih živali. Učenci so dobili učni list, ki so ga razrezali in kasneje poiskali pare žival – sled. Na terenu smo iskali sledi v snegu, našli smo sledi ptice, mačke, psa in sme.

Zadnje zaplate snega so nas na koncu sprehoda zvale k ustvarjanju. S svojimi stopinjami smo ustvarili čudovite snežne slike. Nastala je snežna hiša, snežno drevo, snežna srna...

SLEDI ŽIVALI V SNEGU

	MEDVED
	SRNA
	VELIK PES ALI VOLK
	MUCA
	KONJ
	LISICA
	JAZBEC
	PODLASICA

Gozdna razstava

Na sprehodu po gozdu smo nabirali različne veje, liste, plodove... V razredu smo v knjigah poiskali imena dreves, katerim pripadajo in jih poimenovali. Nastala je zanimiva razstava, ki je nekaj časa krasila naš razred in gostila tudi druge učence.

Nataša Šefer OŠ SIMONA JENKA KRANJ

Jutranji krog na šolskem vrtu (med drevesi)

Naša šola stoji v mestnem okolju, a se ponaša z velikim vrtom. Na vrtu raste precej strnjeno več kot dvajset dreves, pa tudi mnogo grmov. Pravzaprav imamo pred šolo pravi mini gozdiček. Pred nekaj leti smo uredili drevesno učno pot, na kateri smo predstavili kar 10 različnih drevesnih vrst. Vsako leto na Eno dan zasadimo nov grm ali drevo in število različnih drevesnih in grmovnih vrst se še večja. Na vrtu imamo poleg gozdička tudi zeliščni in zelenjavni vrt, mejimo pa na vrt Hortikulturnega društva. Narava pred našimi šolskimi vrati nam tako ponuja mnogo možnosti in izzivov za gibanje in učenje.

Z učenci večkrat obiščemo tudi »pravi« gozd, ki pa je toliko oddaljen, da to vendarle ni vedno mogoče. Zdi se mi pomembno, da so otroci v stiku z naravo čimbolj pogosto, najbolje kar vsak dan. To nam omogoča prav naš prostoren vrt z mini gozdičkom. Pomembno se mi zdi tudi, da otrokovo opazovanje usmerimo v stvari v bližini, saj se sicer pogosto zgodi, da jih sploh ne opazimo. Spoznali bodo, da tudi tu najdemo presenetljivo veliko rastlin in živali. Pogosti obiski naravnih kotičkov, pa čeprav sredi mesta, bodo pri otrocih razvili pristen in odgovoren odnos do narave ter občutljivost za dogajanja v njej. Naučili se bodo ceniti koticke narave v mestu, preko tega pa naravo nasploh.

Tako sem se odločila, da predstavim jutranji krog, ki smo ga s prvošolci tokrat preselili iz razreda v naravo: med drevesa na našem igrišču. Jutranji krog je naša vsakodnevna rutina, pričetek našega dne.

Pred odhodom ven, smo se dogovorili za nekaj pravil, da bo delo potekalo čim bolj nemoteno:

- Hitro in tiho se oblečem.
- Hitro naredim krog.
- Čim manj govorim, da lahko prisluhnem naravi.

Dejavnosti v jutranjem krogu:

- **Jutranji pozdrav.**

Prijazno smo pozdravili drug drugega. Prav lepo nas je pozdravilo tudi sonce, zato smo veselo zapeli. Ker smo bili na svežem zraku, smo globoko vdihnili in izdihnili.

- **Opazovanje vremena.**

Kakšno je vreme?

Je toplo, hladno? Se ti kadi iz ust?

Opazuj nebo, oblake.

Ali čutiš veter? S katere strani? Zmoči prst in ga dvigni.

Te greje sonce. Kje ga čutiš?

- **Opazovanje okolice.**

K opazovanju okolice in »nevihti idej« sem učence spodbudila z vprašanji:

Katere rastline vidiš?

Kaj pa živali? (Tu smo zapeli pesem o kukavici, saj smo slišali in videli kar nekaj različnih ptic.)

Vidiš kaj, kar bi preskočil?

... na kar bi splezal?

... kar bi lahko kotalil?

... kar bi lahko uporabil kot glasbilo?

Vidiš prostor, kamor bi se lahko skrili?

- **Naša čutila.**

Opazovali smo barve okrog sebe in ugotavljali, katere je največ.

Poslušali smo zvoke. Prešteli smo, koliko jih slišimo in jih poimenovali.

Vonjali in tipali smo zemljo. Bila je vlažna in hladna, o vonju pa smo razmišljali precej različno.

Zaposlili smo večino svojih čutov, razen okusa. Pogovorili smo se o nevarnostih okušanja in se dogovorili, da okušamo le tisto, kar poznamo. Tokrat okrog nas nismo našli ničesar, kar bi okušali.

Pri vsaki dejavnosti so učenci povedali, katero čutilo so uporabili.

- **Pogovor z naravo.**

Vsak je poiskal kamenček, ki mu je všeč. Vrnil se je v krog in ga opazoval z vseh strani – barvo, obliko, površino, posebnosti.

Spodbudila sem jih:

- Naj pomislijo, kako bi se počutili kot kamen.

- Razmislijo, kaj bi jim povedal kamen: Koliko je star? Od kod je prišel? Kakšno je življenje na tem prostoru? Kdo ga obiskuje? Katere dogodke je videl v svojem življenju?

Ko smo kamenčke spoznali, so potovali v krogu iz rok v roke. Prvi, ki bo spoznal svoj kamenček, ko ga dobi nazaj v roke, naj se oglasi. Vsi so se razveselili, ko so ga dobili nazaj.

- **Slikamo z naravnimi materiali.**

Učenci so dobili navodilo, naj prinesejo v krog nekaj naravnega. Najdene predmete so poimenovali: vejica, kamen, storž, list... Iz naravnega materiala so sestavili sliko: drug za drugim so prinašali material na sredino kroga in ga polagali v nek motiv. Ko smo končali, smo ugotavljali, kaj je nastalo. Predstavljali smo si marsikaj: ladjo, drevo, klovna, letalo...

Polni energije in dobre volje smo se vrnili v učilnico, kjer smo nadaljevali z delom. Tokrat smo v delovnem zvezku reševali naloge o čutilih.

Učenci so bili nad jutranjim krogom na igrišču navdušeni, delo v naravi je spodbudilo njihovo naravno motivacijo in radovednost. Učenje se je spremenilo v igro, navdušenje.

Nives Bratina Furlan, Slavica Velikonja OŠ COL

ŠOLA V GOZDU

Učenci Osnovne šole Col imamo zelo radi gozd. Naš kraj se ponosno dviguje nad Vipavsko dolino in leži na obrobju prelepega Trnovskega gozda. Gozd nas pravzaprav obkroža in le nekaj minut hoje v eno ali drugo smer od šole, nas pot vodi v njegov topli objem.

Prvošolci in tretješolci obiskujemo skupni – kombinirani oddelek. Pogosto se naš pouk iz učilnice preseli v bližnji gozd. Tam poiščemo čudovite rekvizite in prostorčke za pouk športa in najdemo prelepe materiale za likovno ustvarjanje. Zanimiva je gozdna matematika. Ugotovili smo, da je gozdna jasa zelo akustična in zato primerna za pouk glasbene umetnosti. Pravlјice, ki nam jih učiteljica pove v gozdu, so posebno doživetje. To, da v gozdu lahko zelo nazorno spoznavamo okolje, pa je samo po sebi umevno.

Zadnji zimski dan smo cel dopoldan preživeli v gozdu. Na sončni gozdni jasi smo se igrali, plezali po drevesih, streljali z lesenim lokom, tekali za citrončki, opazovali prve znanilce pomladi ... Nenadoma smo med drevesi zagledali gospo Nives. Povedala nam je, da je varuhinja gozda. Opazuje gozdne rastline in živali in vsa dogajanja skrbno zapisuje v gozdni zvezek. Povabila nas je, da postanemo njeni pomočniki in skupaj smo nadaljevali pot. Videli smo čudovite mahove, bleščeče kamne, lupinice gozdnih plodov, nenavadne storže, skrivnostne dupline in stare drevesne šture, ki so nam izdali skrivnost, kako staro je bilo drevo, ki je tam raslo. Nekaj gozdnih zakladkov smo shranili v žepe in jih prinesli v šolo. Naenkrat se je med vejami dreves rdeče zableščalo. »Oooo, škratova kapica!« Podajali smo si jo z glave na glavo in v upanju, da srečamo tudi škratka, nadaljevali pot. Odkrili smo kar nekaj domovanj gozdnih škratov v skalnih razpokah in njihovih počivališč na mehkem listju, škratki pa so se nam spretno izmikali izpred oči. Na poti smo spoznali bukev, bor, dren, hrast in brin. Dren je že rumeno cvetel. Izvedeli smo, da ta grm prvi zacveti, njegovi plodovi pa dozorijo šele po prvi slani. Pobraли smo tudi polno vrečo smeti, ki so ležale na gozdnih tleh. Pred nami se je odprla travnata dolina, po kateri smo se kotalili, nato pa smo iskali pot iz borovega labirinta. Varuhinja gozda nam je prebrala pravljico Drevo Krištof, ki smo ga na poti nazaj v šolo takoj prepoznali. To je mogočen hrast, ki stoji na robu jase. Če boste prislonili uho k njegovemu deblu, vam bo čisto po tiho povedal: »Moje ime je Krištof.«

Skozi igro, razvijanje domišljije in raziskovalnega duha učenci in tudi odrasli v gozdu pozabimo na čas. Čas se preprosto ustavi. Med poukom v učilnici pogosto slišimo vprašanje: »Kdaj bo malica?« V gozdu postavljajo otroci na tisoče drugačnih vprašanj, ali pa molče občudujejo naravo in srkajo njeno lepoto preko vseh čutov. V gozdu se spletajo prijateljske vezi, prebuja se želja po raziskovanju ... Nemogoče je prešteti, koliko drobcenih korakov je že teklo po teh gozdnih tleh. Učenci sami najdejo pot do narave. Učitelji jim moramo damo možnost, da spet postanejo del nje.

ŠE BOMO ŠLI V GOZD!

Foto: Smiljana Krapež

Magda Doberšek OŠ DOBJE

Poročilo o izvedbi projekta

Magda Doberšek

OŠ DOBJE

Dobje pri Planini 20 a

3224 Dobje pri Planini

GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE (1. razred OŠ Dobje)

1. Naslov projekta: GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE (JESEN)

2. Uvod

V okviru projekta sem želela doseči, da bi učenci aktivno spoznavali svet okrog sebe, pridobivali znanje iz neposrednih izkušenj v gozdu in bližnjem okolju, ga dodatno oblikovali, razširjali in poglobljali ter si ob tem razvijali kompetence za vseživljenjsko učenje. Zato je velika večina učenja potekala v naravnem okolju, skozi spontano in vodeno didaktično igro ter s poudarkom na razvoju naravovarstvene etike. **Predvsem pa sem želela učencem ponuditi učno okolje, ki omogoča izzive, spodbuja ustvarjalnost in pozitivno vpliva na razvoj otrok.**

2.1. Starostna stopnja

Projekt smo izvedli z učenci 1. razreda Osnovne šole Dobje v okviru pouka (15 učencev) in oddelka podaljšanega bivanja (24 učencev).

2.2. Cilji

Operativni cilji tematskega sklopa Živa bitja (SPOZNAVANJE OKOLJA):

- Prepoznajo, poimenujejo in primerjajo različna živa bitja in okolja.
- Znajo poiskati podobnosti in razlike med rastlinami.
- Spoznajo, kaj potrebujejo živa bitja za življenje.

Operativni cilji tematskega sklopa Postopki (SPOZNAVANJE OKOLJA):

- Usmerjeno opazujejo, uporabljajo več čutil, opazovano narišejo ali napišejo; pri opazovanju primerjajo, uporabljajo štetje in merjenje z nestandardnimi in standardnimi enotami.

- Učenci razvrščajo po skupnih lastnostih in razlikah (po enem kriteriju spremenljivk).
- Učenci urejajo po eni spremenljivki.

2.3. Predviden potek učnih enot in metode dela

Projekt sem zastavila v okviru učnih ur tematskega sklopa JESEN, največ pri urah spoznavanje okolja v korelacijah z likovno umetnostjo, športom in matematiko. Pri vsaki uri sem dodala aktivnost, ki se je navezovala na omenjeni projekt. Te aktivnosti so se odvijale v mesecih septembru, oktobru in novembru 2014. Pri tem sem uporabila naslednje metode dela:

verbalno tekstualna – razlaga, razgovor, poročanje, branje, pisanje, opazovanje
demonstrativno ilustracijska – prikazovanje oz. demonstracija
izkustveno učenje – igra, praktično delo

2.4. Material

- Tablični računalniki z interaktivnim določevalnim ključem – Drevesa in grmi okoli nas (avtorica Kristina Prosen, ZRSŠ)
- Platnene vrečke za igre Ekološki spomin, Čarobni napoj,...
- "Knjige zakladov"
- Zbirke posušenih drevesnih listov, ki so jih učenci prinesli v šolo
- Material, ki smo ga našli v gozdu

3. Opis izvedbe in poteka aktivnosti:

3.1. Časovni okvir:

- Igra Ekološki spomin – SPO (15 minut)
- Opazovalni sprehod – SPO (35 minut)
- Jesen – SPO (15 minut)
- Sprehod v bližnjo okolico - ŠPO (45 minut)
- Naš mali projekt: ZBIRKA LISTOV – HERBARIJ – SPO, SLJ (45 minut)
- NA ŠOLSLEM DVORIŠČU – opazovalni list – SPO, SLJ; poskusno določanje s tabličnimi računalniki v naravi (45 minut)
- Kiparstvo: NARAVNI KIPARSKI MATERIALI – LUM (90 minut)
- Drevesni listi – razvrščanje, urejanje – MAT, SPO (45 minut)
- GOZDNI PLODOVI – SPO (45 minut)

- DREVESA IN GRMI OKOLI NAS – SPO, SLJ; določanje s tabličnimi računalniki v razredu (45 minut)

3.2. Potek dela:

Na začetku sem želela predvsem ugotoviti, koliko vrst dreves si bodo učenci skozi razne aktivnosti, ki jih bomo počeli v gozdu, zapomnili in prepoznali. Vseskozi sem se trudila pri uporabi ustrezne terminologije. Tako so bili učenci seznanjeni s pojmi, kot so: sploščene/nesploščene iglice, iglice v šopkih, nasprotno nameščeni listi, deljena/nedeljena listna ploskev, listi v obliki srca, cel/nazobčan listni rob, daljši/krajši pecelj od širine dveh prstov,... Na koncu sem želela njihovo znanje preveriti s pomočjo interaktivnega določevalnega ključa na tabličnem računalniku, prilagojenem njihovi razvojni stopnji. Bolj kot so aktivnosti tekle h koncu bolj pomembno mi je bilo, da se učenci v gozdu dobro počutijo, da je bil gozd zanje ustvarjalno okolje in če se je le dalo, tudi igrišče.

Igra Ekološki spomin SPO (15 minut)

Na dvorišču sem nabrala nekaj naravnih predmetov (kamenčki, **listi dreves in grmov**, cvetovi,...), ne da bi učenci to opazili, in jih položila v vrečko iz blaga. Nato sem pred učenci nabrane predmete postopoma polagala iz vrečke. Po ogledu predmetov sem jim naročila, naj se sprehodijo po dvorišču in iščejo enake predmete. Po petih minutah sem jih poklicala k sebi. Postavili smo se v krog. Iz vrečke sem nato ponovno polagala vsak predmet posebej, učenci pa so ob frontalni obliki dela ugotavljali, ali ga imajo tudi oni v svoji zbirki, ga nato poimenovali, opisovali, primerjali...

Opazovalni sprehod - SPO (35 minut) - frontalno delo

Z učenci smo odšli na sprehod v bližnjo okolico. Obiskali smo različne življenjske prostore (**gozd**, travnik, njiva, potok), jih poimenovali, opazovali, opisovali. Igrali smo se igro Čarobni napoj - vsak učenec je v naravi moral poiskati ali nekaj svetlečega ali rjavega, zelenega, suhega, bodečega, mehkega,... Nato so v krogu frontalno razložili, kaj so prinesli. Nato smo opazovali različne rastline, ki smo jih videli ob poti – poimenovali dele rastlin in poiskali **enakovrstne dele pri drevesu** in cvetlici. Iskali smo podobnosti in razlike, primerjali velikost rastlin, **oblike listov**, barvo cvetov, plodove,...

Jesen - SPO (15 minut)- delo po skupinah

Učenci so po skupinah opazovali slike v e-učbeniku. Nato je vsaka skupina ob primerjavi z **drevesi in grmi**, ki smo jih videli tudi na opazovalnem sprehodu, poročala, kaj se dogaja z njimi v jeseni. Hkrati smo se dogovorili, da bodo za domačo nalogo odšli s starši v gozd, nabrali različne liste dreves in jih posušili.

Sprehod v bližnjo okolico - ŠPO (45 minut)- frontalno delo, delo po skupinah

Z učenci smo odšli v bližnji **gozd**, kjer smo se igrali razne igre: Skrivanje: Učenci so se zbrali okrog mene. Na znak so morali čim hitreje najti svoje **drevo** in se zanj skriti. Kdo je bil prvi, kdo zadnji? Kako se imenuje tvoje **drevo**? Gimnastične vaje ob **drevesnem deblu** Preskoki: Učenci so najprej enonožno preskakovali nizke ovire (krtine, večje šope trav, luže, korenine, potko, **grmičke...**). Potem smo poiskali primeren štor. Učenci so z zaletom skočili nanj, nato seskočili. Vesa: Poiskali smo **veje**, ki so bile dovolj močne in tako nizko, da so jih učenci lahko dosegli. Poskušali so viseti na različne načine: na obeh rokah, na obeh rokah in nogah, na eni roki, poskusili so se z brado dotakniti **veje**). Ciljanje (štafetne igre): Učenci so nabrali **gozdne plodove (storže, želode...)**. Določili smo primerno tarčo (**gram, drevo**), v katero so metali plodove.

Naš mali projekt: ZBIRKA LISTOV – HERBARIJ - SPO, SLJ (45 minut) - frontalno delo, delo po skupinah

Učenci so od doma prinesli **posušene liste dreves**. Z učenci smo frontalno **iskali liste različnih vrst dreves (list hrasta, bukve, javorja...)**. **Liste** smo primerjali – iskali podobnosti in razlike. Učenci so poimenovali **drevesa**, s katerih so listi odpadli. **Liste** so nato razvrstili: v skupino **listov hrasta (bukve, javorja, breze...)**. Sledilo je delo po skupinah. Vsaka skupina je dobila list papirja (A3). Na list je nalepila izbrane **drevesne liste**. Na list so v skupini napisali tudi **ime drevesa**, na katerem so rasli **listi**. **Liste** smo razstavili v razredu.

NA ŠOLSLEM DVORIŠČU – opazovalni list - SPO, SLJ; poskusno določanje s tabličnimi računalniki v naravi (45 minut)- frontalno delo, delo v dvojicah/trojicah

Odpravili smo se na šolsko dvorišče. Učenci so opazovali jesensko naravo. Po frontalni razlagi navodil so svoja opažanja individualno narisali (znak za vreme, oblačila, barvne lise ...) na opazovalni list. Izbrali so si **drevo z listi** in ugotavljali, kakšne barve so **listi v krošnji**. Poiskali so **drevo z iglicami** in ugotavljali **barvo iglic**. Na **drevesu** ali pod njim so iskali **plodove** in jih narisali.

Nato so v dvojicah opazovali in primerjali:

- dve različni **drevesi**; poročali so, po čem se razlikujeta in po čem sta si podobni;

- dve **drevesi** iste vrste; poročali so, po čem se razlikujeta (višina, debelina debla ...).

Na koncu so učenci še v dvojicah/trojicah poskusno določali vrsto posameznega **drevesa** s pomočjo interaktivnih določevalnih ključev na tabličnih računalnikih. Spremljala sem delo učencev z namenom, kako opravijo svoje delo, kako razumejo poti določanja, ali so jim skice jasne, razumljive,... Bila sem presenečena, kako so med sabo sodelovali, si pomagali in bili suvereni ter uspešni pri delu.

Kiparstvo: NARAVNI KIPARSKI MATERIALI – LUM (90 minut)- delo v skupinah

V gozdu so učenci po skupinah nabrali gozdne **plodove, manjše veje, liste...** in v naravnem okolju sestavili kiparsko delo iz naravnih materialov. Učenci so na koncu opisali, katere materiale so uporabili pri gradnji kipa in na koncu ugotavljali, kateri kip je zadostil kriteriju trdnosti, ustvarjalnosti,...

Drevesni listi – razvrščanje, urejanje; Knjige zakladov – MAT, SPO (45 minut)- delo v dvojicah, frontalno delo

Za učence sem pripravila "knjige zakladov" z različnimi listi dreves in grmov. V dvojicah so v naravi iskali iste vrste dreves in grmov in na koncu naredili razstavo z zbirkami knjig zakladov.

Z učenci smo se nato z **jesenskimi listi** ob frontalni razlagi navodil tudi poigrali.

- **Liste** smo *opazovali, tipali*, pihali vanje, se z njimi pahljali ...
- *Primerjali smo liste* med seboj. Ugotavljali smo, v čem se **lista** razlikujeta in v čem sta si podobna.
- **Liste** smo mečkali in *vonjali*.

Nato smo jih **razvrščali** po barvi, glede na vrsto **drevesa**, jih *urejali*:

- po dolžini **peclja**,
- dolžini **lista**,
- glede na spreminjanje barv jeseni ...

Učenci so ugotavljali, koliko je katerih **listov**. Spraševali smo se: Katerih **listov** je več? Katerih **listov** je manj? Ali je katerih listov enako?

Gozdni plodovi - SPO (45 minut)- delo v dvojicah, frontalno delo, individualno delo

Učenci so pripravili **posušene liste** in **plodove** izbranih **dreves (javor, bukev, smreka, pravi kostanj, hrast...)**, ki so jih prinesli od doma ali smo jih nabrali na sprehodu. V dvojicah so iskali pare, ki pripadajo isti vrsti **drevesa (list – plod)**. **Plodove** so poimenovali.

Nato so ob frontalni razlagi opazovali **plodove** in v njih poiskali **semena**. Z učenci smo se pogovarjali o pomembnosti **semen**. Kaj bi se zgodilo, če v naravi ne bi bilo več **plodov, semen?**

Vsak otrok je posadil v lonček izbrani **plod** ali posejal **semena** za nadaljnje opazovanje.

DREVESA IN GRMI OKOLI NAS – SPO, SLJ; določanje s tabličnimi računalniki v razredu (45 minut) - frontalno delo, delo v dvojicah

Za učence sem pripravila 10 vrst vejic **dreves in grmov**, ki sem jih nabrala v bližini šole. Vsako vejico sem oblepila s papirnatim trakom določene barve. Učence sem razdelila v dvojice, torej sta po dva uporabljala tablični računalnik. Vsaka dvojica je nato dobila še delovni list, na katerem je bila preglednica z 10 barvami – za vsako vrsto drevesa ena barva. Učenci so s pomočjo interaktivnih določevalnih ključev poimenovali vejico drevesa ali grma in jo zapisali v preglednico k ustrezni barvi. Tisti, ki že berejo, so prebirali navodila, tisti, ki še ne, so delali ob skicah. Če so se zmotili in sami ugotovili napako pri določanju, sem jih še enkrat napotila na ponovno določanje. Prav vse dvojice so v eni šolski uri dokončale delo, ene zelo hitro, druge dosti kasneje – pač odvisno od tega, kako vešči bralci so že.

4. Zaključki in evalvacije

Učenci so se obiska gozda vedno zelo razveselili. Na začetku so želeli predvsem steči v gozd in preskakovati različne naravne ovire, se loviti, igrati... Po večkratnih obiskih pa so me že po poti v gozd spraševali: "Kaj bomo pa danes počeli v gozdu?" Tudi učne, gibalne, ustvarjalne aktivnosti v gozdu so jim bile neznansko všeč. Na koncu pa sem vendarle želela ugotoviti, ali so se tudi kaj več naučili. Po zaključenem projektu so učenci s pomočjo interaktivnih določevalnih ključev na tabličnih računalnikih uspešno, večinoma brez težav določili najmanj 10 vrst dreves in grmov v bližnji okolici šole. **Pri delu so uporabljali ustrezno terminologijo in predvsem ob aktivnostih v naravi zelo uživali. Menim, da so usvojili dosti več znanja, kot bi ga sicer. In kar je najpomembnejše, takšnega dela si še želijo. Sedaj že razmišljam, katere aktivnosti bomo izvedli v gozdu pozimi...**

5. Priloge:

ZBIRKA LISTOV – HERBARIJ

KIPARSTVO: naravni kiparski materiali

DREVESA IN GRMI OKOLI NAS – SPO, SLJ; poskusno določanje s tabličnimi računalniki

DREVESNI LISTI – razvrščanje, urejanje; Knjige zakladov

DREVESA IN GRMI OKOLI NAS – SPO, SLJ; določanje s tabličnimi računalniki v razredu

MILJA IN ŽIGA

	IME RASTLINE
---	NAVADNA JELEKA
---	JAVOR
---	HRAST
---	BREZA
---	KOSTNANJ
---	LIPA
---	BUKEV SMREKA
---	NAVADNA SMREKA
---	NAVADNA LESKA
---	BUKEV

Literatura: posodobljeni učni načrt Spoznavanje okolja

Alenka Repanšek Uršič, Barbara Zorman VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK

ENOTA CEPETAČEK

SKUPINA LUNICE

Kontakt: Alenka 031 608 447; Barbara 041 371 992

Tema razpisa: GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE

Otroci iz skupine Lunice imamo srečo, saj obiskujemo enoto Cepetavček, vrtca Antona Medveda Kamnik, ki se nahaja v neposredni bližini gozda. Naši vzgojitelji Alenka Repanšek Uršič in Barbara Zorman sta to danost vpletli v naš vrtčevski vsakdan. Redno zahajamo v gozd in prenekatere njegove koticke smo že spremenili v svojo igralnico in učilnico na prostem. Zelo radi se vračamo vanje, saj se v njih sproščeno in skozi igro celostno razvijamo in učinkovitejše učimo.

V gozdu krepimo svoje zdravje, spodbujamo telesni razvoj, razvijamo svojo ustvarjalnost in domišljijo, predvsem pa sposobnosti sodelovanja in komunikacije.

V nadaljevanju vam želimo **v obliki fotoreportaže**, predstaviti nekatere najljubše dejavnosti iz gozda.

Naše gozdno igrišče v Nevljah

DEJAVNOST: poslušanje zgodbe Drevo ima srce in pogovor z drevesom

CILJI DEJAVNOSTI:

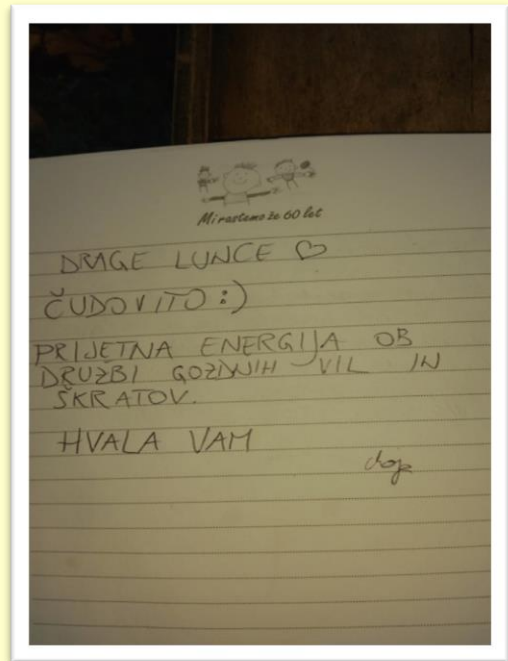
- otrok si poišče svoje drevo,
- otrok se umiri in sprosti,
- otrok prisluhne svojemu notranjemu glasu,
- otrok prosto pripoveduje, kaj mu je drevo povedalo.

DEJAVNOST: Reševanje problema, kako priti čez potok

CILJI DEJAVNOSTI:

- medsebojno sodelovanje,
- razvijanje telesnih sposobnosti (moč, ravnotežje, koordinacija),
- razvijanje kognitivnih sposobnosti.

DEJAVNOST: Postavitev stalnega kotička v gozdu

CILJI DEJAVNOSTI:

- sodelovanje s starši in lokalnim okoljem,
- otroci sprejmejo kotiček v gozdu kot enega izmed vseh kotičkov v vrtcu.

DEJAVNOST: Risanje z ogljem in postavitve razstave v naravi

CILJI DEJAVNOSTI:

- otrok pozorno opazuje barvo in teksturo različnih kamnov,
- razvijanje ustvarjalnosti,
- risanje z ogljem po kamnih.

DEJAVNOST: Očistimo gozd

CILJI:

- skrb za okolje in dobro počutje,
- otrok razvija ekološko ozaveščenost.

DEJAVNOST: Zgradimo gnezda za ptičke

CILJI DEJAVNOSTI:

- otrok se seznani s pesmico *Ptičja svatba*,
- otrok konstruira z naravnim materialom,
- otrok razvija prostorsko orientacijo.

DEJAVNOST: Gibalna urica v gozdu

CILJ DEJAVNOSTI:

- otrok razvija gibalne in telesne sposobnosti,
- otrok poišče naravne rekvizite.

DEJAVNOST: Spontana igra v gozdu

Raziskovanje plovnosti

Ribolov in ribja tržnica

Kraljevi prestol

Naša hišica

Sekanje drv

DEJAVNOST: Lovka na obisku

CILJI DEJAVNOSTI:

- otrok spozna lovko in gozdne živali.

**Simona Šarec, Manca Grilc, Katja Zobavnik VRTEC ANTONA MEDVEDA
KAMNIK**

GOZD IN STARŠI

V našem vrtcu že dolgo zahajamo v gozd, in na začetku smo se učili prav vsi – vzgojitelji, otroci in starši. Starši so sprva zelo dvomeče in polni strahu sprejemali naše »podvige«. Zato smo se odločili, da jih povabimo s seboj v gozd, da se sami prepričajo, kako mi uživamo, se učimo in razvijamo svojo brezmejno domišljijo ter kreativnost.

Za začetek smo jih motivirali s kratko zgodbico o srnici, katera bi si želela bolj slikovit gozd. Nato so starši skupaj s svojimi otroki, ustvarjali gozdne slike, da bi ugodili srni.

Nastale so čudovite umetnije, starši pa so uživali, kot že dolgo ne.

Predsodki in strahovi staršev so izginili in z veseljem podpirajo ter spremljajo vse naše aktivnosti.

Foto: Simona Šarec, Manca Grilc

Simona Šarec, Manca Grilc VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK

GOZD JE SKRIVNOST

Kako otroka naučiti, kaj v gozdu lahko primemo, pobožamo, okusimo?
Kaj pa je tisto, kar je bolje pustiti in le opazovati?

Preprosto.
Z izkušnjo.

SMREKOVI VRŠIČKI

Skrb za naše zdravje je naše vodilo, ki nas spremlja vsak dan, skozi vse leto. Spoznali smo, da za naše dobro počutje in zdravje lahko marsikaj naredimo sami. Poleg dnevnega bivanja na svežem zraku, vsako leto pripravimo tudi domač sirup iz smrekovih vršičkov.

Otroci dobro poznajo drevesa, ki rastejo v »našem« gozdu, zato brez težav prepoznajo drevesne vrste in njihove plodove.

Angeli Močnik VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK

MALČKI V GOZDU

Cilji, ki smo jim sledili pri našem bivanju v gozdu, so bili spoznavanje gozda kot življenjskega prostora mnogih organizmov.

Otrokom smo dolžni pokazati, kako pomembno je bivanje v harmoniji z naravo. To pa lahko storimo, saj se naš vrtec nahaja na deželi in nam omogoča, da vsakodnevno pridobivamo izkušnje s sprehodi v naravo. Velikokrat obiščemo tudi gozd. Gozd obiskujemo skozi vse leto. Čeprav so otroci stari 1-3 let, smo na začetku šolskega leta gozd obiskovali kar z vozički. Z obiskovanjem gozda je bilo uvajanje za otroke veliko manj stresno, saj so z opazovanjem pozabili na domotožje. Gozd je postal naša igralnica.

Ob igri smo se veliko naučili in pridobivali izkušnje v povezavi s socialnim in fizičnim okoljem. Otroci so se v gozdu tudi čustveno umirili. V gozdu smo opazovali gibanje drobnih živali, opazovali smo mravlje, pajke, deževnike, polže. Opazovali pa smo tudi živali, ki živijo pod drevesnim lubjem. Pri tem smo uporabili povečevalno steklo.

Otroke smo spodbujali, da so pobožali drevesa. Zanimivo je bilo opazovati izraze na njihovih obrazih ob božanju smreke. Izraz na obrazu je bil popolnoma drugačen, kot takrat, ko so božali bukev, ki je imela gladko lubje. Tako smo spoznali, da se lubje razlikuje med seboj.

Otroci so pobirali liste, ki so ležali na gozdnih tleh. Z nogami so stopali po listih, vseč jim je bilo šumenje listov pod nogami. Metali smo liste v zrak in opazovali njihovo padanje.

Gozd pa smo obiskovali tudi pozimi. Opazovali smo drevesa in ugotovili, da nimajo več listov, le smreke so imele zelene iglice. Pomagali smo pticam, saj smo jim polepšali mrzle dni s ptičjo pogačo, ki smo jo obesili na gole veje dreves. Ko smo se ponovno vrnili v gozd, smo opazili, da so živali večji del pogače že pojedle. V snegu smo opazovali sledi živali (srne, zajca, ptic).

Sonce je že stopilo sneg in v gozd so nas privabili znanilci pomladi. V tem letnem času opazujemo ptice in poslušamo njihovo petje. Otroci so sedaj že večji in postali so pravi raziskovalci gozda, saj sedaj že sami želijo, da spet obiščemo gozd. Ko pridemo do gozda, se otroci sami grupirajo v skupine. Med seboj vzpostavljajo verbalno in neverbalno komunikacijo, saj želijo sporočiti, kaj so našli. Vedno se vračamo na mesta, na katerem so se otroci nazadnje igrali in tam ugotavljamo, kaj se je spremenilo. Z otroki smo našli mravljišče. Imeli smo srečo, da smo lahko opazovali, kako krt rije pod zemljo in nastala je krtina.

Otroci so v gozdu sproščeni in veseli. Gozd jih umiri. Med seboj si pomagajo pri gradnji s palicami, storži, itd. Gozd jim je zanimivo in spodbudno učno okolje. V gozdu otroci odkrivajo lastne izrazne možnosti. Iz gozda se vedno vračamo umirjeni, kar se čuti tudi po tem, da so otroci drug do drugega bolj pozorni in med seboj delujejo povezovalno.

KAJ NAM POMENI GOZD?

Povzetek

Gozd je naravno okolje, ki nam, odraslim in otrokom nevsiljeno ponuja veliko možnosti za sprostitev, raziskovanje, učenje, spoznavanje, iskanje, uživanje, veselje. Gozd pomeni svobodo, saj tukaj otroci lahko počnejo, kar želijo. In kaj želijo? Otrokov naravni dar je odkrivati svet okrog sebe z vsemi čuti, se gibati in iskati nove izzive. Vse to in še več najdemo v gozdu. Prav zato smo mi v našem vrtcu stalni obiskovalci gozda.

Ključne besede: gozd, otrok, učenje, domišljija, prostor, raziskovanje

Uvod

Otrok v najbolj zgodnjem obdobju spoznava svoje okolje, prepoznava predmete iz okolja in zazna nekatere pojave. Sčasoma pa začne spoznavati in usvajati pojme in razumevati nekatere naravne pojave in procese. Seznanja se z nekaterimi naravoslovnimi postopki, se nauči oblikovati stališča - kritičnost in objektivnost. Vsak otrok si skladno s svojim kognitivnim razvojem sam konstruira pojme in razvija teorije, zato je zelo pomembno, da že v vrtcu pričnemo z vodenim proučevanjem okolja, z opazovanji, raziskovanji, poskusi, konkretnimi izkustvi, da si otroci pridobijo strokovno ustrezne predstave in odnos do stvari in predmetov, ki ga obkrožajo. Naravoslovne teme za otroke predstavljajo neposredno okolje, po drugi strani pa omogočajo preskoke od konkretnega k abstraktnemu dožemanju, ki je pomembno za celosten razvoj otrokove osebnosti. V gozdu vedno najdemo kaj zanimivega in ob vsem kar najdemo si lahko zastavimo vprašanje: »Zakaj pa je tako?« Razmišljanja in odgovori otrok nam tako jasno pokažejo, na kateri stopnji razvoja je otrok in kakšne teme in spodbude lahko vnašamo v naše delo. Na takšen način otroci postanejo soustvarjalci življenja v vrtcu.

Pri nas v gozdu

Preden vstopimo v gozd, potrkamo po deblu drevesa, pozdravimo in povemo gozdu, da bomo veseli, če nam dovoli, da bomo nekaj časa pri njemu na obisku. Seveda mu obljubimo, da bomo pri raziskovanju pazili na živalce in na vse kar najdemo v gozdu. Tudi glasni ne bomo, da se ptički in ostala živa bitja ne prestrašijo.

In raziskovanje se prične. Vse, kar gozd ponuja, od dreves, lubja, vejic, storžev, mahu, praproti otroci uporabijo v svoji igri. Z zamisljijo, ki jo premore le otroška domišljija vsaka stvar v gozdu dobi namen in pomen. Tako se veja spremeni v metlo za »pometanje listja«, ali v ribiško palico, s katero se lovi ribe na skali. Včasih se ujame tudi kakšen »kit«. Iz vejic, mahu, praproti in zemlje nastane vrtilček, kjer zraste »paradižnik«. Deblo naenkrat postane »motorka«, ki močno zabrni, da se sliši daleč naokoli: br, br, br. Daljša veja postane pripomoček, s katero deček sovrstnika povleče na vrh hriba.

» Majhne otroke svet narave neustavljivo privlači, nenasitno so radovedni in sposobni so se čuditi« (Danks, Schofield 2007, str.13).

Gozd nam nudi dejavnosti in vsebine z vseh vzgojnih področij; gibanje, jezik, družba, umetnost, narava, matematika.

Gozd je prostor, kjer se tkejo prijateljstva, kjer je pomoč drug drugemu nekaj samoumevnega in za katero ni treba prositi. Tu se vsak hitro dogovori in sprejme predlog drugega, pomembno je le to, da skupaj ustvarjajo. Vsak prinese na kupček nekaj kar je našel, vsak je dejaven in na koncu vedno nekaj nastane. Tako lahko nastanejo gozdne slike. V gozdu ni konfliktov. Tudi prostora je dovolj, nihče ni nikomur napoti. Igro Steza slepcev se lahko igramo na različne načine. Vrv napeljemo od drevesa do drevesa, otroku zavežemo oči, on pa ob vrvi prehodi neko razdaljo ter ob naravnih ovirah, ki so na poti lovi ravnotežje, razvija koordinacijo in izvaja naravne oblike gibanja. Lahko se pa igro igramo tudi tako, da na vrv navežemo predmete iz gozda, otrok pa z zavezanimi očmi prepozna predmete; seveda ga pri tem vodi in mu pomaga prijatelj.

V gozdu poslušamo zgodbo, pravljico, iščemo živalce, pospravljamo smeti, ustvarjamo iz naravnega materiala, poslušamo zvoke, ptičje petje in ugotavljamo iz katere smeri prihaja zvok, razvrščamo predmete po skupnih lastnostih, iščemo sence, ogledujemo krošnje dreves ob pomoči ogledala, iščemo in primerjamo sledi, odtise v snegu, blatu, skrbimo za ptičke pozimi, se skrivamo za drevesi, se igramo igro vlog, in še in še.

Ne smemo pozabiti, da otrok ob vsej tej igri v gozdu dostikrat nezavedno, včasih pa tudi zavestno spoznava zakonitosti narave in življenja nasploh. Vse kar je v gozdu je živo ali pa je živo bilo nekoč. Tudi to je del življenja. Vse ,kar je v gozdu, je po eni strani tako raznoliko; tu najdemo veliko barv, oblik, velikosti, debelin, materialov, vonjav, pa vendarle, če dobro pogledamo, lahko najdemo tudi veliko skupnega, ne nazadnje je življenje tisto, ki nas povezuje. Zato je tudi prav, da se ob zaključku obiska, gozdu zahvalimo za njegovo gostoljubje in da ga ohranjamo takšnega, kot je bil, ko smo vstopili vanj.

Sodelovanje s starši

Gozd je prostor za generacijsko druženje in aktivno preživljanje prostega časa in zdrav način življenja. Ob tem skupaj opazujemo naravo, poslušamo, iščemo, vonjamo, tipamo...ali iščemo skriti zaklad. Seveda pa moramo na tej poti opraviti tudi nekaj nalog. Tudi

orientacijski pohod je lahko ena izmed možnosti, s katerim spodbudimo otroke in starše k aktivnemu sodelovanju in občutenju narave. Na koncu pa se vsi zadovoljni in polni vtisov in dogodivščin še dolgo spominjamo obiska gozda.

Priložnostna razmišljanja 2-4 letnih otrok:

Ko deček najde gosenco – stonogo:« Ne bo mogla splezat na hribček» in kasneje, ko je videl, da ji je uspelo:«Šla je v svoj dom».

Deček najde gobo in reče: »Tuki so pa palčki doma«.

Najdemo dva storža, eden je odprt in eden zaprt. Deček razmišlja in pravi: » Ta se bo odprl poleti, zdaj ga zebe«.

Nekdo najde suho smrekovo vejico. Postavi se vprašanje, zakaj je drugačna od tiste zelene. Deček odgovori:« Zato, ker jo je en pobarval».

»Jaz sem bil v gozdu in sem šel na obisk«.

»V gozdu smo brali knjigo«.

» V gozdu smo drevesa srečali«.

»Iskala sem polžka«; »Listke sem metal«.

»Jaz pa sem delala ogenj in kuhala župo. Najprej sem dala listke, potem pa še palce, pa spet listke in potem sem se opekla.«

»Jaz sem drevesa nosil«

Pozimi nas je deček presenetil z vprašanjem:«Zakaj se pa nismo pošprical?» In tako se je odprla tema za razmišljanje o tem, kje pa so sedaj klopi.

» Še dobr, da smo ši v gozd »

Zaključek

Otroci nam s svojimi besedami, veseljem in radostjo v očeh sporočajo, kako doživljajo in občutijo gozd in naravo. Če jih dobro opazujemo, bomo kaj hitro spoznali, kako pomemben prostor je zanje gozd.

»Jutrišnji varuhi Zemlje bodo lahko ljubili in razumeli svet narave samo, če ga bodo lahko že zdaj raziskovali, v njem uživali in spoznali, da smo od njega odvisni. Odstraniti moramo vse, kar nas je odtujilo od neokrnjene narave in otrokom ponuditi priložnost, da se znova povežejo z naravo« (Danks, Schofield 2007, str.13).

Če otrokom ponudimo možnost bivanja v gozdu, jih usmerjamo in jim vzbujamo občutek, da deluje vsak predmet in živo bitje po določenih zakonitostih, da vplivamo eni na druge ter da mi - in vse, kar nas obdaja - sestavljamo svet. Gozd nam omogoča, da občutimo naravo neposredno in da jo vzljubimo. Če nam to uspe vzgojiti pri otrocih, se nam zanjo ni treba bati.

Literatura:

Danks F., Schofield J. (2007). Igrišča narave. Radovljica: Didakta

Eva D. Bahovec et al. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.

**Daniela Dobnik, Amadeja Rampre OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU, VRTEC
VRTILJAK**

ZAKLJUČNO POROČILO PROJEKTA

GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE

OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU

VRTEC VRTILJAK, Cesta v Dobrovce 21, 2204 Miklavž

Skupina: LUNICE

UVOD

Smo homogeni oddelek drugega starostnega obdobja v katerega je vključenih 23 otrok starih od 4 do 5 let. Projekt o gozdu je bil za nas prijeten izziv, saj leži naš vrtec v neposredni bližini gozda, zato ga imamo tako rekoč na dlani. Otroci so bili vedno navdušeni, ko smo se odpravili, pa če le za kratek čas, na potep v gozd.

Že na enem od prvih obiskov gozda smo se odločili, da si izberemo svoje drevo, ki ga bomo opazovali, dobro spoznali in redno obiskovali.

Drevo ima lahko za otroka v zgodnjem otroštvu velik pomen, saj se otrok preko opazovanja, nege in skrbi za drevo uči in vzpostavlja svoj odnos do okolja in tudi do soljudi.

CILJI

- Doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju
- Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.
 - Opazovanje drevesa, njegove rasti in sprememb v različnih letnih časih ter beleženje le-teh s pomočjo fotografiranja;
 - spoznavanje pogojev za rast in ohranitev dreves;
 - opazovanje drevesa z vsemi čutili ter prenašanje izkušenj zaznavanja na verbalnem, likovnem, gibalnem... področju;
 - otrok odkriva spoznava in primerja živa bitja in njihova okolja;
 - otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja;
 - otrok razvija predstavo o tem, kdaj se je kaj zgodilo in o zaporedju dogodkov.

METODE DELA

- Pogovora; otroci sodelujejo v pogovoru o drevesu;
- opazovanja; otroci opazujejo rast, spreminjanje drevesa skozi letne čase. Drevo opazujejo od jeseni do pomladi;
- primerjanja; otroci primerjajo drevo glede na višino, debelino, vrsto, deblo, opazujejo in primerjajo liste;

- ugotavljanja; ugotavljajo spremembe v gozdu in pri drevesu skozi različna obdobja;
- opisovanja; otroci pri opazovanju in beleženju izrazijo svoja občutja, spoznanja;
- risanja; otroci opaženo in videno zabeležijo z risbo;
- igre, raziskovanja, aktivne udeležbe otrok, različnih interakcij, pridobivanja spoznanj ob lasni aktivnosti.

VSEBINE

- Odšli smo na sprehod v gozd z namenom, da si poiščemo in izberemo svoje drevo. V neposredni bližini prijetne jase je rastle drevo, ki nas je navdušilo. Odločili smo se, da bo to naše drevo, nato pa mu izbrali ime. Večina otrok se je strinjala z imenom Srečko. Sklenili smo, da bomo ugotovili za katero drevo gre, da želimo izvedeti vse o njem in da ga bomo kolikor bo mogoče pogosto obiskali. Iz knjig o naravi in enciklopedij smo izvedeli, da je naše drevo hrast, njegov plod pa želod, razvozlati pa smo še ostale neznanke v povezavi z njim.

Veseli v gozdu

- Skozi celo leto smo hodili k našemu drevesu – hrastu – in ga opazovali v vseh letnih časih.

To je naš Srečko

- Odločili smo se, da si naše drevo izdelamo tudi v igralnici, na okno in mu spreminjamo okolje, glede na letni čas. Tako smo ga v jeseni okrasili z jesenskim listjem, pozimi smo mu za dekoracijo namenili gozdne živali, spomladi pa mu družbo delajo cvetoče gozdne jagode.
- Tudi dekoracija na hodniku je bila odraz projekta o gozdu – izdelali smo jesenska drevesa v družbi tetk jeseni, v zimskem času smo izdelovali palčkove hiške v zasneženem gozdu, spomladi drevesa z brstiči...
- V vrtcu smo večkrat prebrali knjigo Drevo Krištof. S pomočjo zgodbe so otroci spoznali zgodbo o osamljenem drevesu. Veseli so bili, da za naše drevo to ne velja. Dejali so, da ima naš Srečko okrog sebe kar nekaj prijateljev-dreves, velikokrat pa mu družbo delamo mi.
- Pogovarjali smo se o glavnem produktu dreves- lesu. V igralnici smo poiskali in poimenovali vse lesene izdelke in ugotovili, da jih imamo veliko – tla, omare, mize, vrata, stoli, kotički, okna, igrače.
- Na sprehodu v gozd smo poslušali ptičje petje, šumenje krošenj, prisluhnili smo posameznim pticam in opazovali celoto – podrast, grmičevje, listje... Ugotovili smo

razlike med drevesi in sicer, da imajo nekatera liste, druga pa iglice. Spoznali smo imena enih in drugih.

- V zimskem času smo izdelali krmilnice iz odpadnega materiala, vanje vsuli zrnje ter jih v gozdu nastavili na grme in nizka drevesa. Tako smo poskrbeli za lačne ptičke, ki so nam vselej čudovito prepevali.

Skrb za ptice

- Po sprehodih in doživljajih smo izkušnje prikazali z gibanjem, risanjem, slikanjem in razgovorom. Z gibanjem smo predstavljali drevo, krošnjo, padanje listov...

Slikali smo drevo - hrast

Prebirali smo veliko vsebin in se naučili pesem Drevo je posajeno, ki smo jo tudi gibalno ponazorili.

- Posadili smo tudi plod hrasta - želod v upanju, da vzgojimo mladega Srečka. Dolgo časa smo čakali preden je vzkli, a smo le dočakali. Lepo smo skrbeli zanj, ga zalivali, se z njim pogovarjali, a se nam je žal posušil. Morda zato, ker so ga otroci v svoji preveliki sreči preveč tipali in božali. Bili so nekoliko žalostni, a so dejali, da bomo posadili še en želod in da bodo do novega mladiča bolj nežni in ga ne bodo božali.

Posadili smo želod

Pa nam je le vzkli

Ob našem drevesu na jasi smo izvajali različne vsebine iz vseh kurikularnih področij:

- Lovljenje, gibalne aktivnosti, rajanje, tekmovalne igre,
- poslušanje šumov v naravi, šumenje listja,
- poslušanje zgodbic, tudi izmišljenih,
- prepevanje, igranje na odpadne veje, storže, kamne,
- preštevanje, primerjanje, merjenje in utrjevanje pojmov za položaj predmetov (na, v, pri, levo, desno...).

Igre na jasi ob Srečku

REZULTATI

- Za posajena drevesa skrbijo,
- otroci spoznavajo, se zavedajo, da so drevesa bistvena za naše življenje,
- otroci aktivno spoznavajo bližnjo/daljno okolico vrtca,
- otroci načrtujejo in izdelajo dekoracijo skozi celotno leto,
- poznajo zgradbo drevesa – korenine, deblo, veje,
- otroci prepoznajo razliko med drevesi – listavci, iglavci- in razliko med njimi,
- spoznajo gozdno podrast , ter gozdne rastline kakor tudi živali, ki živijo v gozdu.

ZAKLJUČEK

Otroci so si med seboj pomagali, pridobili so različne izkušnje (naravoslovne, socialne...). Pri projektu so aktivno odkrivali naravo, naravne zakonitosti in drevesa, ki rastejo v našem okolju. Doživljali so povezanost, sodelovanje in soodvisnost, pridobili so izkušnje, ki bodo temelj za nadaljnje aktivnosti, povezane z naravo.

REFLEKSIJE OTROK

MAI: »Všeč mi je jasa pri Srečku, kjer se lahko igramo«.

TINKARA: »Lepo mi je bilo, ko smo poslušali ptičke«.

NIVES: »Tudi moja mamica me pelje k Srečku«.

TAJ: »Zanimivo je bilo, ko smo sadili želod«.

ARIANA: »Meni je všeč, ko smo pri Srečku, mu pojemo pesmice in se z njim cartamo«.

ANAJ: »Všeč mi je bilo, ko je imel Srečko polno listov«.

ŽIGA: »Jaz sem se najbolj razveselil igre Lisica in ptički na gozdni jasi«

EMA: »Meni so bila lepa tudi drevesa z iglicami«.

LAN: »Všeč mi je bilo, ko smo ugotovili, da ima Srečko polno želodov«.

TIM: »Kak je bilo lušno, ko smo lahko v gozdu tekali za vzgojiteljico«.

ROK: »Meni je bilo všeč, ko smo skrbeli za malega Srečka in ga zalivali«.

VANESSA: »Jaz sem se imela lepo, ko smo v gozdu igrali na vejice in storže«.

MIHA: »Jaz sem bil zelo vesel, ko nam je zrastel mali Srečko«.

TIA: »Všeč mi je bilo, ko smo na jasi plesali in peli«.

MARK: »Meni pa je bilo všeč ime, ki smo ga dali našemu drevesu«.

Majda Kajzba, Maruška Penič OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU, VRTEC VRTILJAK

VRTEC VRTILJAK; SKUPINA:ZVEZDICE

STAROST:3 DO 5 LET

ČAS IZVAJANJA: SEPTEMBER 2014-APRIL 2015

MENTORICI: KAJZBA MAJDA, PENIČ MARUŠKA

GLOBALNI CILJI:

Doživljanje gozda kot življenjskega prostora in spoznavanje žive in nežive narave v njem, v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju

in estetskih razsežnostih.

OPERATIVNI CILJI:

Iskanje lastne poti pri premagovanju naravnih oblik gibanja v naravnem okolju- gozdu.(premagovanje naravnih ovir v hoji, teku, poskokih, plezanju...

Otrok spoznava, kaj potrebuje sam in druga živa bitja za življenje v gozdu, za ohranjanje in krepitev zdravja.

Otrok pridobiva izkušnje,kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju zdravja.

Otrok razvija predstavo o tem, kdaj se je kaj zgodilo in o zaporedju dogodkov v

Negovanje, spodbujanje in razvijanje čutnega doživljanja z usmerjanjem povečane pozornosti v občutenje pozornosti telesa tipanje,opazovanje in poslušanje sebe ter izbranih virov iz gozda.

Otrok razvija sposobnost rabe jezika v povezavi z mišljenjem pri oblikovanju predpojmovnih struktur-sinteza, analiza,(število, količina, prostor,čas...)

Otrok rabi izraze za položaj predmetov in se uči preproste orientacije v gozdu.

METODE :

Igre, neposrednega opazovanja, praktičnih del, pripovedovanja, razlage, gibalne dejavnosti,poslušanja, odzivanja, problemske metode...

Gozd kot ustvarjalno vzgojno- učno okolje smo z otroki uporabljali pogosto , saj nam sama lokacija institucije to omogoča vsakodnevno.

Sprehod v gozdu

Bližnji gozd je s svojim naravnim utripom med različnimi časovnimi obdobji otroke spodbujal in jim vedno znova pomenil izziv kot vzgojno učno okolje.

Otroci so ga kognitivno zaznavali skozi časovno obdobje- september 2014 do april 2015, zaključili pa ga bomo z orientacijskim pohodom za starše v mesecu juniju 2015.

Ob opazovanju jesenskih dreves, nabiranju kostanja in povabilu dedkov in babic na kostanjev piknik nam je gozd nudil vir ustvarjalnega navdiha in občutju ter vzburjanju pozitivnih misli.

Likovno ustvarjanje

Tudi v zimskem času je otroke gozd pritegnil s svojo tišino in nedotakljivostjo. Otroci so opazovali stopinje, sledi in ugotavljali naključne obiskovalce. Pogosti obiski gozda so omogočali otrokom, da so ga doživeli z vsemi čuti. Otroci so tipalno in vohalno zaznavali rastline v gozdu- drevesa. Ali je drevo živo? Objemimo ga.

Merjenje drevesnega debla

Otroci so poimenovali dele drevesa, jih med seboj primerjali po hrapavosti skorje ..vej.. so spoznavali lastnosti okolice gozda (iglice, listje, mah....).

Opazovanje dreves in primerjava

Otrokom je gozd omogočal tesen stik z naravo in jih spodbujal k njihovi ustvarjalnosti saj so ob spontani igri uporabljali različne plodove, veje, storže, kamenje in ob tem spoznavali lastnosti narave gozda in njegovo toplino.

Ustvarjanje v gozdu

Ob doživljanju gozda pa so se otroci notranje umirili in postali pozornejši na vse dražljaje, katere je gozd ponujal.

Preko doživetij v gozdu so otroci spoznavali funkcijo in pomen gozda.

Otroci pa niso zadovoljevali samo intelektualnih potreb, gozd jim je omogočal še , močne estetske, čustvene in etične težnje.

Otrokom se je povečala senzibilnost in občutljivost za odgovorno ravnanje naravo gozda.

Opazovanje gozda, dreves

Med letnimi časi smo slušno zaznavali različne zvočne dražljaje (pok veje, šelestenje listja , oglašanje različnih ptic, žaganje dreves....) in ostrili slušno percepcijo.

EVALVACIJA:

S primerno izbranimi vsebinami in dejavnostmi v gozdu smo zastavljene cilje uresničili. Gozd kot življenjski prostor pomeni za otroke navdušenje in vedoželjnost.

Primerno izbrane metode , dejavnosti otrok glede na letni čas in pripravljenost staršev za tovrstno sodelovanje so pripomogle k realizaciji razpisa- GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE.

OSNOVNA ŠOLA MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU,
CESTA V DOBROVCE 21, 2204 MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU - VRTEC VRTILJAK

**Marija Plohl, Anja Dizdarevič OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU VRTEC
VRTILJAK**

POROČILO PROJEKTA

» GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE «

TEMA:« RADI IMAMO GOZD«

IZVAJALKI PROJEKTA: vzgojiteljica Marija Plohl in pom. vzg. Anja Dizdarevič

SKUPINA:” KAPLJICE”

STAROST:5 -6 let

MIKLAVŽ NA DR. POLJU
APRIL 2015

Naslov projekta: » GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE »
TEMA:« RADI IMAMO GOZD«

Trajanje projekta: od oktobra 2014 do aprila 2015

Projekt: »GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE« smo v vrtcu Vrtiljak v šolskem letu 2014/ 2015, izvajali v sodelovanju z Mrežo gozdnih vrtcev in šol Slovenije in Inštitutom za gozdno pedagogiko.

Projekt smo v vrtcu uresničevali in izvajali preko igre, opazovanja, raziskovanja, praktičnih dejavnosti, druženja in prireditev. Odrasli in otroci so med seboj bogatili medsebojno sodelovanje, odnose, ustvarjalnostjo in naklonjenostjo do narave, gozda – njegovih značilnosti, posebnosti, delovanja in povezovanja.

V projektu so otroci, starši, zaposleni vrtca in drugi dejavniki v okolju dejavno sodelovali, raziskovali in se povezovali. Vodilo nam je bilo:«Kaj bodo otroci ob tem novega doživeli, spoznali, naredili, kako se bodo počutili in kaj pridobili?»

Naš cilj je bil med drugim tudi ta, da smo sledili uresničevanju ciljev ki smo si jih skupaj zadali, pomembno pa nam je bilo tudi odkrivanje novih, inovativnih poti, katere smo še osmislili in oplemenitili pri bivanju v gozdu, spoznavanju in raziskovanju gozda.

NAMEN IN CILJI CELOTNEGA PROJEKTA:

- Spodbujanje in širjenje zavesti za vzgojno – izobraževalne aktivnosti v gozdu med najmlajšimi. Vzpodbujati razvoj metod in idej za delo v naravi – gozdu. Motivirati otroke, vzgojitelje in starše, da spoznajo svoj domači gozd, možnosti uporabe in gibanja v njem, njegove posebnosti in življenje v njem. Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do okolja, žive in nežive narave.
- Spoznavanje vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi in kakovostjo življenja.
- Okrepiti in povezati Mrežo gozdnih vrtcev Slovenije.

PREBIRANJE knjig o gozdu, naravi, živalih v različnih življenjskih okoljih.

“CICIPLANINCI Z VODNIKOM – spoznavanje goznih poti in opazovanje “MARKACIJE”

JESENSKO SREČANJE Z BABICO IN DEDKOM druženje in igra na gozdni jasi - medgeneracijsko srečanje.

NABIRANJE KOSTANJEV IN SKUPNO SPOZNAVANJE GOZDA JE BILO PRAVO DOŽIVETJE, še bolj sladko pa peka in sladkanje s pečenimi kostanji skupaj z babico in dedkom.

***** Namen projekta**

Spoznati, da se otrokom, kakor tudi odraslim narava vse bolj odtuja in da je neposredni stik z njo vse redkejši.

Otrokom smo hoteli približati naravni svet in spoznanje, da je naravno okolje nekaj najlepšega, kar nas obdaja, ohranja pri življenju.

Da je gozd svet skrivnosti, lepote, neznank, zdravja, naravnih zakonitosti...

Da otroci spoznajo, da je gozd naravno bogastvo, da je neizmerno koristen, da moramo vsi ravnati odgovorno, da ga ohranimo in zavarujemo.

Z vključevanjem otrok – skupine v izvedbo projekt dati otrokom možnost da s stikom z naravo – gozdom, doživijo, občutijo – uporabijo vsa čutila...in v gozdu uživajo, se sprostijo, sprehajajo, zabavajo, igrajo, opazujejo, raziskujejo...in spodbujamo naravni življenjski ritem s sožitjem z naravo.

SPOZNAVANJE DREVJA IN PLODOV – izdelovanje plakata po raziskovanju gozda, razvrščanje...

***** Cilji projekta**

Doživljanje in spoznavanje narave in gozda v raznolikosti, povezanosti in stalne spreminjanju.

Otroci odkrivajo in raziskujejo svet narave – gozd v svojem lokalnem, domačem okolju z opazovanjem in neposredno izkušnjo.

Razvijajo svoje čute in jezikovne spretnosti z udeležbo v praktičnih in ustvarjalnih dejavnostih v naravnem okolju.

Razvijajo ljubezen do rastlin, živali in naravnih značilnosti, ki jih obdajajo, skupaj z občutkom odgovornosti za skrb do naravnega okolja gozda.

Povezovanje - korelacija vseh vzgojnih področij(jezika; matematike,gibanja; družbe; narave).

PO PRIDNEM NABIRANJU – so bile košare polne gozdnih primerkov in izdelkov.

OPAZOVANJE, SPOZNAVANJE IN NABIRANJE GOZDNIH PLODOV

*** Opis izvedbe projekta v skupini:

Z vključevanjem otrok - celotne skupine v izvedbo projekta smo dali otrokom možnost da s stikom z naravo – gozdom, spoznajo in razširijo ter poglobijo vrednote ki so pomembne za ohranitev naravnega okolja.

Otroci so imeli možnost doživeti in občutiti gozd, uporabiti pri tem vsa čutila, v gozdu uživati, se sprostiti, raziskovati...

Otroci so imeli možnost spoznavati gozd v vseh letnih časih, kakor tudi v različnih vremenskih razmerjih.

Seznajali so se z različnimi metodami dela v naravi: od opazovanja, raziskovanja, eksperimentiranja, praktičnega dela, igre... Pri raziskovalnem delu v gozdu so uporabljali različne pripomočke: raziskovalne dnevnike, lupe, mikroskop, mrežice, različne posode, papir, barvice, snemalnik, fotoaparati... športne rekvizite...

Raziskovalno in opazovalno delo smo nadaljevali, nadgrajevali in zaključili v igralnici z beleženjem po opazovanju in raziskovanju, uporabo naravoslovnega dnevnika, mikroskopa, tabele, miselnega vzorca, z ustvarjalnimi delavnicami, opazovanjem in raziskovanjem v leksikonih, knjigah o naravi gozdu, živalih.

Naravoslovne dejavnosti smo popestrili z branjem zgodb, s prepevanjem pesmi, poslušanjem zvokov iz narave, oglašanjem in prepoznavanjem živalskih glasov, risanjem, pisanjem s peresi; Z izleti v vseh letnih časih – pohodi, trim; Premagovali naravne ovire in izvajali naravne oblike gibanja. Spoznavali smo vrste dreves in njih značilnosti – spremljali smo rast in razvoj. Nabirali smo gozdne plodove, jih razvrščali in klasificirali, ter uporabljali za izdelovanje v ustvarjalnih delavnicah. Izdelali smo herbarij gozdnega listja, rastlin iz podrasti, spoznavali različnost drevesne skorje – naredili odtis, ter primerjavo.

Pozimi smo opazovali in iskali sledi živali v snegu, naredili ptičje krmilnice in skrbeli za lačne ptice, ter jim nastavljali hrano – ptičje pogače.

- V okviru medgeneracijskega srečanja smo ob zaključku projekta skupaj z babicami in dedki izvedli orientacijski pohod po našem gozdu, v povezavi z vsemi vzgojnimi področji opravili zastavljene miselne, eko, gibalne in druge naloge.

- Spoznali smo poklice: gozdar, logar in lovec.

IZVEDLI – opazovalni izlet, smo videli sledi srne v blatu, opazovalnico za divjad, krmišče za živali.

- Ob zaključku smo pripravili še razstavo naravnih in likovni izdelkov in fotografij aktivnosti ki smo jih izvajali v projektu skozi celo šolsko leto.

Zaključno razstavo smo pripravili za ogled ostalih skupin, ter zunanje obiskovalce v prostorih vrtca Vrtiljak.

OPAZOVANJE IN RAZISKOVANJE GOZNIH TAL Z LUPO

USTVARJANJE Z NARAVNIM MATERIALOM

POHOD PO ZELENEM GOZDU – GIBANJE ZA ZDRAVJE

GOZDNA KEPA VELIKANKA, ZANIMIVA IGRA – mešanje snega z listjem

PRVI SNEG IN IZLET PO GOZDU - krepimo zdravje in moč na svežem zraku.

MERJENJE - OBSEGA DEBLA – primerjanje z drugimi...PRAKTIČNI DEL smo izvedli v gozdu, po prihodu v vrtec smo vse, kar smo opazili, spoznali in se naučili smo zapisali, zabeležili v tabele, izdelali plakate,razvrščali,označili, primerjali, narisali,naslikali, brali, iskali v leksikonih, reševali učne – delovne liste.....

JEMANJE ODTISA DEBLA – primerjanje drevesne skorje – lubja z drugimi drevesi.

Otroci so v naravi, opazovanju in raziskovanju uživali, iskali razlike, značilnosti ter pri tem uporabljali vsa čutila. Raziskovali so lahko individualno, v paru, manjši skupini, kot tudi skupina kot celota. Delo je bilo raznoliko predvsem pa je bilo zanimivo otrokom to, da so lahko kasneje v igralnici sami razvrščali naravni material, ki so ga prinesli iz gozda v

igralnico, in z njim opremljali in dopolnjevali naravoslovni kotiček. Ob uporabi razpredelnic, naravoslovnega dnevnika in tabel so s simboli označevali in beležili zapažanja in spoznanja.

OPOZORILA ZA VAROVANJE IN ZAŠČITO NAŠEGA GOZDA! Narisali smo opozorila za varovanje in zaščito našega gozda in jih nastavili v gozdu.

*** Kaj so pridobili otroci s sodelovanjem v projektu

Otroci so v projektu pridobili naslednje:

- da nas narava povezuje, navdihuje in zdravi
- da je gozd ustvarjalno igralno in učno okolje
- uživati, se učiti in spoznavati naravno okolje in življenje v njem
- se naučili uporabljati vsa čutila in različne raziskovalne pripomočke (lupe, mrežice, pincete, mikroskop...)
- spoznali so različne vrste gozda in drevja – iglasto – listnat
- odkrivali in raziskovali podrast
- spoznavali in nabirali gozdne plodove
- se gibali v naravi – telovadili, trimčkali – krepili zdravje in kondicijo
- skrbeli za čistočo gozda – akcija čuvajmo naravo
- sami so izdelali in nastavili opozorilne znake – table za varovanje gozda in s tem ozaveščali tudi druge – sprehajalce v gozdu
- iskali divja odlagališča in o tem seznanili našo skupnost
- se naučili skrbeti za živali – ptice- v naravnem okolju spoznavali nove pesmice, deklamacije in zgodbe- se učili živeti z in za naravo

*** Vtisi in izjave otrok ter drugih sodelujočih

NINA:« V gozdu rada telovadam»

Aljaž: » Všeč mi je ko slišim ptičke pet«

ALEKS: » Tudi z mamo in atijem grem v gozd in nabiramo gobe«

TAJA:« Mojega psa peljem v gozd na sprehod«

Babica:« Lepo sem se imela z vnukinjo na gozdni jasi«,ko smo se družili v medgeneracijskem srečanju v vrtcu.

Mama Tadeja:« Razstava otrok je bila zelo lepa in videli smo lahko fotografije skoraj vseh dejavnosti»

***** S kom smo sodelovali in na kakšen način**

Vse skupine vrtca Vrtiljak Miklavž
Vrtec Ciciban Dobrovce
Društvo DPM – likovni prispevki
Društvo DUM – organizacija medgeneracijskega srečanja
PLANINSKO DRUŠTVO MIKLAVŽ – CICIPLANINCI – izleti s starši
KTV MIKLAVŽ – prispevek iz medgeneracijskega srečanja
STARŠI – ZBIRANJE PRISPEVKOV IN ČLANKOV O GOZDU, PRINAŠANJE KNJIG,
ZGODB...
USTVARJANJE – NARAVNIM MATERIALOM – nabranim v gozdu.
Lovsko društvo
OBČINA MIKLAVŽ
OŠ MIKLAVŽ NA DR. POLJU

Zaključne misli:

Otroci so pri delu v projektu uživali, krepili in razvijali vedoželjnost, odgovornost, samostojnost, inovativnost, medsebojno sodelovanje, pomoč, prijateljstvo, ter medgeneracijske odnose.

V projektu so otroci z veseljem sodelovali.

Marjana Šram VRTEC OTONA ŽUPANČIČA SLOVENSKA BISTRICA

Nahajamo se v majhnem kraju Prihova v objemu čudovitih gozdov na obronkih Pohorja. Narava nam nudi neskončne možnosti za učenje, čutenje, opazovanje ,prepoznavanje lepot pokrajine, ki nas nesebično čaka, da ji bomo prisluhnili in z hvaležnostjo vzeli kar nam ponuja.

Ker imam naravo zelo rada in me uči že od malih nog mi je projekt, ki ste ga razpisali padel kot iz neba poslan. Pri nas so otroci še pristno povezani z naravo. Vsak dan se sprehajamo opazujemo z daljnogledi, povečevalnimi stekli in spoznavamo drobne zaklade narave, gozd pa nam ponuja neskončne možnosti gibanja . Vadbene ure si velikokrat pripravimo kar v gozdu- plezamo na drevesa,se lovimo okoli dreves in preskakujemo veje na tleh. Igramo se tudi skrivalnice. V projekt smo vključili tudi starše, ki nam pomagajo raziskovati . Za dolge deževne in hladne zimske dni pa si s pomočjo kamere, fotoaparata in snemalnika zvoka pripravimo in pogledamo posnetke, ki jih pomagajo posneti otroci. Imamo tudi mikro kamero, ki razkrije čudovite vzorce narave, ki so našim očem skrite. Seveda vsega tega nebi mogli početi, če nam nebi prisluhnilo naše vodstvo predvsem ravnateljica Ivana Leskovar.

PISNA PRIPRAVA

VZGOJITELJICA	MARJANA ŠRAM
POMOČNICA VZGOJITELJICE	VALENTINA NERAT
VRTEC	VVZ »OTONA ŽUPANČIČA SLOVENSKA BISTRICA«
ENOTA VRTCA	ENOTA PRIHOVA
STAROSTNA SKUPINA OTROK	1-4
DATUM	19. in 20.1.2015
ČAS	8.30
PODROČJE DEJAVNOSTI	NARAVA
KORELACIJA MED PODROČJI	MATEMATIKA, JEZIK, DRUŽBA, NARAVA
TEMA	OBČUTENJE NARAVE
CILJI	☺ otrok spoznava in doživlja živo in neživo naravo z vsemi čutil ☺ otrok odkriva, spoznava lastnosti se igra, uči, čudi in ustvarja ☺ otrok spoznava procese in uporablja tehnične naprave in orodje ☺ otrok ima vedno možnost izbire
METODE DELA	Motivacije, lastne aktivnosti, igre
OBLIKE DELA	Skupna, skupinska, individualna

UVOD-JUTRANJI KROG

AKTIVNOSTI VZGOJITELJICE IN POMOČNICE	AKTIVNOST OTROK
Otroke povabim na blazino, kjer pozdravimo in predstavimo današnjim gostjam. Skupaj ugotovimo kdo je danes z nami in kdo je ostal doma. Socialna igra: Zeleni krokodil začnem z igro: Jaz nisem zeleni krokodil jaz sem Marjana, ti si zeleni krokodil.	Otroci se predstavijo. Ugotavljajo kdo je ostal doma. Otroci sedijo na blazini in spremljajo igro, ko so na vrsti odgovorijo: Jaz nisem zeleni krokodil jaz sem...
MOTIVACIJA V veliki vreči iz jute imam skriti zaklad iz gozda-sucho listje. Otrokom predstavim fotografije, ki so nastale na različnih lokacijah, ko smo doživljali naravo z vsemi čutili-senzibilizacija.	Otroci tipajo, vonjajo in poskušajo ugotoviti kaj je skrito v vrečki. Otroci pripovedujejo, prepoznavajo prostor, se spominjajo kako smo poslušali in opazovali ptice, občutili drevesa, lubje, nabirali in se igrali s suhim listjem.
1. dan Otroke povabim ,da si skupaj ogledamo koticke. 2. dan Otroci imajo nekaj sredstev pripravljenih –	Otroci poimenujejo pripravljena sredstva. Otroci sami razvijejo načine dejavnosti. Otroci morajo sami ugotoviti kam spadajo sredstva in jih

pospravljenih v vreči. Tja jih je pospravil gozdni škratje. Ob vsaki zaključeni aktivnosti ima otrok možnost izbire, oziroma naslednjo dejavnost.	namestiti za dejavnost.

DEJAVNOSTI V KOTIČKIH

1. kotiček: SKRIVNOSTNI VZORCI Na mizi je pripravljena mikroskop in računalnik ter različni vzorci iz narave . Računalnik in mikroskop nastavlja odrasla oseba.	Otroci opazujejo stvari jih opisujejo, se čudijo in vzorce poskušajo prenesti na papir. Rišejo s svinčnikom, nato barvajo z vodenimi barvicami. Lažje nastavitve lahko opravijo tudi otroci:menjava vzorcev, povečava, vklop. Lahko rišejo vzorce prerezane zelenjave.
2. kotiček RISANJE Z NARAVNIMI BARVILI Otroci imajo pripravljeno raznobarno zelenjavo in platno pritrjeno na leseno podlago ter desertne nože.	Otroci režejo, okušajo, vonjajo in rišejo z zelenjavo.
3. kotiček SKULPTURE IZ NARAVE Na mizi je pripravljena glina in zaščitna oblač	Otroci po lastnem navdihu izdelajo skulpturo iz naravnih materialov.
5. kotiček SKRIVALNICE V LISTJU V peskovniku je suho listje. V listju so skriti različni stvari: suho sadje, koščki zelenjave zavite v živilsko folijo, lešniki in orehi , kamni in lubje. Ob peskovniku so nastavljeni kladiva in deščice.	Otroci iščejo stvari v listju jih poimenujejo in sami preizkušajo kaj lahko počnejo z njimi. Otroci razbijejo orehe in lešnike ter jih pojejo. Pojejo lahko tudi vse ostale užitne stvari.
7. kotiček KOTIČEK ZA UMIK Kotiček je pripravljen v mirnem delu igralnice, kamor se lahko otrok umakne .	Otrok gleda slikanice ali se igra z igračkami, če je utrujen lahko tudi počiva.

Metka Žnidar VRTEC OTONA ŽUPANČIČA SLOVENSKA BISTRICA
Enota Prihova

Zaključno poročilo v projektu Gozdni vrtec

Oddelek otrok 4-6 let
Mentorica: Metka Žnidar, vzgojiteljica

April 2015

Sem vzgojiteljica v oddelku drugega starostnega obdobja (3 - 6 let), v vrtcu Otona Župančiča Slovenska Bistrica, enota Prihova.

V skupini je 18 otrok, 14 deklic in 4 dečki. V projekt Mreža gozdnih vrtcev in šol Slovenije sem vključena prvo leto, čeprav sem dejavnosti v gozdu izvajala že prej. V enoti Prihova je v ta projekt vključen tudi oddelek prvega starostnega obdobja. Z vzgojiteljico Marjano Šram tako precej sodelujeva in se povezujeva pri dejavnostih v gozdu.

Enota Prihova, v kateri delujem kot vzgojiteljica predšolskih otrok, leži v podpohorskem delu Dravinjskih goric in je obdana s prostranimi gozdovi. Samo nekaj korakov nas loči od gozda, zato v njem preživimo veliko časa. Pravzaprav je gozd naša druga igralnica. Ker sem sama velika ljubiteljica narave in gozda, želim to vrednoto prenesti na otroke, zato vedno iščem poti in ideje, kaj vse bi lahko počeli v gozdu.

Čeprav v gozdu počnemo najrazličnejše stvari, želim v tem prispevku izpostaviti dejavnost, ki smo jo izvajali lani jeseni in je bila tudi za otroke nepozabna.

DEŽELA PRIHOVŠKIH ŠKRATOV

»Okrog vrtca Prihova se razprostirajo prostrani gozdovi, v katerih prebivajo tudi prihovški škrti in troli« ... Tako nekako smo začeli tematski sklop o škrtih. Ker nam okolje nudi idealne možnosti za pristen stik z naravo in gozdom, sem se odločila, da to temo čimbolj prenesemo v gozd.

V knjigi »Velika knjiga o škrtih« piše, da škrti živijo pod bukvami. Tako so otroci v gozdu iskali bukve in ugotavljali, kje imajo škrti svoja domovanja. Če so na drevju zagledali viseči bršljan, so ugotavljali, da škrti po njih plezajo na drevesa. Če so v deblu bukve ali štoru zagledali luknjo z vodo, so otroci sklepali, da se tam škrti kopajo. V knjigi smo izvedeli tudi kakšne stopinje imajo škrti. In otroci so te oblike iskali v gozdu. Otroke sem spodbujala, naj dobro opazujejo gozd, če morda opazijo kaj nenavadnega. In domišljija jih je vedno odpeljala med škrate: morda imajo pod koreninami skrivalnice, v luknjah so morda skriti troli, v potoku se škrti kopajo ...

Globoko v prihovškem gozdu, tik ob potoku, je okoliško Turistično društvo uredilo tako imenovano Petrovo deželo. Izdelali so skulpture iz lesa, lesene gugalnice in razna pravljična bitja. To je kraj, kamor z otroki redno zahajamo. In v Petrovi deželi sem otrokom na različna mesta nastavila kartončke z nalogami. Otrokom pa sem povedala, da so jim to pripravili škrti. Nalog ob poti je bilo veliko. Na koncu so jih naloge pripeljale do zaklada, ki so ga nastavili škrti. To je bila nagrada za dobro opravljene naloge. Nagrada je bila medalja iz kartona, s sliko škrate.

Ker so bili otroci tako navdušeni nad raziskovanjem življenja škratov v gozdu, sem jih spodbudila, da bi lahko tudi oni kaj naredili za škrate. In tako smo se skupaj odločili, da jim napravimo gugalnice na vejah dreves ali grmih. V gozd smo vzeli vrv in škarje in delo se je

pričelo. Otroci so nabrali kratke paličice, nanje zavezali vrv in jo obesili na vejo. Vedno, ko smo prišli v gozd, je vsak otrok preveril, ali gugalnica še stoji, ali je treba kaj popraviti itd. Ob gugalnicah so naredili tudi hiške za škrate. Izdelali so jih iz lubja, praproti in paličic. Gugalnice še vedno visijo z vej in otroci vestno skrbijo zanje.

Letos smo za Gregorjevo v potoku ob gozdu spuščali ladjice, ki so jih otroci izdelali sami. Seveda z materiali iz gozda – lubja, listja in paličic.

Tudi sicer je gozd naša učilnica vsaj trikrat na teden. V vsakem letnem času. Jeseni nabiramo kostanj, pozimi kepamo drevesa, spomladi hodimo na dolge pohode skozi gozd, poleti se v njem hladimo. Vseskozi pa je gozd tudi kraj, kjer nabiramo material in plodove za ustvarjanje. Vejice, lubje, želod, listje, storži, zemlja ... so naši zvesti spremljevalci pri ustvarjanju in igri.

Metka Žnidar, vzgojiteljica vrtca Otona Župančiča Slov. Bistrica, enota Prihova

Debla, ki ležijo na tleh, izkoristimo za hojo po njih. Otroci razvijajo ravnotežje in spretnost.

Ob drevesih zarajamo in zapojemo. Včasih pa drevo samo objamemo.

Plezanje na drevesa je zakon – seveda ne previsoko.

Igra z vodo v Petrovi deželi.

Najlepše je, kadar se združita voda in gozd. Še posebej poleti, ko se tja umaknemo pred vročim soncem.

Iz tega bodo nastale hišice in gugalnice za škrate.

Gugalnica na veji čaka na škrate, da se pridejo gugat.

Lesene gugalnice v Petrovi deželi.

Čez mostičke vodi pot v čarobni svet gozda.

Ob robu gozda naberemo pljučnik za čaj.

Gozd nam tudi pozimi nudi obilico možnosti za igro.

GOZDNI ROJSTNI DAN

Veliko smo v gozdu. Smo skupina otrok in dve vzgojiteljici, ki imamo radi ta naš gozd. V gozdu počnemo veliko zanimivega. Otroci pa se najraje in najlepše igrajo prav tam, v gozdu, med ptički, ki zdaj pomladi še posebno lepo prepevajo. Gozd ni prostor le za igro, ki krepi prijateljstvo med otroki. Je tudi kraj, kjer spoznavamo okolje, se učimo iz narave, pojemo, plešemo, spoznavamo gozdni bonton... Veliko je stvari, ki nam jih ponuja narava sama.

Najlepši dan vsakogar izmed nas je naš rojstni dan. V naši skupini večkrat praznujemo kar v naravi, tudi v gozdu. Čisto malo časa je od dne, ko smo praznovali prav v tistem delu gozda, ki je že kar malo naš. Ena izmed deklic si je zaželela, da bi praznovali v gozdu. V vrtec je prinesla majhne paketke, lepo zavite, za vsakega otroka. Pred odhodom v gozd smo ji narisali risbice. In potem smo šli.

A preden pridemo do gozda je potrebno postoriti marsikaj: pripraviti nahrbtnik z malico, pripraviti nahrbtnik z napitki, lončki, se obleči, si nadeti varnostne brezrokavnike. Pot nas pelje po klancu navzgor. Ker hodimo dobro in hitro nam med klepetom pot hitro mine. Ko nas cesta popelje v gozd že komaj čakamo, da pridemo na cilj.

Pred ciljem še zadnja navodila ter vzpon po hribu navzgor, a ta del je najlepši! Vsak zase plezamo na hrib. Tekmujemo. Uživamo. Se dobimo na krogu.

Sedimo na blazinah ter mižimo. Deklica skriva sladke zaklade. Ko se vrne ji zapojemo novo rojstnodnevno pesmico, ki je samo naša. Pa našo himno.... Sledi najzanimivejši del in to je iskanje zaklada. Otroci zaželiyo slavljenki lepe stvari, jo objamejo in že se razkropijo po gozdu. Poiščejo sladka presenečenja.

S kolegico Natašo sva mislili, da bodo vse pojedli. Pa niso. Ta dan (kot velikokrat v gozdu) ni bil nihče lačen, nihče ni bil žejen, nihče ni pojedel sladkih dobrot. Vse smo odnesli nazaj v vrtec. Otroci so bili notranje obogateni, saj so se imeli lepo, bili so srečni. Igrali so se, sodelovali, poiskali svoje koticke, ki so vedno, ko pridemo, njihovi.

Le kaj potrebuje otrok, da je srečen, da se mu odpre svet domišljije? Zelo malo.: prostor, ki ga ne omejuje, zrak, ki mu napolni pljuča, prijatelja, ki se igra z njim namišljeno igro. In to je vse. Saj pravijo: »Malo je potrebno za srečo otrok!«

ZAKAJ IMAMO RADI GOZD

»A se gremo v gozd igrat?«, me sedaj sprašujejo otroci v vrtcu. Zelo radi gredo v gozd, pa čeprav je lahko to hoja v hrib, pa čeprav pri tem nekateri tožijo, da jih bolijo noge. Potem, ko smo v gozdu, je vse pozabljeno. Tam je narava, mir, tišina. In tam so veje, pa storži pa veliko, veliko dreves. A ni igrač! Pa kaj zato. Otroci jih sploh ne potrebujejo.

Ko pridemo v gozd se vse spremeni:

- Otroci v gozdu brez težav najdejo prostor zase.
- Nekateri so v gozdu vedno sami. Pa ne zato, ker ne bi imeli prijateljev, temveč zato, ker jim to ugaja. Ko so v gozdu najdejo vedno isti kotiček, isto drevo in tam se gredo svojo igro.
- Otroci si tam najdejo prijatelje za skupno igro. V gozdu se prebudi domišljija. Postanejo lahko vse, kar si želijo: gasilci, ki kurijo ogenj in ga potem pogasijo, kuharji, ki kuhajo čarobni napoj, princeske, ki zaidejo v težave in potem iščejo rešitev.
- Sodelovanje dobi čisto nove dimenzije: nekdo izmed otrok potrebuje pomoč, ko vleče dolgo vejo. Pokliče in že prihitijo pomočniki. Spori ostanejo v vrtcu.
- Najvažnejše pa je to, da ustvarijo stik z naravo. Ko so v čisto pravem naravnem okolju, se skozi izkušnje, ki jih tam dobijo, počasi začnejo zavedati kdo vse je v naravi. Sčasoma zmorejo opaziti tiste male stvari, ki jih ne bi nikoli, če ne bi redno hodili v gozd, na travnik, k reki.

Vendar vse te naštetih stvari ne nastanejo čez noč. Kajti ni enostavno peljati cele skupine v gozd (četudi sva dve) in pričakovati, da bo vse super. Ni čisto tako! Najprej moramo biti sami pripravljeni iti tja in to v čim bolj raznolikih vremenskih pogojih. Potrebna je vzpostavitev zaupanja. Zaupati vase, da to želimo in zmoremo! To je velik problem, pa najsi kdo prizna ali ne. Ni problem v otrocih, je v nas. Kajti oni nas čutijo in opazujejo sleherno minuto, ko so z nami. In vedo, kdaj mi vresnici delamo zanje ter smo z njimi. In potem je tu še čudenje, ko se tudi mi čudimo vsemu lepemu kar nam gozd in travnik ponujata.

Travnik je širok, odprt ter prostran, Tudi gozd je tak. In tu se pojavi strah. Strah je v tem: "Kako daleč bodo šli otroci? Bodo upoštevali dejstvo, da gredo samo

Tako daleč, da naju še vidijo?

In potem napoči dan, ko se mi v sebi odločimo: »Danes bo pa tiho, bom videla kako bo. » Po treh letih vodenja različnih otrok skozi gozdove, je napočil ta trenutek. In bil je izjemen. Nepozaben. Toda odločitev sem morala sprejeti sama. In seveda enako odločitev je v sebi morala sprejeti kolegica, kateri sem še danes neizmerno hvaležna zato. Bil je že november. Ob vračanju v vrtec je eden izmed otrok našel čisto pravega jurčka. Vsi smo šli mimo, a le on ga je opazil. In to zato, ker ima čut za malenkosti, katere je treba gledati skozi oči in seveda tudi z vsemi drugimi čutili.

Bistveno je to, da vemo, da takrat, ko gremo na travnik in v gozd naredimo za otroke vse:

- Približamo jim naravo in jih s tem učimo sobivanja z drugimi bitji.
- Namesto konstruiranih igrač imajo na voljo naravni material, ki je neprecenljiv.
- Pomagamo jim v svet domišljije, kjer lahko rešijo še tako zapleteno vprašanje.
- Iz prej tekmovalnih otrok postanejo sodelovalni ter se na podlagi tega skupaj učijo.
- Spoznavamo gozdni bonton, ki ga še vedno usvajamo, a se trudimo za boljši odnos do narave.

Kaj so o pomenu bivanja v gozdu povedali otroci:

- Doma grem včasih v gozd. Včasih se tam igram. V gozd me peljeta ati in mami ali pa včasih tudi mama. V vrtcu se tudi igramo v gozdu. S prijateljem se v gozdu igrava Indijance. Poznam gozdna pravila. Ne kurimo ogenj, po gozdu se ne vozimo, ne plašimo gozdnih živali. Dobro je iti v gozd, ker veliko vidiš.
- Doma me peljeta v gozd mami in oči. Tam malo telovadimo pa tečemo. V vrtcu gremo v gozd zato, da se več naučimo. V gozdu najraje poslušam ptičke kako pojejo, tam hranim živali pa rada imam mir in tišino. V gozdu najraje obiščem živali. Otroci naj hodijo v gozd zato, ker imajo doma preveč dela. Mamice morajo večjim otrokom pomagati nalogo pisati pa delati projekte za šolo, otroci pa morajo barvati in se učiti matematiko pa mamice jim morajo pri matematiki pomagati. Mamice morajo še likati pa pomivati posodo. Potem grejo pa v gozd, da se tam spočijejo, da imajo mir, da se lahko pogovarjajo. Lahko pa v gozdu delamo tako, da spoštujemo naravo. Ne kričimo, ne kurimo ognja, ne sekamo dreves – razen, če je jih potrebujemo za zimo, za kurjavo. V gozdu se lahko spočijemo.
- Z mano gre v gozd oči. Tam nabirava gobe. Igram se rad v gozdu. V gozdu se ne kuri in ne kriči. Je dobro hoditi v gozd.
- Doma grem v gozd. Grem z atijem pa z mamico pa z mojim kužkom. S kužkom se tam igrava. Tudi z vrtcem se igramo v gozdu. Po gozdu se ne peljemo z avtom, ne lomimo dreves. V gozd je dobro iti, ker je tam mnogo živali. Zdravo je iti v gozd.
- Grem doma v gozd. Grem z atijem pa z atom. Tam smreke žagamo. Rabimo jih zato, da nas ne zebe. Z vrtcem gremo tudi v gozd. V gozdu se igramo. V gozdu se naučimo kaj o ptičkih. Največkrat obiščemo smreke. Mi imamo tudi svoje drevo, to je naš Smrček.

Vsakdo po svoje doživlja gozd. Lepo je priti vanj, se umiriti in pozabiti na vsakdanje hitenje. Ko pridejo v gozd otroci, niso niti lačni niti željni, samo veseli in prijetni kot so lahko samo otroci!

NAŠ SMRČEK, NAŠE DREVO

Otroci v vrtcu bi radi imeli svoje drevo. K njemu bi hodili, da bi se tam igrali, k njemu bi šli, da bi bili v naravi, pri njem bi lahko rojstne dneve praznovali. Vse to smo si res želeli. In tako smo začeli iskati svoje drevo. Pa ni bilo enostavno: želeli smo si, da bi bilo veliko, da bi bilo nekje na travniku ali pa mogoče v gozdu, na gozdni jasi.... Ko smo ga iskali, smo prehodili širšo okolico našega vrtca. Nismo našli drevesa, ki bi bilo samo, veliko, z mogočno krošnjo, da bi nas lahko sprejelo v svojo senco. Za nekaj časa smo prenehali z iskanjem. In potem, kar naenkrat se je zgodilo

Našli smo veliko, staro, mogočno drevo. Otroci so mu izbrali ime, poimenovali so ga Smrček. Zelo radi ga obiskujemo. Naš Smrček je mogočni hrast. Prejšnjo zimo, ko je bil žled, je nanj padla veja z njegove sosednje smreke. Otroci so rekli, da je bil ranjen. Stoji ob poljski poti, na robu gozda, mimo teče potok. Tam kjer je doma naš Smrček sta doma tudi mir in tišina, ki ju nudi narava. In kako so sprejeli otroci naše drevo? To je proces, ki traja skozi čas. Obiskovali smo Smrčka skozi vse letne čase, ob različnih priložnostih. K njemu smo peljali vsakogar, ki je bil na obisku pri nas, v skupini. Pri njem smo peli, se igrali rajalne igrice, praznovali rojstni dan, ga tam narisali. In po daljšem času sem opazila tisto pravo navezanost, ki je pristna. Otroci na poti do našega drevesa tečejo in komaj čakajo, da smo pri njem. Ko pridemo na cilj ga objamejo, pobožajo ter mu s tem pokažejo, da ga imajo radi. Od Smrčka pa običajno stečemo še v gozd, ki je poleg in tam se začne prava sodelovalna igra. Ker nam naš hrast veliko pomeni sem zanj sestavila pesmico, ki jo otroci zelo radi pripovedujejo. Gre pa takole:

NAŠ SMRČEK

Naš Smrček zares je veliko drevo,
njegova e krošnja vzpenja v nebo.

On v zemlji korenine mogočne ima,
da z njimi iz zemlje hrano sesa.

Korenine velike, debele in močne zato še skrbijo,
da veje in deblo pokonci držijo.

Naš Smrček ve letne čase pozna:

pomladi zelene liste dobi,

poleti senco otrokom deli,

jeseni listje pisane barve dobi,

pozimi naš Smrček, z golimi vejami, si le sonca želi.

A najbolj vesel je naš Smrček takrat,
ko vsi k njemu pridemo,
ga objamemo in toplo stisnemo.

Veseli smo, da imamo svoje drevo!

Kontakt: Marija Hribar, Poljana 4, 1241 Kamnik

E-naslov: mija.hribar4@gmail.com

Petra Grabrovec in Barbara Pipenbaher OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU, VRTEC CICIBAN

POMLADNI DAN V GOZDU

OŠ Miklavž na Dravskem polju - enota vrtec Ciciban Vzgojiteljici Petra Grabrovec in Barbara Pipenbaher

Na lep, sončen, skoraj pomladni dan smo se v mesecu marcu odpravili na sprehod v bližnji gozd. Ob prihodu sva strokovni delavki otrokom namenili nekaj minut proste igre. Nato smo skupaj poiskali gozdno jasno na kateri sva jim podali jasna navodila. Načrtovali sva namreč matematično dopoldne v gozdu. Otroci so tako dobili različne naloge in izzive, ki so jih več kot odlično opravili. Naj povzamem nekaj primerov: Otroci so iskali drevesa in grmičke, ki so enako visoki kot oni. Ločevali so listnata drevesa od iglavcev. Vsak otrok je poiskal nekaj kar lahko s seboj odnese iz gozda. Prinašali so razne plodove, vejice, listke, itd.

Poiskati so morali tudi različne vrste maha, ki smo si jih nato dobro ogledali in med seboj primerjali.

Odpravili smo se naprej po gozdni poti med najvišja drevesa, se ustavili na vrhu klanca ter prisluhnili zvokom, ki smo jih slišali. Otroci so ugotovili, da so slišali različno oglašanje ptic, zvok letala iz bližnjega letališča in šumenje krošenj dreves, s katerimi se je veter včasih čisto nežno in drugič spet glasneje poigral.

Pot smo nadaljevali po gozdni poti, ki nas je popeljala mimo lovčeve opazovalnice in čebelnjaka. Oboje smo si ogledali nato pa se počasi odpravili nazaj v vrtec, kjer nas je že čakalo slastno kosilo.

**Simona Matjan, Stanka Močnik, Marjetka Koncilja VRTEC ANTONA MEDVEDA
KAMNIK**

ISKALI SMO IN NAŠLI.....

Majhni smo in zelo radovedni, pri tem pa nam najbolj pomaga veeeliko učno okolje. Tako, ki nam daje možnost lastne aktivnosti in pridobivanje lastnih izkušenj. To je narava, gozd, travniki.....

Zanimalo nas je kako diši v gozdu, pa smo se odpravili, da to ugotovimo. Poiskali smo ustrezeni prostor in akcija se je začela.... Na poti iskanja so nas čakale ovire, a naša vedoželjnost je bila večja in premagali smo vse.

Kaj vse smo našli, ugotovili pa slike vse povedo...

NAŠE DREVO SRČEK

V gozdu je veliko dreves, ki nam je vsako po svoje priljubljeno, imamo jih radi in jih spoštujemo. Želeli smo imeti svoje drevo, pa smo si izbrali najlepše, najbolj zanimivo drevo. Deklica Patricija mu je izbrala ime SRČEK.

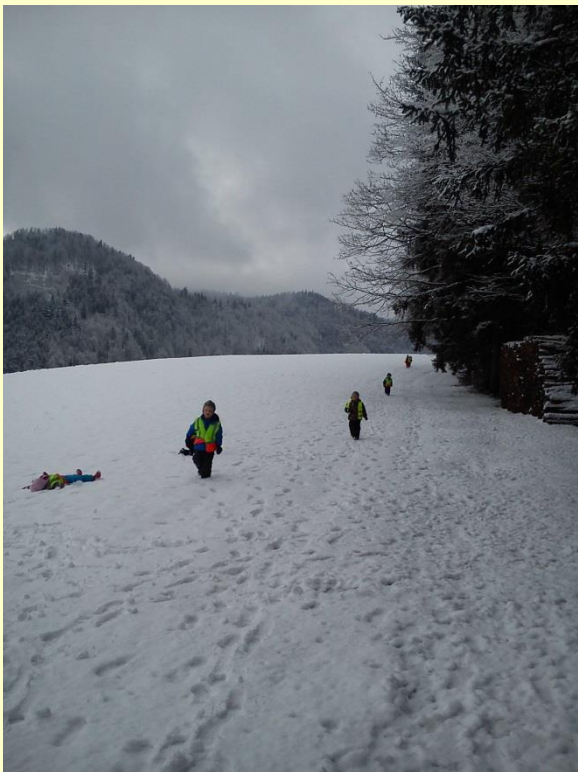
Pri našem drevesu nam je prijetno, sproščeno, varno. Vedno, ko ga obiščemo ga pozdravimo, zapojemo pesmice in ugotovimo, če je kakšna sprememba. Kasneje pa nam drevo »naroči« kakšna bo naša naslednja naloga, igra, dejavnost...

ZIMSKE RADOSTI OB ROBU GOZDA

Zima nam daje poseben čar. Tega smo mi z veseljem preizkušali in uživali v njem.

GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE

PRISPEVKI GOZDNEGA ŽIVLJENJA IZ VRTCA IVANČNE GORICE

ENOTA PIKAPOLONICA

IVANČNA GORICA, 9. 4. 2015

VRTEC IVANČNA GORICA ENOTA PIKAPOLONICA

Gozd je naša druga igralnica, igrišče in telovadnica. Otroci gredo v gozd z nadušenjem, nasmehom in besedami, kot so: »Jes, v gozd gremo!, A bomo spet kuhali? A gremo na tisti konec, kjer raste tista ogromna smreka,...« Ni otroka, ki se ne bi veselil tega trenutka. Brez igrač, pripomočkov, umetnih materialov- samo narava in mi. To je za naše otroke popolnost. Seveda si včasih pomagamo tudi s kakšnimi lupami, papirji, lopatami, vrvmi in še kakšnim dodatkom.

Najbolj sem navdušena nad otrokovimi idejami v prostem raziskovanju oz. igri v gozdu. Kaj vse najdejo, kako se organizirajo za delo, kako veja postane 1001 predmet,... Vse malenkosti, na

katere mi odrasli niti ne pomislimo oni vidijo in jih začitijo.

Gozd obiskujemo v vseh letnih časih. In v vseh teh časih najdemo polno zanimivih idej z vseh področij kurikulumu.

Če gremo na aktivni sprehod, izbiramo poti, ki nam ponudijo čim več naravnih ovir, ki jih premagujemo s preskakovanjem ali plezanjem.

V gozdu se otroci zelo radi igrajo različne gibalne igre (npr. Dotakni se: z nosom se dotakni treh zeleni stvari, s prsti se dotakni tople stvari,... iz palic na jasi radi sestavljajo golf stezo in se igrajo s palicami in storži, včasih si iz naravnih materialov naredimo poligon, kjer skupaj polagamo palice, kopljemo jame, iščemo storže, ki jih kasneje zadevamo v deblo...).

Ustvarjanje z blatom? Zakaj pa ne. Na začetku so bili predsodki, a so kmalu minili, saj so videli, da se da brez težav blata z rok rešimo, če jih obrišemo ob najbolj puhast mah. Kuhanje v luknjah od štorov, izdelava hišic za palčke- iz palic, storžev in ostalih materialov- otroci znajo biti res pravi arhitekti, prepoznavanje dreves po listih, razlikovanje med jelko in smreko, iskanje in sajenje mladih bukev, iskanje malih živali s pomočjo lup, štetje letnic drevesa, prepoznavanje hrapavih in gladkih debel, petje na mikrofona iz palice, igranje na gozdne inštrumente, sankanje po strmi gozdni poti, sajenje trobentic na posebnem mestu in študiranje ali bodo naslednje leto zrastle ravno tam, ter popolno navdušenje ko jih spomladi zagledajo, iskanje zgubljene lutke, hoja po gozdu z zaprtimi očmi ob vrvi, hoja ob pripovedovanju prijatelja, prepoznavanje sledi v blatu in snegu, prepoznavanje užitnih in neužitnih gob, snemanje gozdnega filma, poslušanje pravljic, spoznavanje novih pesmi, risanje po obrazu z blatom, določevanje zaporedja jesenskih listov, sestavljanje mavrice iz jesenskih listov, gibalno uprizorjanje gozdnih živali, veselje ob prvem cvetenju gozda in prvem pobarvanem listu, hlajenje pod krošnjami dreves v vročih poletnih dneh, poslušanje

najlepših zvokov narav,... vse in še več je GOZD. Zato ga izkoristite. Gozd nam daje veliko več, kot svež zrak, svobodo in sproščenost. Gozd resnično oblikuje življenje. In otroci to vejo.

GLDALIŠČE V NARAVNEM
OKOLJU.

IGRAMO SE Z NARAVNIM
MATERIALOM IN IZDELUJEMO
PAČKOVE HIŠICE.

GOZDNA POVRŠINA JE LAHKO TUDI
 PROSTOR,
 KJER PREIZKUŠAMO GIBALNE
 SPOSOBNOSTI.

Z lovцем smo se odpravili še do bližnjega gozda, kjer smo si ogledali jazbečev dom, izvedeli veliko novega o življenju jazbega, utrjevali znanje o drevesih, preizkusili lovski stolček, si ogledali hrano, ki jo v zimskem času jejo srne, izvedeli kaj pomeni smrekova vejica za klobukom lovca,...

Vsakodnevno bivanje v gozdu:

»Pred nekoliko dnevi smo se igrali in podili po našem gozdu.

Na kar smo, na do sedaj nam poznanem predelu, našli take in podobne luknje.

Prvi vtisi so bili :“hitro slikaj, hitro gremo pogledati kdo je noter, gremo poiskati lovce,...“

Ko smo se tega dne vrnili v igralnico so otroci sami poiskali revijo LOVEC (nekaj simboličnih Izvodov imamo v kotičku) in pričeli ugotavljati katera žival ima tak brlog ali rov.«

Tako smo jeseni raziskovali gozdne živali, raziskovali smo njihova bivališča in njihove lastnosti.

Gozdni ježek in vejic in listja

V gozdu smo si izdelali poligon iz vej, debel, vejic, listja, ga velikokrat tudi uporabili in dodajali nove materiale. Veje, drevje in debla so vsakodnevni pripomočki pri igri in gibanju v gozdu, ki jih lahko uporabljamo skozi vse letne čase.

Tudi sami jih velikokrat uporabljamo v ta namen. Prenašanje, polahanje in manipuliranje z naravnim materialom omogoča otrokom veliko novih rešitev za igro ali gibalno dejavnost.

KAJ SE SKRIVA POD LISTKI

NAŠE DREVO JAVOR. GRABIMO, KOPLJEMO IN POSPRAVLJAMO OKROG NJEGA.

POJEMO IN SE SPREMLJAMO S PALIČICAMI

NAREDILI SMO PALČKOVO HIŠICO.

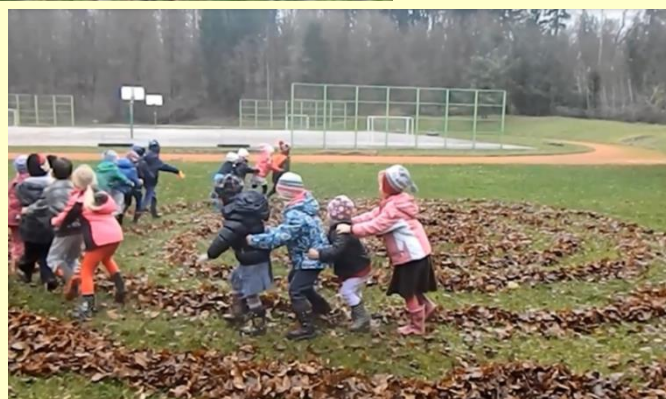

GIBALNA IGRA: KOMARJEV PIK

IGRAMO SE OB ROBU
GOZDA IN SI Z
GRABLJENJEM
UREJAMO LABIRINT IZ
LISTJA...

HODIMO V KOLONI, SKAČEMO IN HOPSAMO PO
RITMU, POJEMO PESMICE...KAKO VELIKO
STVARI PONUJA NARAVNO OKOLJE...

TEKMUJEMO IN SE IGRAMO IGRO-AVTO IN SEMAFOR...

S POMOČJO SAMOKOLNIC S KATERIMI SE V GOZDU IGRAMO RAZNE ZABAVNE IGRE URIMO, KAJ JE VRSTA IN KAJ KOLONA

UGOTOVILI SMO, KAKO PRIROČNE SO LAHKO VEJE DREVESA.....TU SVA IZNAJDI MLIN....

IGRAMO SE IGRO: »GOSTILNA MALEGA ŠEFA«
KUHAMO V »KOTLU« IZ DREVESNEGA ŠTORA....

VRTIMO PALICE V ROKI IN SE URIMO V FINI
MOTORIKI....

MICINA IGRALNICA V GOZDU

Vrtec Čriček pri OŠ Matije Valjavca Preddvor

Že v lanskem šolskem letu smo v bližnjem gozdu našli kotiček, kjer smo si uredili našo Micino igralnico v gozdu. Mica je sova, ki je bila lani tudi naša ljubljenska skupine in po njej smo poimenovali prostor v gozdu. Igralnico smo si zamislili tako, da v njej uredimo naravne kotičke, ki so jih otroci tudi poimenovali in pomagali urediti. Kotički so namenjeni prosti domišljjski igri, pa tudi dejavnostim, ki jih načrtno izvedemo v naravi, v gozdu in njih tako preselimo iz vrtca na prosto. Lani smo si tako uredili kotiček dom, pa kotiček na štoru, gledališče, kjer se odvijajo nastopi in predstave, okrogli kotiček, pleteni kotiček, ... Letos pa smo našo igralnico še razširili, saj smo imeli še veliko idej, želja in uredili nove kotičke, nekaterim smo dali še kak didaktičen pomen. Nekatera sredstva za igro in urejanje vsakokrat prinesemo s seboj, zato smo si za lažji transport kupili voziček »Bubi« (tako je pisalo na škatli). Ker je ta del gozda v lasti naše pomočnice vzgojiteljice, nam seveda ni potrebno skrbeti za dovoljenje pri preurejanju. Seveda pa ne posegamo preveč, vse oblikujemo in urejamo za naravnim materialom, predvsem pa ne uničujemo narave. Redno skrbimo za urejenost igralnice, jo pograbimo, veliko raziskujemo, opazujemo spremembe v naravi, v igralnici, se igramo, gibamo,...

Naše dejavnosti po mesecih:

SEPTEMBER – spet v igralnici, urejamo, grabimo, pospravljamo in predstavimo kotičke in prostor našim novim prijateljem v vrtcu, nabiramo kostanj, odkrivamo skrite prebivalce (močerade).

OKTOBER – lani smo naredili okrogel, letos pa je nastala kvadratna mandala; otroci so uredili nov kotiček iz zloženih hlodov, naredili smo didaktično igro na štoru, oblikovali pa smo tudi novo cesto za lesena vozila, ki smo jih od lani tudi popravili, izboljšali kolesne osi, ki so se nam lomile.

Izvedli smo tudi indijansko srečanje s starši in lov na zaklade matere narave, ki so jih družine iskale in nabirale v posebno vrečko, na kateri je bil seznam sličic iskanih zakladov.

NOVEMBER: gradbena cestna dela v okolici vrta in vetrovno vreme, sta nam onemogočila obisk igralnice, smo bili pa na polju, travnikih.

DECEMBER: veter nam je malce podrl mandalo in smo jo popravili; ker snega še ni se še vedno igramo s košaricami, nabiramo, iščemo prostor za nove koticke : šotor, gozdni bowling, pajkova mreža iz srobreta in vrvi, novoletna smrečica iz palic, ...

JANUAR: igralnica je postala bela – našli smo sledi neznanih obiskovalcev in ugotavljali, katere živali so bile obiskovalke naše igralnice, igrali smo se v zasneženih kotičkih, predvsem pa smo uživali na snežnih poteh,...

FEBRUAR: snega je zapadlo še več, igralnica je izgledala povsem drugače, veliko naših kotičkov je bilo povsem skritih(ker smo se pogovarjali o arheologiji, smo bili snežni arheologi in izkopavali stvari, ki nam jih je prekril sneg). Po igralnici smo se lahko sproščeno igrali in valjali po snegu, snežni tuš pod smreko je bil pravi užitek in zabava, naredili smo snežnega zverjasca in miško (v naslednjih obiskih pa smo ju opazovali, kako se manjšata in izginjata).

Konec meseca pa so se vsi pod snegom skriti kotički spet pokazali in pokukale so tudi prve rožice.

MAREC: Sneg je povsem skopnel in spet smo lahko prišli v gozd z našim vozičkom; potrebno je bilo malo urediti in pograbit, na našem odru so se spet vrstili pevski nastopi otrok, gibamo se, igramo, ustvarjamo skulpture iz lubja in vej, otroci pa so odkrili tudi gozdni trampolin na mehkih tleh med dvema drevesoma. Starše smo prosili za pomoč pri urejanju novega kotička z mlinčki, ki nam bo ponudil nove možnosti fizikalnega raziskovanja. Popravili pa smo kotiček glasbeno drevo in ga namestili na novo lokacijo.

APRIL: izmislili smo si nove gibalne izzive – pajkovo mrežo smo namestili vodoravno in nastala je zanimiva plezalno gugalna prepreka, nad katero so otroci navdušeni. Pripravili sva jim igro met krogcev na količke in ravnotežno gugalnico za enega ali dva otroke. Ker smo se ta mesec pogovarjali o tropskem deževnem gozdu, smo iskali razlike med našim in deževnim gozdom. V igralnici pa smo gostili tudi prijatelje iz dveh skupin vrtca Storžek iz Preddvora, ki smo jim pokazali, kaj vse se lahko igraš in ustvarjaš v igralnici.

V **mesecu maju** načrtujemo še nočni pohod in igro z lučkami v igralnici in iskanje skritega zaklada v okviru Noči v vrtcu, ko bomo eno noč prespali v vrtcu. Pa še marsikaj, saj nas lepi pomladni dnevi vedno vabijo v naravo, v gozd.

Špela Novak VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK

GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE

Naš vrtec Antona Medveda sledi viziji, da je za zdrav način življenja potrebno otrokom ponovno približati naravo.

Vrtec je vključen v projekt »Otroci potrebujemo gozd«. Z bivanjem v gozdu otrokom omogočimo kakovostno učno okolje, izkustveno učenje, uravnoteženost čutnih dražljajev, ki so v predšolskem obdobju osnova za razvoj višjih možganskih funkcij.

Želimo načrtovane usmerjene dejavnosti prenesti iz igralnice v naravno učno okolje in uravnotežiti dejavnosti z vseh vzgojnih področij.

Otrok si v gozdu razvija naravoslovne kompetence, spodbuja vedoželjnost, raziskuje in opazuje gozd v vseh letnih časih.

Gozd je prostor, kjer prevladuje pozitivna učna klima, prostor, kjer vsak lahko razmišlja s svojo glavo, prostor, kjer se prav vsak posameznik lahko uči na svoj edinstven način.

Narava je za otroka zakladnica raziskovalnih vsebin in s svojo pestrostjo vpliva na njegovo odzivnost v smislu želje po opazovanju, primerjanju, ugotavljanju, razčlenjevanju, povezovanju, sklepanju, iskanju vzrokov in posledic.

Otrokova dejavnost temelji na opazovanju, ki je temelj raziskovalne dejavnosti. Primerne vsebine so aktivnosti, ki se nanašajo na raziskovanje rastlinskega in živalskega sveta v povezavi z neživo naravo. Vse aktivnosti – dejavnosti v naravi morajo spodbuditi zanimanje za neokrnjenost in varovanje narave in željo, da bi se ohranila.

Naloga vzgojiteljice je, da upošteva otrokove izkušnje ter aktualizira okoljske naravoslovne vsebine s področja žive in nežive narave.

V predšolskem obdobju je nepogrešljiv pripomoček za opazovanje iz neposredne bližine lupa. To je pripomoček, s katerim otroci uspešno opazujejo posamezne detajle opazovalnega objekta.

Naj naštejemo le nekaj dejavnosti, ki smo jih uspešno realizirali v gozdu.

- Obiskala nas je biologinja Alja. Spoznali smo poklic biologa in skupaj ob bližnjem potoku, ki teče skozi gozd lovili paglavce.

Otroci so zelo uživali in njihova koncentracija je bila ves čas usmerjena na potok in iskanje paglavcev.

- Raziskovali smo gozd pozimi in primerjali spremembe v naravi. Otroci so ob dobrem opazovanju, ugotovili veliko razlik, ki so bila jeseni, poleti.. Igra s snegom, v gozdu pa je nekaj posebnega, nenadomestljivega z otroškim igriščem, ki ga imamo v vrtcu.

- Na gozdni jasi smo s povečevalnimi lončki, povečevalnimi stekli in pincetami iskali male živali in raziskovali gozdna tla, listje, drevesa, cvetlice, praprotni in še kaj...

- V gozdu smo urili socialne veščine ob gibalni igrici «Repki». Cilj naše igre je bil, da otroci razvijajo hitrost in orientacijo v določenem prostoru. Eden od otrok je dobil rutico, ki si jo je zatlačil za športne hlače na hrbtnu, tako, da mu je prosto visela. Na moj znak drugi poskušajo v teku uloviti repek. Tisti, ki repek ulovi, si ga sam zatlači za hlače in drugi otroci ga lovijo.

- Spoznavanje gozdnih dreves, božanje drevesa, objemanje, čutenje na drugačen način, je učenje, ki ga v igralnici skozi knjigo, besedo, ali sliko, težko predstaviš otrokom. Otroci se učijo na konkretnih primerih, primerih kjer lahko stvari, ki jih gledajo tudi otipajo. Drevo je primerno za plezanje, lahko se zanj skrijemo, lahko je trdnjava, moje osebno ozemlje, mi nudi senco, z njega padajo listi, storži in semena, je dom pticam in živalim, je hiša za škrate, je moj prijatelj, je glasbeni instrument..

- Premagovanje naravnih ovir (hlodovine, listja, vej, korenine). Otroci velikokrat presenetijo sami sebe, ko opazijo po kakšni klančini so šli navzdol ali kaj so preplezali.

- Izlet v gozd oziroma pohod z nahrbtniki so otroci komaj dočakali. Saj veste zakaj. Na cilju sledi malica. Ob poti, ki smo jo prehodili so me ves čas opozarjali, na predmete, ki so jih opazili. Spodbujala sem jih, da poskušajo poimenovati videno. Nekje na sredini naše poti smo v gozdu sklenili krog in se pozdravili. Dežurna deklica E. je poiskala bližnji odpadel list in nas pobožala. Otroci so se umirili, sprostiti in nadihali svežega zraka. Opazila sem, da je nekaj otrok zaprlo oči. Strahu nisem zaznala pri nobenemu od prisotnih.

- Učenje velikostnih odnosov iz naravnega materiala. Sami so poiskali material in ga razvrstili na hlod. Otroci so razvrščali po padajoči ali naraščajoči lastnosti. Velik, večji, največji, dolg, daljši, najdaljši, tanek, tanjši, najtanjši. Prinesli so listje, vejice, kamenje, deteljice, kostanjeve ježice, palčke...).

To je bilo samo nekaj naših izvedenih dejavnosti, prav vsa področja dejavnosti v vrtcu pa se med seboj prepletajo.

In za konec, zakaj v gozd?

V gozdu se naši otroci dobro počutijo, veliko je smeha, sreče in dobre volje, ogromno je gibanja, pridobivanja senzornih izkušenj, boljše so kognitivne sposobnosti, izboljšane so vse komponente pozornosti, večja je socialna kohezija, manjša je agresivnost, manj je stresa, večja je motivacija za učenje, večja je čustvena odzivnost in stabilnost, spodbuja se ustvarjalnost,...

Teja Krečan VRTEC URŠA DOMŽALE

DELFINČKI IN GOZD

Smo skupina Delfinčki in smo stari 5-6 let. Letošnje šolsko leto smo se pridružili Mreži gozdnih vrtcev in šol in sicer s celoletnim projektom, ki smo ga poimenovali Gozd eksperimentov. Otrokom sem želela približati gozd, saj gozd vpliva na vsa področja otrokovega razvoja. Gozd je zelo dobro spodbudno učno okolje, otroci se naučijo zelo veliko novosti, ki se prepletajo tudi z drugimi področji kurikula. Ne samo, da otroci spoznavajo naravo in jo doživljajo, temveč pri njih spodbujamo tudi gibanje, jezikovne zmožnosti, matematično mišljenje in likovno izražanje. Tako smo dejavnosti prenesli iz sobe v gozd, pozimi ko so bile temperature nekoliko nižje, pa smo gozd vnesli v naš prostor. Delfinčki se tako vsak mesec seznanijo z najpogostejšo gozdno žival, vsak mesec se seznanijo z novim drevesom, vsak mesec pa se seznanijo tudi z zgodnico v kateri so glavni junaki živali, prostor dogajanja pa je gozd, travnik. Veliko časa pa preživljamo čudovite trenutke v gozdu pod Šumberkom in se imamo lepo. Tako se seznanjamo z gozdom in življenjem v njem.

Opazovanje čebele z lupo.

Igra z lupami in pincetami v gozdu. Opazovanje mravelj.

Seznanjanje z drevesi.

Igra s snegom v sobi in izdelovanje različnih figur.

Likovno ustvarjanje: tiskanje listov.

Prosta igra v gozdu.

Likovno ustvarjanje, tema: To sem jaz.

Matematika: razvrščanje z listi in plodovi.

Seznanjanje z gozdno živaljo in izdelava plakata.

Našli smo čudovito skrivališče.

Seznanjanje z novo zgodbico.

Lep Delfinčkov pozdrav iz pod Šumberka.

Vanja Grdadolnik, Greta Kukulj OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU

Osnovna šola Miklavž na Dravskem polju – VRTEC
Cesta v Dobrovce 21
2204 Miklavž na Dravskem polju
Tel.: 02/6290254, 02/6290255, Faks: 02/6290255

POROČILO PROJEKTA

GOZD OBLIKUJE ŽIVLJENJE

ŠOLSKO LETO 2014/15

SKUPINA POTEPUHI

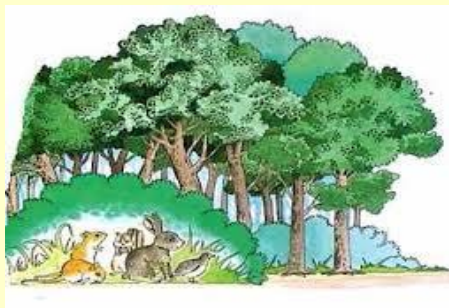
MAREC, 2015

1. PODATKI O ODDELKU

Oddelek Potepuhi šteje 19 otrok drugega starostnega obdobja. Otroci bodo v tem koledarskem letu dopolnili 4 leta.

2. MENTORICI

Greta Kukolj (pomočnica vzgojiteljice) in Vanja Grdadolnik (vzgojiteljica)

Slika 1: Gozd

3. POROČILO O DEJAVNOSTIH V OKVIRU PROJEKTA

V okviru projekta so se otroci srečevali z različnimi aktivnostmi v naravi. Posamezne aktivnosti smo tako v celoti izvajali neposredno v naravi. Gozd smo skušali povezati z vsemi področji Kurikula:

- Gibanje
- Jezik
- Družba
- Umetnost
- Matematika
- Narava

Na področju gibanja smo bili izredno aktivni. Otroci so spoznali gozdne površine kot idealen prostor za gibalne aktivnosti, neizmerne možnosti za raziskovanje in odkrivanje novih načinov premagovanja naravnih ovir. Preizkušali so se v plezanju po drevesih, preskakovanju korenin, palic, hoji po neravnih površinah... V zimskem času smo se urili v zadevanju ciljev, metu v daljino...Gozd so otroci dojeli kot celoto, ki ponuja neizmerne možnosti za športne aktivnosti.

Slika 2: Gozdne površine v Sloveniji

Področje jezika smo prepletali z ostalimi aktivnostmi in projekti. Spoznali smo različne deklamacije, prisluhnili zgodbam, spoznavali nove besede. Otroci so uspešno poimenovali drevesa ter prebivalce gozda. Obogatili smo besedišče s področja narave, se igrali z glasovi in posnemali zvoke, ki smo jih zaznali v naravi. Skozi pogovor in igro so nastale različne rime in besedne uganke o naravi. Otroci so se urili v pripovedovanju pravljic in v njih vključevali elemente, ki so jih spoznali ob bivanju v naravi.

Na področju družbe smo gozd spoznali kot izredno pomemben del našega bivalnega okolja. V času bivanja v gozdu smo si ogledali različne kulturno zgodovinske spomenike, ki se nahajajo v samem gozdu. Otroci so odkrili ostanke stare tiskarne, bunker ter ne nazadnje spoznali gomile, ki so znamenitost našega kraja. S pomočjo staršev smo spoznali naravno okolje kot del kulturne dediščine, igre, ki so zaznamovale preteklost ter povezanost otrok in ljudi z naravo.

Področje umetnosti smo delno prenesli v naravo. Otroci so prepevali v naravi, plesali in ustvarjali mini naravna gledališča iz naravnih materialov. Del narave smo prenesli v igralnico in ustvarjali z naravnimi materiali. Gradili smo hiše, izdelovali uporabne in okrasne predmete, slikali in poustvarjali doživetja iz narave.

Otroci so naravo doživljali z vsemi čutili; tipali smo različne materiale, poslušali zvoke v naravi, vonjali in okušali. Otroci so se urili v prepoznavanju drevesnih vrst in podrasti. Prepoznavali so uporabnost različnih najdenih predmetov ter ugotavljali kakšne zvoke oddajajo (kamni, palice...). Najdene predmete so uporabili kot glasbene instrumente. V naravi so spretno ustvarjali različne umetnine- skulpture, slike...

Matematiko smo spretno prepletali z različnimi aktivnostmi. Šteli smo kamne, palice, liste, jih prirejali, primerjali po velikosti, obliki, barvi. Šteli smo poskoke, korake, drevesa in rabili izraze za opisovanje položajev predmetov- na, pod, ob...

Na področju narave smo spoznavali in poimenovali drevesa, jih prepoznavali po listju, plodovih in lubju ter ugotavljali njihovo uporabnost v odnosu do ljudi in živali. Iskali smo sledi živali in njihova prebivališča, izdelali ptičjo krmilnico in poskrbeli za hrano za ptice.

V gozdu smo iskali skrit zajčkov zaklad in izdelali hišo za živali, ki smo jo kasneje hodili opazovat in dograjevati.

Naša aktivnost ni bila vezana zgolj na eno dejavnost temveč je bila prepletena skozi celotno dogajanje v tem šolskem letu. Zastavljene cilje smo v celoti realizirali. Otroci so imeli možnost opazovanja spreminjanja narave, doživljanje njene raznolikosti ter uživanja v neizmernih možnostih za permanentno izkustveno učenje, ki jih le ta ponuja.

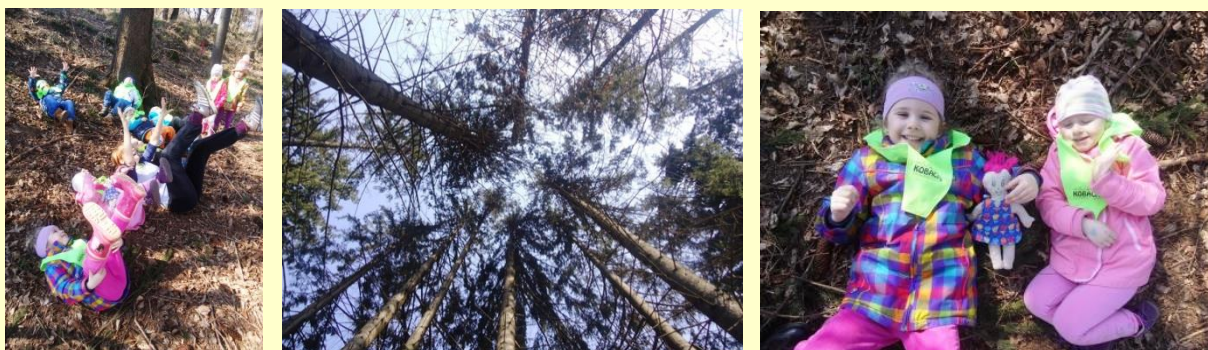

Sonja Flere VRTEC KOBACAJ GROSUPLJE

V GOZDU JE LEPO

Z otroki skupine Račke Zasebnega vrtca Kobacaj iz Grosuplja radi raziskujemo naravo okoli sebe in kar se da dopoldneve preživimo kar na prostem. Pogosto pa nas hitri čevlji zanesejo tudi v gozd. Tam se pravo raziskovanje šele prične. Domišljija in ustvarjalnost pri otrocih res ne poznata meja. *Kaj vse je lahko drevesna palica ali pa najden storž pod smreko?* Tudi brez t.i. začrtanih, »umetnih« dejavnosti lahko otroku ponudimo kvalitetno učenje in igro, le da je ta na prostem v sožitju z naravo. Hkrati pa stremim k temu, da v odprtem učnem okolju ponudim možnosti za igro na vseh kurikularnih področjih. Namreč, gozd nam lahko ponudi paleto različnih igralnih užitkov.

Z otroki obiskujemo gozd v vseh letnih časih, saj so spremembe tu še toliko bolj vidne in otrok jih lažje opazi. Tu se lahko umaknemo pred mestnim vrvežem in poiščemo tišino ter kotichek za umiritev. Dovolj je že, če ležemo na tla in opazujemo drevesne krošnje, ki se razprostirajo nad nami, mi pa se jih poskušamo z nogami in rokami dotakniti.

Ležanje na gozdnih tleh in dotikanje drevesnih krošenj

Za sprostitev se igramo tudi igrico tišine. Z otroki se primemo za roke, zamažimo in preprosto poslušamo zvoke okoli sebe. Narava- gozd je namreč odličen prostor za razvijanje slušnih predstav in prepoznavanje zvokov iz narave.

Igra tišine

Otroci tako gozd lahko doživijo z vsemi čutili. Na tleh lahko opazujejo prodiranje sončnih žarkov in svojo senco, v tišini lahko slišijo oglašanje ptic, šumenje listja, s tipanjem preizkušajo hrapavost in gladkost drevesnih skorij, mehko zelenega mahovja, z objemi pa preizkušajo različno debelino drevesnega debla... Predvsem pa je prostor, ki daje otrokom nešteto možnosti za prosto igro in raziskovanje.

Gozdne »igrarije«

Gozd je tudi odlično učno okolje za razvijanje matematičnih pojmov (t.j. velikostnih odnosov in količinskih predstav in razvrščanja ...). Otroci se v gozdu prelevijo v gozdne detektive in nabirajo gozdni material, ga razvrščajo ter preštevajo, ugotavljajo kaj je višje in nižje, debelejšje in tanjše ob vsem tem pa razvijajo matematične spretnosti in razmišljanje.

Štejemo

Ugotavljamo, kaj je višje in nižje

S pomočnico nameniva tudi čas in izkoristiva danosti gozda, da otroci lahko sami preizkušajo lastne gibalne sposobnosti in s tem omogočiva krepitev otrokove samozavesti, ene od temeljnih in pomembnih življenjskih vrednot. V gozdu so otroci še posebno pogumni, stalno raziskujejo in premagujejo naravne ovire in pri tem spodbujajo drug drugega. Zato kar skupaj postavimo naravni poligon iz vejevja, hlodov, štorov ali pa se igramo Gozdne skrivalnice, ki so otrokom še posebej ljube, saj imajo nešteto možnosti za svoja skrivališča. S premagovanjem naravnih ovir si otrok poleg samozavesti krepi ravnotežje, koordinacijo in zavedanje, da je gozd oz. narava odličen prostor za rekreacijo in ohranitev dobrega počutja ter zdravja.

Naravni poligon v gozdu

Gozdne skrivalnice

Tik pred odhodom domov pa si z otroki vedno vzamemo čas za kakšno socialno ali rajalno igrico (npr. *Bela, bela lilija, Diradičindara, Medved, koliko je ura ali pa Lisica, kaj rada ješ ...*).

Otroci se v odprtem okolju še posebej radi povezujejo med seboj, si podaje roke, zaplešejo ali zapojejo.

Menim, da s preživljanjem dni v naravi oz. gozdu pripomorem k dobremu in zdravemu počutju otrok in seveda tudi vseh nas odraslih, ki spremljamo mlade raziskovalce na poti. Samo odprto, gozdno okolje pa deluje izredno pomirjujoče in daje še posebej otrokom, ki so sicer bolj živahni in nemirni, občutek svobode in nanje deluje izredno pozitivno, saj se lažje osredotočijo na posamezne dejavnosti. Prav vsi otroci se iz obiskov gozda vračajo v vrtec veseli, sproščeni in s polno vrečo gozdnih vtisov. In prijetno je poslušati njihova doživetja, ko pravijo, »danes je bilo res lepo!«

Rajalna igrice v gozdu: Bela, bela lilija

OŠ Mirna, vrtec Deteljica
Cesta na Fužine 1
8233 Mirna

Maja Martinčič, Barbara Ilnikar OŠ MIRNA, VRTEC DETELJICA
Projekt **Gozd oblikuje življenje:**

GOZDNA DOŽIVETJA

AVTORICI:	Maja Martinčič, Barbara Ilnikar
ODDELEK:	Barvice (3.4 let)
ČAS IZVAJANJA:	oktober 2014-marec 2015

Mirna, april 2015

Povzetek

Živimo v postmodernem času, za katerega je značilna storilnostno naravnana in potrošniška družba. Vsakodnevno smo zastrupljeni z virtualnim delom, ujeti v zavajajoči in uničujoči se svet. Veliko prostega časa preživimo pred računalniki ali v trgovskih centrih, nenehno nekam hitimo, daleč stran tudi od tistega, kar nam ponuja narava. Ob vsem tem pa se niti ne zavedamo, kaj to pomeni za telesni, duševni in duhovni razvoj človeka. Györek (2014, po Kuo, 1998) pravi, da se zato spremembe pri prehodu človeka v urbano vrsto ne kažejo samo v poslabšanju osnovnih življenjskih pogojev (onesnaženost zraka, vode) ampak imajo vpliv na socialno, telesno in psihološko življenje človeka. Študije kažejo, da so ljudje, ki živijo v okolju brez elementov narave agresivnejši, nedružabni in nimajo socialnih stikov.

Po drugi strani pa v okolici zaznavava, da vrednost bližine gozda, kljub postmodernističnem načinu življenja, narašča. Da se ljudje vedno bolj zavedamo, da se lahko po napornem delavniku odpravimo v gozd in si tam »napolnimo baterije«.

Čeprav danes iz življenja otrok ni več mogoče popolnoma odstraniti vplivov postmodernistične družbe, lahko te vplive odrasli omilimo. S svojih zgledom jih lahko delno odvrnemo od potrošniško usmerjene družbe.

Mogoče je to preprosteje, če se zavedamo, da imamo odrasli na otroke izredno velik vpliv preko vzgoje in zgleda. Namreč otroci so tisti, ki prevzamejo odnos vzgojiteljev, staršev in drugih odraslih. Tudi odnos do narave, raziskovanja in igre v njej. Ko odrasli bivajo v naravi, jo raziskujejo, si postavljajo vprašanja, z otroki delijo svoje občutke, se odzivajo na njihova razpoloženja in interese ter s tem svoj pogled prenašajo na otroke (Kurikulum, 1999). Odrasel pa ima tudi nalogo, da otrokom pripravi spodbudno okolje. Torej, takšno okolje, v katerem otrok raziskuje in je v interakciji z drugimi, ima na voljo vrsto materialov za raziskovanje in oblikovanje, in je vključen v interaktivni proces učenja.

Kot vzgojiteljici sva priča vsakodnevnomu pričevanju otrok. Lahko trdimo, da so najlepša doživetja za otroke in odrasle (starše) tista, ki jih doživimo skupaj. To so izleti v naravo, druženje s prijatelji, branje knjig, ukvarjanje s športom, sprehodi ... To dejstvo pa naju je spodbudilo, da se kot oddelek, prijavimo na *razpis Inštituta za gozdno pedagogiko in Mreže gozdnih vrtcev in šol Slovenije: **Gozd oblikuje***

življenje. S svojo pozitivno naravnostjo do narave in načrtnim bivanjem v gozdu, sva skušali vplivati na celovit razvoj otrok, vključno z razvijanjem ustvarjalne igre, razvijanja ustvarjalnih potencialov s področja umetnosti in razvijanja gibalnih spretnosti.

V projektu je sodelovalo 17 otrok oddelka Barvice, starih od 3. do 4. leta. Projekt smo poimenovali **Gozdna doživetja.** Izvajali sva ga kontinuirano od oktobra do marca. Čas obiska gozda je bil v veliki meri odvisen od želja in potreb otrok. Najin glavni namen projekta je bil, da na tej poti aktivnega učenja v naravi otroke spodbujava, usmerjava in jim pomagava, da svobodno raziskujejo, odkrivajo, eksperimentirajo, razrešujejo izzive. Da ustvarjajo priložnosti, da bodo izražali svoja čustva, značaj, razpoloženje in doživetje. Poudarek bo tudi na raziskovanju gozda in doživljanju gozda preko čutil.

Da pa bi najine in otrokove ideje ter delo sploh zaživele v gozdu, sva se pred izpeljavo projekta opirali na ideologijo pedagoška pristopa Reggio Emilia. Posegli sva tudi po literaturi o gozdni pedagogiki. Tekom projekta pa se učili iz opazovanj otrok v času bivanja v gozdu. V projektu sva se predvsem poglobili v idejo ustvarjalne igre, umetnosti v naravnem okolju ter razvijanju gibalnih spretnosti na različnih reliefih.

*»Pravi smisel življenja je, da sadiš drevje, pa čeprav veš, da ne boš nikoli sedel v njegovi sencí.«
(Nelson Henderson)*

Če strneva najine misli po končanem projektu v povzetku lahko sklepava, da so otroci v času bivanja v gozdu in ob gozdni jasi zelo uživali. Da so preko aktivnega učenja v naravi pridobili nove izkušnje in zavedanje o svojih čutilih. Napredek je opazen na vseh kurikularnih področjih. Njihova igra je postala inovativnejša. Še več. Tekom projekta jih je gozd tako prevzel, da sva na željo otrok v igralnico prinašali »gozdne igrače«. Le-te so še vedno bolj zanimive od tistih, ki jim imamo v vrtcu. Na področju gibanja pa opažava velik napredek predvsem pri otrocih, ki so bili slabše gibalno razviti. Usvojili so veliko novih pojmov ter bili ustvarjalni z različnimi vrstami materiala.

KAZALO

1 TEORETIČNI UVOD.....	166
2 NAČRTOVANJE PROJEKTA.....	168
<i>2.1 Predstavitev vrtca in oddelka, motivacijsko sredstvo projekta.....</i>	<i>168</i>
<i>2.2 Namen projekta.....</i>	<i>170</i>
<i>2.3 Prostor izvajanja.....</i>	<i>170</i>
<i>2.4 Dokumentiranje.....</i>	<i>170</i>
<i>2.5 Okvirni načrt.....</i>	<i>170</i>
<i>2.6 Analiza projekta po dejavnostih.....</i>	<i>170</i>
3 RAZMIŠLJANJA OTROK O GODNIH DOŽIVETJIH.....	187
4 REFLEKSIJA CELOTNEGA PROJEKTA.....	188
5 ZAKLJUČEK.....	190
6 LITERATURA.....	191

1 TEORETIČNI UVOD

»Otrok živi svojo zgodbo, ki jo odrasli skušamo razumeti. Sestavljena je kot mozaik – iz kamenčkov, ki se nabirajo vse življenje«. (Borota, B., 2006).

Že od davne preteklosti je vsem ljudem znano, da je gozd človeku pomemben vir hrane in surovin. Da je gozd najbolj pester in najbolj ohranjen del narave. Vendar, ali je gozd res pomemben samo zato, ker je vir hrane in surovin? Nenazadnje je gozd prostor za preživljanje prostega časa. V gozdu se med sprehodom, tekom ali taborjenjem sprostimo. Z različnimi gozdni aktivnostmi pa pridobivamo tudi zanimive izkušnje, ki poglobijo človekov stik z naravo.

Otroci gradijo razumevanje sveta okoli sebe z raziskovanjem različnih materialov. Ideje oblikujejo glede na to, kakšen je predmet na pogled, kako se ga čuti, kakšnega okusa in vonja je in kako se obnaša. Katalinič (2010) dodaja, da se pri predšolskem otroku zaznave sposobnosti čutil šele razvijajo in ostrijo. Zato jih je potrebno izkoristiti za različne opazovalne vaje in sprotno ubesedenje občutij ter spoznanj. Ko otrok govori, hkrati razvija tudi sposobnosti mišljenja, ker čuti potrebo, da svoja občutja in misli izrazi še drugim. Navedene situacije pridejo na dan posebej v naravnem okolju.

Področje narave in umetnosti otrokom omogoča udejanjanje ustvarjalnih potencialov, ki se kažejo v otrokovem igrivem raziskovanju in spoznavanju sveta. Naravno okolje je zanj neizčrpen vir inspiracije, motivacije in vsebin na vseh področjih dejavnosti (Kurikulum za vrtce, 1999). Kos in Schmidt (2008) dodajata še, da naravno okolje otroku, preko zaznav (vonja, dotika, okusa in sluha) omogočajo širše dojetje sveta. S tem, ko se otrok dotika lubja, mahu, živali, okuša gozdne plodove, vonja dišeče cvetlice doživlja naravo globlje in celoviteje.

Otroci začnejo spoznavati, odkrivati in doživljati okolje hkrati z razvojem lastnih miselnih sposobnosti in osebnostnim razvojem. Dejavnosti v okolje pa vodijo k oblikovanju miselnih operacij ter temeljnih pojmov, kot so: prostor in čas, gibanje in sile, predmet in snov, pojem živega, k spoznavanju odnosov med predmeti in odnosov med bitji ter okoljem, v katerem živijo (Krnjel, 2001). Izkušnje z bivanjem v naravnem okolju so torej pomemben dejavnik za uravnotežen otrokov razvoj in duševno zdravje.

Pri otroku pa se vse to aktivira, če je svoboden. Če se od njega pričakuje izvirnost, drugačnost. Če odrasli podpirajo otrokovo bogato ali skromno napredovanje. Odrasli se morajo pri tem zavedati, da je otrokov proces nastajanja dela pomembnejši od rezultata. Potem takem to tudi pomeni, da če vzgojitelj spodbuja otrokovo ustvarjalnost, ne more delati po receptih, saj je ustvarjalec vzgojnega procesa tudi sam (H. Korošec, 2009). V Kurikulumu za vrtce (1999) lahko preberemo, da je pomembno, da vse dejavnosti potekajo preko igre. Prav otroška igra v praksi združuje temeljna načela predšolske vzgoje.

Da pa bi otrokove ideje, delo in izdelki sploh zaživel, pedagoški pristop Reggio Emilia spodbuja, da se začete dejavnosti in njihov ustvarjalni proces odvija v treh zaporednih fazah. V fazi presenečenja, v fazi doživljanja in v fazi izražanja. V prvi fazi je za ustvarjalnost pomembna dobra motivacija in spodbujanje zanimanja otrok s presenečenjem. V drugi fazi se otroci spoznajo s prostorom, materiali, predmeti, obliko, zvokom. Pri tem pa je pomembno, da jim omogočimo čim več izkušenj in informacij iz različnih virov. V zadnji fazi pa otroci doživeto postavljajo nove odnose. Spoznane predmete uporabijo kot rekvizite ali kot oživljanje v novih odnosih in položajih (Geršak, V., Korošec, H., 2011).

V vrtcu delava z otroki starimi od 3 do 4 leta. Nekako opažava, da jih še vedno premalo spodbujava k opazovanju narave in igre v njej. Mogoče se nama to dogaja zato, ker bivanje v naravnem okolju povezujeva z gibanjem. Namreč, zakaj bi hodili v naravo, če smo že telovadili v igralnici, v telovadnici ali pa na igrišču vrtca. Tudi avtorica Zalokar Divjak (2000) opozarja, da odrasli največkrat naravo enačimo z gibanjem, kar pa je daleč od resnice.

Hohmann in Weikart (2005) nas opominjata tudi na to, da se okolje, ki ga ponuja narava v velikih pogledih razlikuje od igralnice in urejenega igrišča. Igralnica in urejeno igrišče sta največkrat omejena s prostorom in ne ponujata toliko svobode kot igra na prostem. Dodajata še, da je igra v naravnem okolju zdrava, bolj raziskovalna in sproščujoča. Igra na prostem otrokom ponuja različen relief za tekanje, hojo, skakanje hkrati pa otroci urijo svoje spretnosti in doživljajo različne izkušnje.

Če povzameva misli zgoraj navedenih avtorjev lahko zaključiva, da bivanje v naravi ne vključuje samo področje gibanja. Vključuje pripravo otrok za sprostitev,

spoznavanje okolice, prostora, spoznavanje svojega telesa, glasu, nudi pridobivanje senzornih izkušenj, večjo socialno kohezijo ter spodbuja ustvarjalnost na vseh področjih otrokovega razvoja.

2 NAČRTOVANJE PROJEKTA

2.1 Predstavitev vrtca in oddelka, motivacijsko sredstvo projekta

Projekt sva izvajali v vrtcu, ki ima to prednost, da je umeščen v ruralno okolje. Mogoče pa se te prednosti premalo zavedamo. Namreč vse več pozornosti se namenja vrtcem, ki stojijo v urbanem okolju ter obdani z galerijami, muzeji, visokimi stolpniciami sredi mestnega vrveža.

Prednost našega vrtca pa je v tem, da se v njegovi okolici nahaja veliko travnikov, njiv, potokov in gozdov. Čeprav imamo pred vrati vrtca spodbudno okolje, ki otrokom ponuja neizmerno bogastvo čutnih izkušenj, materialov, svež zrak in prostor, v katerem se lahko prosto gibajo, opažava oz. priznavava, da to danost premalokrat izkoristimo. Bivanje na prostem je rutina našega vrtca. Vendar bivanje na prostem pogosto vključuje le bivanje na vrtčevskem igrišču ali sprehod v okolico. To dejstvo potrjujejo tudi rezultati raziskave v slovenskih vrtcih »Igra in učenje v naravnem okolju in na vrtčevskih igriščih v slovenskih vrtcih«. Rezultati kažejo, da slovenski vrtci v povprečju na prostem preživijo 23% v vrtcu v toplem delu leta in 13% v hladnem delu leta. Od tega 3 ure tedensko preživijo v toplem delu leta in 1,5 ure v hladnem. Igrin in učenju v naravnem okolju je pri nas posvečeno relativno malo časa, v primerjavi z evropskimi deželami (T. Hauptman, 2014).

Da bi v prihodnje bolj izkoristili danosti, ki nam ji ponuja naše okolje, je bil tudi eden izmed relevantnih razlogov za najino vključitev v projekt.

Vodiva oddelek otrok drugega starostnega obdobja. V skupini Barvice je 17 otrok. Otroci so v prvi polovici šolskega leta dopolnili 3 leta, eden izmed otrok pa je star 4 leta.

Tema projekta torej vključuje aktivnosti v gozdu in njegovi okolici. Projekt smo poimenovali z naslovom »Gozdna doživetja«. V projekt nas bo popeljala lutka ljubljenska. Plišast žabec Kvaki bo uvodno motivacijsko sredstvo. Lutka nas bo

usmerjala v čudoviti svet narave, spodbujala k raziskovanju gozda preko čutil, razvijanju domišljije in ustvarjalne igre. Ob tem pa bova pozorni, kako se bodo otroci odzvali na tak način dela, kakšna bo njihova aktivnost in kaj vse bodo ob tem doživljali. Relevantnost bova namenili tudi opazovanju najine vloge v ustvarjalnem procesu.

Kaj vse je počel žabec Kvaki, kako se je počutil in kako je prišel do ideje pa bo povedal kar sam.

- **Kvaki se predstavi**

Sem žabec Kvaki. Že celo šolsko leto živim v zeleni mlaki. No, v prav posebni mlaki-v igralnici Barvic. Čeprav mi na začetku ni bilo prav nič jasno, kaj tu počnem in zakaj moji prijatelji niso zeleni in ne skačejo kot jaz, sem jih sprejel. Namreč z mano zelo lepo ravnaajo. Imam pomembno vlogo v skupini in sodelujem v dnevni rutini. Na začetku so me hoteli imeti vsi. Cukali so me, me vlekli in ... Zlomili so mi moj levi krak in pristal sem v bolnici. Kar tri dni sem čakal na šivanje. Po daljši vrnitvi v vrtec so se me spet razveselili. Potem so se dogovorili, da vsak dan samo dežurni otrok skrbi zame. In še danes je tako. Ta me mora nahraniti, umiti, se z mano igrati ipd. Vzame me na sprehode, na igrala. No, igra na igrišču mi ni najbolj všeč. Po navadi obležim nekje v travi. Če imam srečo me kdo pohodi, ali pa me spušča po strašnem velikanskem toboganu. Ampak, veste kaj mi je najbolj všeč pri Barvicah? Da se hodim potapljat. Maja ali pa Barbara me velikokrat odneseta v pralni stroj. Ta izlet obožujem.

In še eno skrivnost imam. Malo me je mogoče sram, ampak vam bom vseeno zaupal. Do nedolgo nazaj nisem znal govoriti. Trudil in trudil sem se, a mi ni uspelo. Lahko sem namišljeno kvakal, se smejal, jokal ... Mogoče so otroci zato pred več tedni name pozabili. Cel teden me nihče ni vzel s police. Tudi Maja in Barbara ne. Postal sem zaskrbljen, bilo mi je dolgčas. Zato sem se odločil, da temu naredim konec. Želja je bila tako močna, da sem ... OŽIVELLLL. Ja prav ste prebrali. Zdaj sem pa res pravi Kvaki, ki govori. In ker sem začel govoriti sem otrokom zaupal svojo željo. Da si želim na zanimiv izlet. Nekam, kjer že dolgo nisem bil. In sicer v gozd, da jim pokažem, kaj vse se skriva v njem.

2.2 Namen projekta

V tej projektni nalogi bova velik poudarek namenili samemu procesu igre v gozdu preko zaznav, čutil. Upoštevali bova, da se dejavnosti in ustvarjalni proces odvijajo v treh fazah: presenečenje, doživljanje, izražanje. V pravi fazi želiva otrokom ponuditi zanimivo motivacijo za obisk gozda, v drugi čimveč izkušenj in informacij v povezavi z gozdom, v zadnji fazi pa omogočiti, da se izražajo in uporabljajo predmete v novih položajih ter da so pri igri ustvarjalni. Najin glavni namen projekta je, da na tej poti aktivnega učenja v naravi otroke spodbujava, usmerjava in jim pomaga, da svobodno raziskujejo, odkrivajo, eksperimentirajo, razrešujejo izzive. Da ustvarjava priložnosti, da bodo izražali svoja čustva, značaj, razpoloženje in doživetje. Poudarek bo na raziskovanju gozda in naravnih materialov v njem preko čutil.

2.3 Prostor izvajanja

Dejavnosti bomo izvajali v gozdu in njegovi okolici. Gozd se nahaja v bližini vrtca oz. na obrobju kraja. Gozd bomo obiskovali v dopoldanskem času. V njem bomo preživeli več ur, odvisno od interesa otrok.

2.4 Dokumentiranje

Projektne dejavnosti bova v veliki meri dokumentirale. Aktivnosti bova fotografirali, snemali in zapisovali zanimive izjave otrok.

2.5 Okvirni načrt

Okvirni načrt projekta je predstavljen v razpredelnici. Projekt je potekal kontinuirano od oktobra 2014 do marca 2015. Nekatere dejavnosti so se ponovile večkrat, nekatere pa aktualne ostajajo še danes.

TEMA: **GOZDNA DOŽIVETJA**

VZGOJITELJICA: Maja MARTINČIČ

POM.VZG.: Barbara Ilnikar

STAROST OTROK: 3-4 let

DATUM: oktober 2014 do marec 2015

PODROČJE DEJAVNOSTI:

Narava v povezavi z ostalimi področji.

METODE DELA: pogovora, opazovanja, ustvarjanja, pripovedovanja, raziskovanja, igre.

OBLIKE DELA: skupna, skupinska in individualna.

SREDSTVA: lutki Kvaki, kamni, les, veje, blago, barve, čopiči, škatle, slikanice, glina, posode, avtomobili ...

IZHODIŠČE:

Izhodišče, za tokratni pristop k načrtovanju projekta, je bil razpis Inštituta za gozdno pedagogiko in Mreže gozdnih vrtcev in šol Slovenije: Gozd oblikuje življenje. Otrokom želiva skrivnosti gozda predstaviti preko vseh čutil in eksperimentiranja z različnimi materiali.

GLOBALNI CILJI:

- Doživljanje, spoznavanje in uživanje v naravi.
- Ponuditi otrokom učno okolje, ki omogoča izzive, spodbuja ustvarjalnost in pozitivno vpliva na razvoj otrok.

OPERATIVNI CILJI:

- Spodbujanje otrokovega aktivnega pristopa k reševanju problemov.
- Razvijanje sposobnosti rabe jezika v povezavi z mišljenjem (število, čas...)
- Razvijanje umetniške predstavljalnosti in domišljije z zamišljanjem in ustvarjanjem.
- Razvijanje gibalnih sposobnosti otrok.
- Razvijanje sposobnosti za skupno dogovarjanje, organiziranje, potek igre, poslušanje prijateljev.

DEJAVNOSTI

UMETNOST

- Sodeluje v različnih stopnjah ustvarjalnih procesov pri načrtovanju, oblikovanju zamisli in izvedbi.
- Si izmišlja gibe, gibalna zaporedja in telesne položaje.
- Preizkuša hitra in počasna gibanja, vezana in odsekana ter napeta in sproščena.
- Tipa, boža, vonja površine materiale in oblike (kamne, tla, debela, cvetlice ...)
- Se igra, zamišlja, oblikuje, ustvarja z nestrukturiranim materialom (les, kamenje, blago, odpadne cevi).
- Posluša, posnema in upodablja zvoke iz narave in okolja (ptičje petje, šumenje

- vetra, mali instrumenti).
- Uporablja predmete tako, da predstavljajo druge predmete.

MATEMATIKA

- Imenuje in prelaga po en predmet v množici, šteje drevesa na sprehodu.
- Čim večkrat razvršča splošno in po pravilu eden z enim (razdeljevanje igrač z drugimi).
- Napoveduje rezultat (bomo v gozdu opazili mravlje, lužo, bo voda v luži mrzla..).
- Rabi izraze za opis geometrijskih in fizikalnih lastnosti in položaja (okroglo, hrapavo, gladko).
- Se igra z dvo in tri-dimenzionalnimi predmeti (deske, kamenje, veje, listje).
- Opazuje simetrijo v naravi (krošnje dreves, listje).
- Raziskuje gozd in se pogovarja o tem kaj je opazil.

JEZIK

- Komunicira z otroki in odraslimi s pomočjo očesnega stika in gibov.
- Posluša preproste zgodbe in se z odraslimi pogovarja o predmetih v okolju.
- Doživlja ritem besed, glasbe in pesmi.

NARAVA

- Biva v gozdu, ga doživlja v različnih razmerah.
- Doživlja gozd in se pogovarja o njegovih zaznavah.
- Se igra z različnimi predmeti in pojavi (les, listje, veter, svetloba, sonce).
- Posnema glasove predmetov in pojavov.
- Opazuje spremembe na nebu in vremenske pojave.
- Igra se s predmeti, ki proizvajajo zvok (palice, kamenje).

DRUŽBA

- Sodeluje pri oblikovanju in sprejemanju odločitev ter odgovornosti za skupno sprejete odločitve.
- Ima možnost pridobivati samospoštovanje in samozavest glede svojega telesa.
- Ima možnost razumevati pravila in socialne konvencije (deljenje stvari).

GIBANJE

- Izvaja naravne oblike gibanja v naravi (sprehodi, plezanje, poskoki v gozdu, poligon).
- Se vključuje v dejavnosti, kjer se igra oz. opravlja z različnimi predmeti (palice, kamni, leseni krogi),
- Ponazarja predmete, živali in pojme (ponazarjanje dreves, vetra, rože, listje).
- Vključuje se v sprostitvene dejavnosti (sprostitvene z meditacijskimi vajami).

2. 6 Analiza projekta po dejavnostih

FAZA PRESENEČENJA

V fazi presenečenja je oživila plišasta lutka Kvaki, ki nas je povabila v gozd. Prvi obiski gozda so bili usmerjeni v svobodno raziskovanje gozda. Kvaki jih je spodbujal z različnimi vprašanji, kaj bi lahko tu počeli. Ideje otrok so bile zanimive: *iskali volka, spali, s igrali s kamni, vpili, poslušali, gledali ptičke, veje nosili ...* To naju je spodbudilo, da v naslednji fazi preko vseh čutil in materialov raziskujemo gozd.

- **Uvodna motivacija v projekt, prvi obiski gozda**

- **Svobodno raziskovanje gozda,**
- **srečanje s polžem,**
- **iskanje gozdnih pajkov in pajkovih mrež.**

V začetek projekta nas je popeljala lutka ljubljenska Kvaki. Ko je Kvaki oživel so bili otroci osupli. Namreč do sedaj nikoli ni bil animiran. Postavili so mu kup vprašanj, ki so se navezovala na to, zakaj je začel govoriti. Povedal je, da je imel zelo veliko željo. In ker si je tako močno želel, da spregovori, mu je to uspelo. Povedal je tudi, da ima še eno željo. In sicer, da obiše gozd skupaj z njimi. Ideja je bila za otroke zelo privlačna, nanjo so se odzvali z veseljem. Še tisti dan smo odprli vrata igralnice in obiskali gozd.

Ob prvih obiskih gozda sva vzgojiteljici načrtovali nekaj dejavnosti. Predvsem v smislu načrtnega poslušanja zvokov, tipanja, opazovanja dreves. Ko pa smo prišli v gozd je le ta otroke popolnoma prevzel. Začeli so vriskati, tekati gor in dol, plezati ... S sodelavko sva jim omogočili, da ga svobodno raziskujejo. Najbolj zanimivo jim je

bilo skakanje v blatu, plezanje in iskanje polžev. Dopoldne je minilo zelo hitro. Polni vtisov smo se komajda odpravili nazaj v vrtec.

Prva obiskovanja gozda so potekala tako, da so otroci svobodno odkrivali gozdne skrivnosti. Vzgojiteljici sva medtem opazovali njihove gibalne sposobnosti, interakcije, igro in interes za obiskovanje. V pozni jeseni je bilo v gozdu veliko pajkov in pajkovih mrež. Otroke so tako pritegnili, da so jih želeli loviti. Ko sva jih vprašali, kako bi ulovili pajka

je eden izmed otrok predlagal, da na list papirja. Na željo otrok smo ob naslednjem obisku skušali uloviti pajka in njegovo mrežo na list papirja. Znova in znova smo poizkušali, dokler ni eden izmed dečkov pripomnil: *»Ne gre tole. Kar tukaj jih pustimo v gozdu. Tuki so doma.«* S pomočjo otrokove izjave smo prišli do spoznanja, da gozdni pajki živijo v naravi in ne v vrtcu. To je njihov dom in to moramo spoštovati. Na najlepši možen in pristen način se je tako oblikoval odnos otrok do gozda in življenja v njem.

FAZA DOŽIVLJANJA

Ko sva ugotovili, da so otroci vzpostavili odnos z gozdom, smo gozd začeli spoznavati. V tej fazi smo veliko časa namenili meditaciji v naravi. Prisluhnili smo padanju dežnih kapelj in žuborenju potoka, vonjali rastline, tipali svoje drevo, poslušali svoj odmev, ustvarjali smo zvoke s kamni, vejami, odtiskovali lubje dreves, hodili po labirintu v snegu, kohezivno premagovali manjšo vzpetino na poti iz gozda

- **Raziskovanje gozda z vsemi čutili**

Vsakodnevno raziskovanje gozda se je nadaljevalo. Veliko smo se sproščali iz meditacijskimi vajami. Tako smo se igrali Krog tišine, meditirali z vejami, opravili drevesno meditacijo *»Moje drevo«*. Ko smo vonjali drevesa so otroci med seboj razpravljali: *»fuj neki smrdi, jaz pa voham mravlje, jaz pa parfum od*

mamice ...«. Na vprašanje, po enem izmed obisku gozda, sva vprašali otroke kaj jim je bilo danes všeč v gozdu. Prav zanimiv odgovor je bil ene izmed deklice: *»Da sem pod dlevo ležala pa je ptič delal ššššš...«* Vzgojiteljica: *»Ali misliš, da je veter delal ššššš?«* Deklica: *»Ne Maja. Šššš delajo sam taki veliki ptiči v gozdu.«* Otrokova domišljija je res edinstvena. Veliko smo se pogovarjali o barvah gozda. Ozrli smo se v nebo in se vprašali, če je sedaj, ko smo se zavrteli, enaka barva. Ali vidimo oblake, čutimo veter, kako se počutimo ta trenutek ...

Otroke je meditacija popolnoma prevzela. Vaje so bile kratke. Včasih jih sploh nismo izvajali. Sploh takrat, ko so bili otroci nemirni. Zdi se nama, da so najbolj uživali ob poslušanju zvokov iz narave. Petje ptic, šumenje vetra, šelestenje listja in žuborenje reke Mirne. Tudi tipanje različnega lubja dreves je bilo za njih nekaj novega. Očitno so se tu počutili zelo prijetno. Predlagali so tudi, da bi imeli gozdno malico. V naslednjih dneh smo v gozdu tudi malicali. Ko pa je zapadel sneg pa je postalo še posebej zabavno. Eden od otrok se je domislil, da imamo v gozdu tobogan. Ko so odkrili tobogan pa smo v gozdu preživeli več ur. *»Tukaj je zabavno«* se je slišalo iz več otroških ust.

- **Odtiskovanje**

Neko dopoldne pa je v vrtec prispelo pismo. Pisala nam je sova Uharica, ki nam je napisala, da nas že dlje časa opazuje na naših gozdnih potepanjih. Ker gozd raziskujemo na prijeten način brez uničevanja, nam zaupa skrivno pot do čarobne snovi (predhodno sva jo pripravili vzgojiteljici). Ta čarobna snov pa je namenjena odtiskovanju lubja dreves.

Preko gibalne zgodbe »Mali škratki« smo po poti do gozda premagovali različne naravne ovire (korenine, podrta drevesa, grmovje). Pri vstopu v gozd nas je na mahu čakala barvna snov z navodilom uporabe. Vzgojiteljici sva najprej otrokom pokazali, kako se jo uporablja (domač plastelin) in kako odtiskujemo, nato pa so preizkušali sami. Z radovednostjo in presenečenjem so opazovali različne strukture lubja v plastelinu in jih primerjali med seboj. Spodbujali sva jih z vprašanji kaj opazijo v plastelinu: *»Jaz imam v tem ene take pike, pa črte tudi. Jaz sem pa dal to na kamen pa se zdaj nič ne vidi gor.«*

- **Snežni labirint**

Pred vhomom v gozd se razprostira večji travnik. Vzgojiteljci sva predhodno načrtovali, da na njem otrokom pripraviva snežni labirint. Pripravili sva ga dan po

zapadlem snegu na travniku pred gozdom. Sneg sva s hojo poteptali v pravokotni obliki na cilj pa zapičili palico. Otrokom sva podali navodilo igre. Njihova naloga je bila, da hodijo po črti labirinta za vzgojiteljico vse do cilja, med tem pa opazujejo, kaj se dogaja pod njihovimi nogami. V snegu so opažali različne reliefe podplata, ugotavljali kdo pred njimi hodi, da je stopinj veliko. Najbolj pa naju je v tem fragmentu razveselilo dejstvo skupinskega sodelovanja in kohezivnosti. Hodili so drug za drugim, se opozarjali, če so skrenili iz smeri in si pomagali. Ker so z vztrajnostjo prišli do cilja, jih je čakala nagrada. Na travnik smo vzeli njihovo najljubšo igračo v igralnici, kamione. Neobičajna igra s kamioni na snegu je otrokom dala nov vir veselja in uživanja v naravi.

FAZA IZRAŽANJA

V tej fazi so otroci spoznavali naravni in nestrukturirani material. V gozd smo prinesli tudi nekaj pripomočkov iz igralnice. Različne predmete so otroci preimenovali, uporabljali v drug namen ipd. Svoja doživetja so tudi naslikali na snežna tla, umetniško ustvarjali ... V gozdu smo oblikovali koticke, se igrali didaktične igre in za konec obiskali grad.

• **Ustvarjanje v naravi**

Med bivanjem v gozdu sva prišli do ideje, da bi lahko otroci doživljali, komunicirali in uživali v umetnosti na malo drugačen način. Načeloma individualno rišejo s svinčniki, barvicami, slikamo s tempera barvami na list papirja, oblikujejo glino. Pogosto smo tudi osredotočeni na estetiko oziroma na končni produkt likovnega izdelka. Sicer otroci ob tem uživajo, vendar pa nama je vedno nekaj manjkalo pri samem procesu ustvarjanja. Premik k ustvarjanju v naravi. Uživanje in ustvarjanje v prijetnem okolju brez osredotočenosti na končni produkt.

➤ **BELI MOŽ**

V določenem obdobju obiskovanja gozda smo se z otroki veliko pogovarjali o področju umetnosti v naravi. Preko vizualnih projekcij smo si v igralnici ogledali različne drevesne instalacije, lesene zgradbe, mozaike iz kamnov, snežene može, peščene skulpture, zapestnice iz rastlin ... S tem sva jih skušali seznaniti, da lahko v naravi ustvarjamo na različne načine in z različnimi materiali. Ker pa smo do sedaj spoznali veliko naravnega materiala sva nekako tudi pričakovali, da bodo otroci lažje odgovorili na vprašanje, kaj vse lahko ustvarjamo v gozdu. In kaj bi ustvarjali? »Veš kakšne stvari iz vej. Narišemo lahko tut neki samo rabimo barve pa čopiče s seboj vzeti.« Pa je res, da moramo v gozd vzeti barvice in čopiče?

Odpravili smo se v gozd z veliko mero radovednosti in ustvarjalnosti. Ko smo prišli v gozd je nekaj dečkov in deklic začelo oblikovati snežne kepe. No, tudi to je umetnost, sva si rekli. Kepati so začeli drevesa. Nekaj otrok je raziskovalo gozdna tla pokrita s snegom, spet drugi so dogajanje le

opazovali in se usedli na vzpetino. Nekako sva bili prepričani, da sva pričakovali preveč in da otroci ne bodo razvili najine ideje. Prepričani sva bili, da bodo otroci

iskali veje, listje in kamne in ustvarjali umetnije. Ker temu ni bilo tako sva več časa zopet posvetili opazovanju in dokumentiranju otrok. Tik pred odhodom v vrtec pa je do naju prišla deklica in vprašala: »Maja, poglej drevo. Bel mož je tam.«

Vzgojiteljica: »O, pa res. Le še lasje in oči mu manjkajo«. Kepanje dreves in sledi kep na deblu so deklico asociirali na belega moža. Skupaj, še z nekaj otroki, smo dodali kepe, da je obraz moža postal večji. Iz naravnega materiala smo dodali še lase, oči, usta in nos. In beli mož je bil gotov. Nastala je čudovita umetnija ter nova ideja, kaj se vse da v gozdu ustvariti.

➤ SLIKANJE Z ZEMLJO

V gozdu pa smo tudi slikali. Iz smrekovih vejic smo si naredili čopiče. V lončku pa zmešali zemljo in sneg. Otroci so slikali po snežni površini, drevesnem lubju. In nove spoznanje: ne potrebujemo barv iz vrtca. Dobimo jih v naravi.

➤ GOZDNA INŠTALACIJA

Z otroki smo v gozd prinesli odpadni material, balone, vrv, penaste cevi. Ko smo prišli v gozd sva vzgojiteljici pričeli pripravljati instalacijo. Brez besed sva v gozd umeščali odpadni material, veje, navezovali elastiko in balone. Otroci so naju presenečeno opazovali in hodili za nama.

Po končni postavitvi instalacije pa sva jih povabili k opazovanju in aktivnosti. Sprva so naju spraševali kaj sva to naredili in ali se lahko s tem igrajo.

Najin namen dejavnosti je bil narediti prostor, v katerem otroci pridobijo izkušnjo s sodobno umetnostjo in ustvarjalno igro. Brez kakršne koli dodatne spodbude s strani odraslih se je igra razvila. Zadovoljstvo otrok pa je razvidno tudi s fotografij. Po koncu dejavnosti pa so nama otroci pomagali pripomočke pospraviti in jih odnesti v vrtec.

Da pa bi tudi otroci čim bolj sodelovali pri ustvarjanju instalacije (umeščanje predmetov v prostor) sva jim pripravili nalogo. Pri gozdnem drevesu, ki ga vedno pozdravimo, jih je pričakala košara. Ko so odkrivali, kaj se skriva v košari, so v njej našli blago, barvne trakove in obroče. Vse pripomočke so razvlekli iz košare in jih raznesli v obrobju gozda. S pripomočki so sprva eksperimentirali. Raztegovali so blago, vrteli obroče, tekli s trakovi, si jih ovijali okrog telesa. Blago so preimenovali v raketo, trakovi pa so na koncu postali veter. Dva dečka sta obroče začela metati vsepovprek. Eden od obročev pa je pristal na vejah drevesa. Postalo jima je zabavno in sta z dejanjem nadaljevala, dokler polovica obročev ni pristala na vejah. Nekaj otrok se je nanju začelo jeziti. Namreč primanjkovalo jim je obročev za igro. Nastal je problem, kako iz dreves dobiti obroče. Vlekli so veje, po drevesu skušali plezati, a neuspešno. Obroči z drevesa niso hoteli. Iskali so palice, a je bilo še vedno previsoko. Nato pa so deklice okrog drevesa začele metati še barvne trakove. Kmalu je del otrok, ki pri tem niso sodelovali, ostalo še brez barvnih trakov. Vzgojiteljici sva se približali otrokom, ki so nevede ustvarili instalacijo. Vprašali sva jih kaj počnejo. »Tole smo gor na drevo obesili.« je rekla deklica. Deček pa je dodal: »Okraske smo mu dali«.

Okrog drevesa smo se zbrali vsi. Naredili smo drevesno meditacijo. V tišini smo opazovali okrašeno drevo in se prepustili zvokom narave. Mimo našega drevesa se je sprehodilo tudi nekaj sprehajalcev. Eden izmed njih je komentiral: »Česa vse se spomnite v vrtcu. Ste pa res ustvarjalni«. Pred odhodom v vrtcem smo z drevesa pospravili okraske in jih spravili v košaro za naslednjič. Opazili sva, da so bili pri tej dejavnosti vsi otroci aktivni udeleženci igre. Sodelovali so drug z drugim in bili dejavni z različnimi predmeti.

Gozdni kotiček

Z otroki smo se dogovorili, da v gozd odidemo takoj po zajtrku. S seboj smo vzeli le nekaj loncev. Sončno dopoldne nas je vabilo novim dogodivščinam naproti. Na poti do gozda je nek deček opazil žival. Zaklical je: »Stop. Črva sem najdu«. Otroci so spustili vrvico in obkrožili dečka. Deček je črva prijel v roke. Eden izmed dečkov ga je popravil in mu povedal: »To ni črv, temu se reče deževnik«. Vzgojiteljici sva pritrdili in otroke spraševali kakšne barve je deževnik, kam mislijo da gre in podobno. »Hrano gre nabirat« je rekla deklica. Deček ga je položil nazaj v travo, da je lahko nadaljeval svojo pot.

»Stop. Črva
sem najdu.«

»To ni črv,
temu se
reče
deževnik.«

Ko smo prišli v gozd smo odšli do gozdnega kotička, katerega obiščemo večkrat. V gozdnem kotičku smo si ustvarili kuhinjo, dvorišče in spalnico. Tokrat je igra vlog še bolj zaživela, saj smo s seboj prinesli prave posode za kuhanje. Otroci v gozdnem kotičku kuhajo, spijo, žagajo drva, hodijo v potok po vodo, plezajo, se vozijo z vlakom, se igrajo na igrišču ...

ODPRTA KUHINJA

ŽAGANJE

- **GOZDNA IGRA: Poišči me**

Otroke v gozdu fascinirajo pravljичni liki. In seveda v gozdu ne gre brez gozdnih škratov. Ker otroci v njih pogosto verjamejo, se z njimi identificirajo, ob tem nenehno razvijajo domišljijo. Zopet nam je sova Uharica poslala pismo. Pisala nam je, da nam je gozdu škrat pustil gozdno igro, s katero se najraje igra. Da bi dobili njegovo igro, je treba prehoditi pot, težavno in polno raznih prepek. Vzgojiteljicama je sova napisala pot, ki vodi do igre. Želja po tem, da odkrijemo gozdno igro nas je popeljala v novo raziskovanje. Postavljeni smo bili pred nov izziv. Preko različnih ovir smo odkrili kartice s fotografijami rastlin in gozdnih plodov. Najprej smo jih poimenovali. Navodilo igre je bilo, da otroci rastline in plodove, strukturo lubja na fotografiji poiščejo v naravi. Razdelili smo se v skupine in pričeli z iskanjem. Brskali smo po listju, plezali po vzpetini in koreninah, premikali veje in kamenje, primerjali fotografije z najdenim ... »Maja prit pogledat. Našla sem taprav žafran. Poglej«. Iskanje motivov na fotografiji je otroke spodbudilo k podrobnejšemu opazovanju gozda. Ugotovili so, da v gozdu rastejo zvončki, žafran ... Predstavljen jim je bil tudi nov pojem »drevesni štor«. V veliki večini ga otroci niso znali poimenovati. Sprva so ga poimenovali tako čudno drevo. Ob kasnejših ponavljanjih igre so delno usvojili nov pojem drevesni štor, ki jim je povzročal največ preglavic.

ZAKLJUČNA DEJAVNOST: ISKANJE ZAKLADA NA GRADU

Zadnja dejavnost projekta oz. nadaljevanje projekta v prihodnjem letu ali pa začetek novega projekta je bila prav posebna. Neko jutro nas je obiskal poštar. Prinesel nam je čisto pravo pismo. V njem pa je bilo ... Pismo in zemljevid do zaklada, ki

nam ga je poslal škrtat. Pred nami je nova naloga, nov izziv in novo doživetje. Pričeli smo z odpiranjem pošte, si ogledali zemljevid s slikami in prebrali škrtatovo pismo.

Naloga je od nas zahtevala, da se odpravimo do gradu Speča lepotica in v njegovi okolici poiščemo zaklad. Pot do gradu je zahtevna. Vodi skozi našo vas, mimo

ribnika, po vzpetini do gradu, obkroženega z gozdom. Glede na to, da smo že pravi mali pohodniki in zelo motivirani za raziskovanje, za nas pot ni predstavljala težav.

Na gradu smo iskali smreko, pod katero je škrtat skril zaklad. Kar nekaj časa smo potrebovali, da smo jo našli, čeprav je edina. Vzgojiteljici sva smreko opisovali in s tem otrokom pomagali, da so jo našli sami. In ... Pravo navdušenje. Po napornem in neučakanem iskanju nam je uspelo. Našli smo zaklad.

Ko smo ga odprli so se v njem skrivali kamni, na katerih so bile nalepljene nalepke z liki in predmeti. Pustil nam je tudi sporočilo. Čestital nam je, ker smo našli zaklad, hkrati pa nam zadal nov izziv. Iz kamnov moramo sestaviti zgodbo. Zgodbo o gozdnih doživetjih.

Lahko jo sestavljamo v vrtcu, gozdu ali na gradu. Če bo slišal, da smo sestavili pravo zgodbo, nam razkrije kje se skriva ključ od gradu. V otrocih pa je začela delovati domišljija. »A bomo res dobili ključ? Kaj pa, če gremo jutri spet na grad? Bo škrat dal ključ? Najbrž ima tak ključ iz korenin ...«

Neučakani, polni dvomov in domišljije sedaj čakamo pred zaprtimi vrati. Le kaj nas čaka za vrati? Potovanje v čarobni vrt? Hm... Le kdo ve kam nas bo popeljala pot. Verjetno odgovor pozna le škrat.

3 OTROKOVA RAZMIŠLJANJA O GOZDNIH DOŽIVETJIH

4 REFLEKSIJA CELOTNEGA PROJEKTA

Pred začetkom projekta sva se veliko spraševali, ali je v našem primeru gozd res tisti vir ustvarjalnega navdiha. Kako bodo otroci sprejeli sprostitvene dejavnosti v gozdu - potovanje v tišino in vodene vizualizacije? Namreč za večino otrok ima beseda tišina negativen prizvok, saj jo povezujejo z disciplino. Tokrat pa sva s pomočjo igric in vaj počasi odpirali vrata v otrokov notranji svet. Bili sva na preizkušnji tudi sami, saj sva morali otroke varno in nežno voditi. Pomagati sva jim morali odkrivati prijetne in krepilne lastnosti tišine. Vse dejavnosti so potekale preko igre, ki so otroke navduševale. Povezovali sva jih po nekem smiselnem zaporedju, ki sva si ga zastavili in katerega so narekovali tudi otroci. Zajeli smo vsa področja Kurikula, nekatera bolj poglobljeno druga malo manj.

Gozd smo obiskali zelo velikokrat, včasih večkrat tedensko. Namreč odločeni sva bili, da to ne bo še eden izmed tistih projektov, ki en mesec poteka intenzivno, nato pa se ga pozabi. Tokratni projekt sva izvajali pol leta, da bi na otroke pustil močan vtis, posledično pa tudi na njihove starše.

Dinamični utrip gozda je otroke privlačil. V njem so se počutili svobodno. Preko različnih iger so imeli priložnost izražati čustva (veselje, jezo, radovednost). Na različnih reliefih v gozdu so razvijali svoje gibalne spretnosti ter večkrat preizkušali svoje motorične sposobnosti. Lahko so se igrali s stvarmi, katere jih vsakodnevno obkrožajo. Prisluhnilo so različnim zvokom, vonjali, ustvarjali zvoke, se dotikali dreves, igrali z vejami ... V vsakdanjem življenju so kamenje, palice otrokom prepovedane. Pogosto zato, ker želimo odrasli prevečkrat otroke zaščititi pred vsemi »nevarnostmi«. Tekom projekta pa sva dokazali, da če otroke pravilno usmerjaš skozi proces, prav okolje in materiali postanejo odlično sredstvo za igro in ne za medsebojno obračunavanje. Tudi Geršak in Korošec (2011) pravita, da vzgojitelj s svojo vlogo, organizacijo situacij, materialov, predmetov, prostora in kreativnimi spodbudami pomembno vpliva na razvoj igre in jo s tem dviguje na višjo raven. In sedaj razumeva relevantnost multisenzornega okolja. Torej, gozd je vzgojitelj, tisti »tretji vzgojitelj«.

Sami sva najbolj navdušeni nad igro »Odprta kuhinja«, ki se je odvijala v stalnem gozdnem kotičku. V gozdnem kotičku so bili načeloma vsi otroci aktivno udeleženi.

Opazili sva, da je bil velik poudarek na sodelovanju med otroki. Gozd je postal prostor, kjer so se oblikovale nove prijateljske vezi. Otroci so se manj prepirali in bili manj agresivni. V samih igrah so sodelovali tudi tisti otroci, ki so v igralnici pogosto bolj asocialni. Skozi daljša opazovanja igre otrok v »Odprti kuhinji« pa ugotavljava še eno zanimivost, ki je premalokrat izpostavljena. Čeprav v družbi velja dejstvo, da se med spoloma že zgodaj kažejo različne preference v zvezi z izbiro iger in igrač, ki so skladne s stereotipno vlogo moškega in ženske v družbi in družini, tega med našim bivanjem v gozdu, nisva opazili. Otroci do si v gozdnem kotičku način igre izbirali glede na interes, ki je bil neodvisen od razlikovanja glede na spol. Torej, tudi dečki so kuhali kosilo, tudi deklice žagale drva, oboji hodili po vodo, materiale potrebne za igro ... V gozdu so se skupinske igre oblikovale glede na interes za igro in ne glede na spol.

Za konec morava priznati, da sva bili po izvedenem projektu zadovoljni. Čeprav sva bili izzvani tudi sami. V smislu odkrivanja novih dejavnosti, ob katerih sva si pridobivali izkušnje. V smislu vstopanja v projekt brez predhodnega »znanja« o gozdni pedagogiki.

Nekatere aktivnosti v gozdu so bile uspešne bolj, druge malo manj. Vendar pa moraš vse aktivnosti izvesti, da se od njih tudi nekaj naučiš. Preko celega projekta so bili vsi zastavljeni cilji doseženi. Skozi ta proces so otroci najbolj eksperimentirali.

Presežena so bila najina pričakovanja, zato z velikim veseljem deliva projekt z vami.

5 ZAKLJUČEK

Z izvedbo projektnega dela sva si zopet pridobili veliko novih izkušenj, predvsem pa potrdili izkušnjo oz. prepričanje, da lahko z predšolskimi otroki izpelješ različne aktivnosti in dejavnosti ter odlične projekte, saj je pri vsem tem pomemben proces in ne produkt oz. končni rezultat. Kljub temu, da sva se v projekt prijaviли kot edina skupina vrtca, sva uspeli dokazati, da če imaš voljo, premagaš vse ovire, da dosežeš cilj.

Preko celotnega projekta sva skrbeli za otrokov celostni razvoj. Z prepletanjem vseh področji dejavnosti preko igre, katero sva povezovali z otrokovo igrivostjo, raziskovalnim duhom pri osvajanju in spoznavanju novega, je za otroke neizčrpen vir motivacije in inspiracije. Otrokom sva se trudili omogočiti, da začutijo gozd, se sprostijo in vidijo in občutijo stvari, na katere sami drugače še pomislili ne bi.

Ob izvajanju projekta sva sprotno obveščali tudi starše, preko oglasne deske, fotografij, pogovornih ur in razstavami izdelkov otrok.

Za konec pa upava, da z najino izkušnjo in z navdušenjem otrok, privabiva tudi ostale oddelke v gozd. Želiva si, da v prihodnje strokovne delavke, bolj pogosto udeležujejo aktivno učenje v naravnem okolju.

*Čudovito je biti v tišini,
v govorici dreves in oblakov,
daleč od ljudi
in njih gostobesednosti. (Karel Mauser)*

6 LITERATURA

- Bahovec, E. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
- Borota, B., Geršak, V., Korošec, H., Majaron, E. (2006). Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk. Koper: Pedagoška fakulteta.
- Geršak, V., Korošec, H. Umetnost - prostor otrokovega doživljanja in izražanja. V: DEVJAK, Tatjana (ur.), BATISTIČ-ZOREC, Marcela (ur.). *Pristop Reggio Emilia - izziv za slovenske vrtce : zbornik zaključne konference - priročnik za dobro prakso*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 2011, str. 67-87.
- Györek, N., Vrtec Antona Medveda, Inštitut za gozdno pedagogiko. (2014). Otroci potrebujemo gozd. Kamnik: Vrtec Antona Medveda, Inštitut za gozdno pedagogiko.
- Hauptman, T. (2014). Gozd, travnik in potok kot spodbudno okolje za razvoj predšolskih otrok. Diplomsko delo.
- Hohmann, M. in Weikart, D. (2005). Vzgoja in učenje predšolskih otrok. Ljubljana: DZS.
- Jug, A., Krofilč, R., Štirn Janota, P., Štirn Janota, D. (2010). Kulturno žlahtenje najmlajših. Ljubljana: Vrtec Vodmat.
- Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
- Krnel, D. (1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Menih, K., Serbot, R. (1996). Potovanje v tišino. Ljubljana:DZS.
- Schmidt, G. (2006). Vodena vizualizacija. Interno gradivo.
- Schmidt, G. (2003). Igre: Masaže in sprostitev za otroke, Ljubljana: Knjižna zbirka Zate.
- Zalokar Divjak, Z. (2000). Vzgajati z ljubeznijo. Krško:Gora.

Foto: Alenka Jevšnik

Osnovna šola in vrtec Apače
enota vrtca Apače Stogovci

IZBRALI SMO SVOJE DREVO

Projekt: GOZDNA PEDAGOGIKA
Oddelek 4 – 6 let; šol.l. 2014/2015
Strok. del.: D. Urbanič, A. Štuhec

Jesen 2014

HRAST - naše drevo

- Opazujemo, raziskujemo, spoznavamo, ...
 - Deblo, lubje;
 - krošnjo, veje,
 - liste, plodove

GOZD – učilnica v naravi

IZKUSTVENO UČENJE -
doživljamo in zaznavamo
gozd z vsemi čuti.

Koliko zanimivosti, potrebno se
je ustaviti, ..., zadihati,
prisluhniti, ...

Gozdna tla, podrast, ...

Kaj vse se skriva pod listi, med koreninami, trhlimi
vejami, ...

Polžek, hrošč, striga, le kdo vse živi na gozdnih tleh, ...

Kako veliko je naše drevo?

in kako
debelo...?

“Moji roki sta prekratki,
kdo mi ga bo pomagal izmeriti?”

Opazujemo,
opisujemo,
primerjamo:

- “najvišje v našem gozdu”
- “skoraj do oblakov”
- “jaz vidim še večjega, samo da je bolj tanko, ...”

Po raziskovanju se prileže počitek

Našli smo semena

“poglejte želod!”

“mogoče bo iz njega zraslo
mogočno drevo, kot je tole”

In kako lepo zvenijo na gozdni jasi pravljice ...

• Zimski sprehod v gozd

Zima 2014 /2015

Obiskali smo naše drevo

Kje so listi? Veje so gole.
Ali drevo zebe?

Kako čudovita vejica.

Ali je hrastova? "ne na njej ni
želod, to je nekaj drugega."

Sajenje želoda

SADIMO

ZALIVAMO

POSADIMO SI VSAK SVOJE DREVO-HRAST

NABRALI SMO ČEMAŽ

NAREDILI SMO SI NAMAZ

- Čemaž smo tudi poskusili
- -v vrtcu naredili namaz

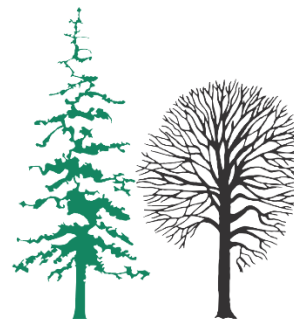
VELIKI NEMARNI ŠKORNJI V GOZDU

- Prebrali smo zgodbo VELIKI NEMARNI ŠKORNJI in se odpravili v gozd.
- V gozdu smo jih našli in otroci so podoživljali zgodbo

OPAZUJEMO BRSTENJE VEJ

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

**OBISK ČLANOV SAZU V
PRAGOZDNEM REZERVATU
RAJHENAVSKI ROG**

dne 21. 06.2013

European Forest Research and Innovation

This project is funded by
the European Union

Značilnosti velikih lesnih ostankov in pestrost gliv in rastlin na velikih lesnih ostankih — projekt NATMAN

Hojka Kraigher¹, Tine Grebenc¹, Matej Rupel¹,
in soavtorji objav iz projekta NATMAN

¹Gozdarski inštitut Slovenije

UVOD

Razumevanje razkroja lesa, lastnosti velikih lesnih ostankov (VLO) in pestrosti biotske komponente, vezane na VLO, ki pri tem sodeluje, je nujno za razumevanje dinamike ogljika in pomena VLO kot nosilca biotske pestrosti v gozdovih.

NAMEN DELA

Na velikih lesnih ostankih (VLO) v pragozdnem rezervatu Rajhenavski Rog in Krokar (Slovenija) in rezervatih na Danskem, Nizozemskem in Madžarskem, smo ugotavljali skupne značilnosti VLO in njihov pomen za biotsko raznolikost gliv, mahov in višjih rastlin.

METODOLOGIJA

- Pregled metod izbire, karakterizacije in vzorčenja velikih lesnih ostankov je opisano v Kraigher in sod. 2002,
- Glive, lišaje, mahove in višje rastline na VLO smo popisovali na vseh izbranih VLO ter za analizo pestrosti uporabljali specifične indekse (gl. Vire)

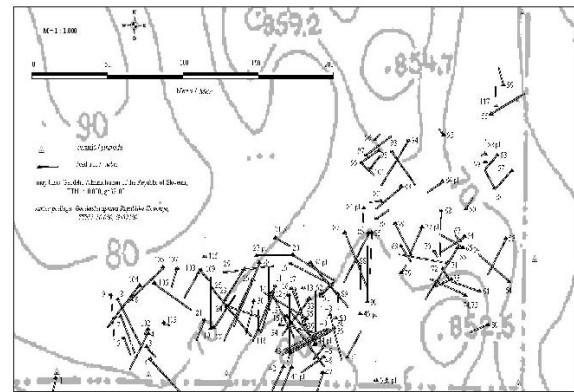
Slika desno:

Leta 2002 so bili v okviru projekta NATMAN (SOP EU) popisani, izmerjeni in izrisani vsi veliki lesni ostanki (VLO) na raziskovalni ploskvi v pragozdnem rezervatu Rajhenavski Rog (Kraigher et al. 2002).

Sliki spodaj:

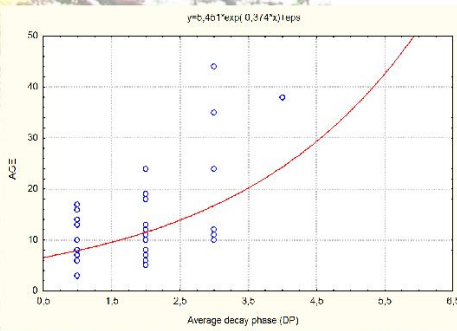
Levo: Model razkroja VLO v času

Desno: Vlažnost VLO različnih stopenj razkroja

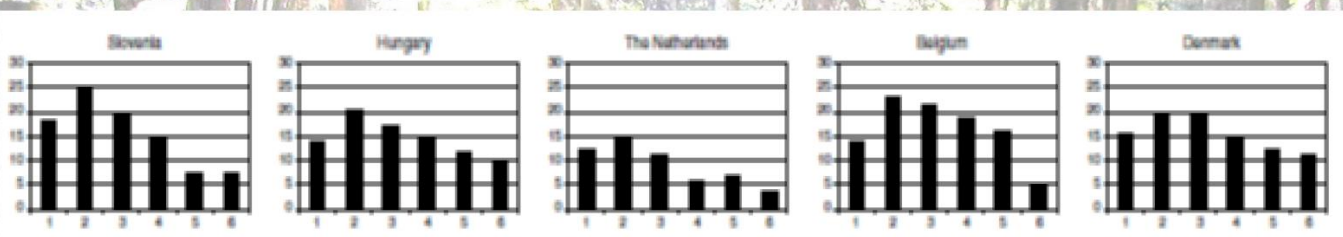
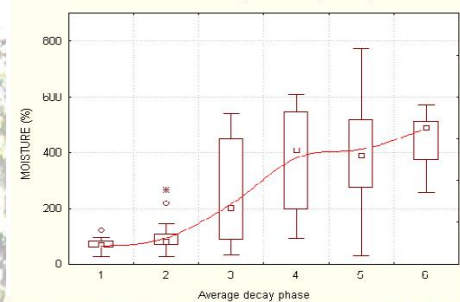

Approximate location and coordinates of the studied dead wood sites (VLO) in the semi-natural beech forest reserves in Slovenia. The map shows the location of the study area in the Slovenian Republic, the location of the forest reserves, and the location of the study sites. The map is overlaid on a topographic map showing contour lines and elevation points.

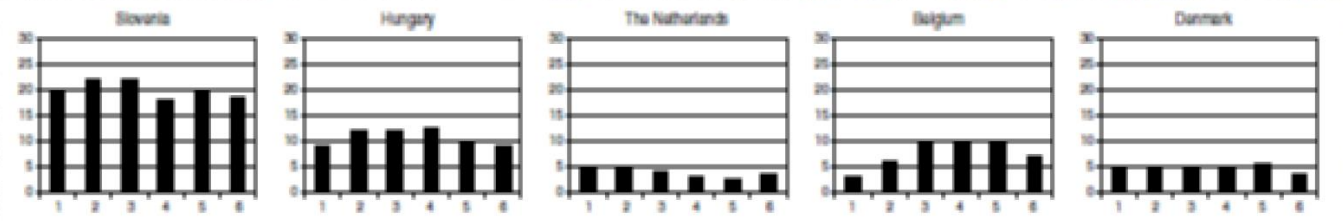
Priloge: Ploščo raziskovalno območje (VLO) v pragozdnem rezervatu Rajhenavski Rog. Ploščo raziskovalno območje (VLO) v pragozdnem rezervatu Rajhenavski Rog. Ploščo raziskovalno območje (VLO) v pragozdnem rezervatu Rajhenavski Rog. Ploščo raziskovalno območje (VLO) v pragozdnem rezervatu Rajhenavski Rog.

Moisture of CWD of different decay phases
Median = Distance Weighted Least Squares + eps

Vrstna pestrost gliv po razkrojnih stopnjah (Odor in sod. 2006). Največja pestrost na večini ploskev (združeno po državah) je v 2. in 3. fazi razkroja (faze razkroja prikazane na predstavitvi Finžgar et al., 2013, priloženo).

Vrstna pestrost mahov je bila med primerljivi ploskvami v Evropi najvišja v Sloveniji in ne kaže značilne odvisnosti od stopnje razkroja VLO (Odor in sod. 2006).

VIRI

ÓDOR, Péter, KOSEC, Jože, PILTAVER, Andrej, KRAIGHER, Hojka, GREBENC, Tine. Diversity of dead wood inhabiting fungi and bryophytes in semi-natural beech forests in Europe. Biol. Conserv. 2006, vol. 131, iss. 1, str. 58-71

KRAIGHER, Hojka, JURČ, Dušan, KALAN, Polona, KUTNAR, Lado, LEVANIČ, Tom, RUPEL, Matej, SMOLEJ, Igor. Beech coarse woody debris characteristics in two virgin forest reserves in Southern Slovenia = Značilnosti odmrlih velikih lesnih ostankov bukve v dveh gozdnih rezervatih v južni Sloveniji. Zb. gozd. lesar. 2002, št. 69, str. 91-134.

PILTAVER, Andrej, MATOČEC, Neven, KOSEC, Jože, JURČ, Dušan. Macrofungi on beech dead wood in the Slovenian forest reserves Rajhenavski Rog and Krokar = Glive na odmrlem bukovem lesu v slovenskih gozdnih rezervatih Rajhenavski Rog in Krokar. Zb. gozd. lesar. (Tisk. izd.). 2002, št. 69, str. 171-196

KUTNAR, Lado, ÓDOR, Péter, DORT, Klaas van. Vascular plants on beech dead wood in two Slovenian forest reserves = Vaskularne rastline na odmrlem bukovem drevju v dveh gozdnih rezervatih v Sloveniji. Zb. gozd. lesar. 2002, št. 69, str. 135-153

Analize gostote lesa kot metoda ocenjevanja stopnje razgradnje in dopolnitev pestrosti dekompozitorskih gliv

Domen Finžgar¹, Marko Bajc¹, Matej Rupel¹, Miha Humar², Hojka Kraigher¹

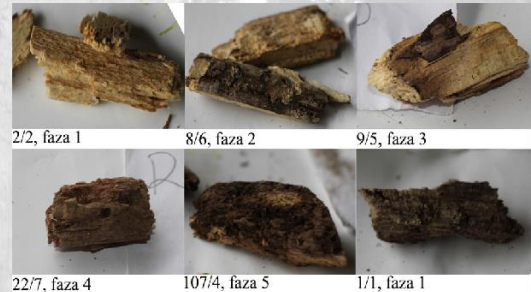
¹Gozdarski inštitut Slovenije

UVOD

Razumevanje razkroja lesa in biotske komponente, ki pri tem sodeluje, je nujno za razumevanje dinamike ogljika. Veliki lesni ostanki (VLO oz. CWD, coarse woody debris) v klimatskih gozdnih združbah pripomorejo k temu razumevanju, vendar je že ocena deleža biomase VLO v gozdovih problematična zaradi uporabe različnih načinov izračuna deleža. Razgradnja VLO je predvidljiva, saj se jim s časom zmanjšujejo masa, volumen in gostota. V vsakem primeru je za ugotavljanje hitrosti razkroja VLO potrebno merjenje gostot, pri čemer lahko merimo:

- 1.) absolutno gostoto (masa absolutno suhega lesa z volumnom absolutno suhega lesa),
- 2.) osnovno gostoto (masa absolutno suhega lesa z volumnom napojenega lesa) in
- 3.) zeleno gostoto (masa napojenega lesa z volumnom napojenega lesa).
- 4.) nasičeno gostoto (masa napojenega lesa z volumnom napojenega lesa)

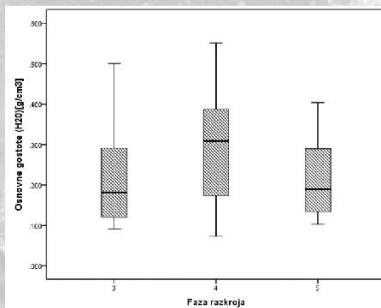
Primeri vzorcev za namen meritve gostot

NAMEN DELA

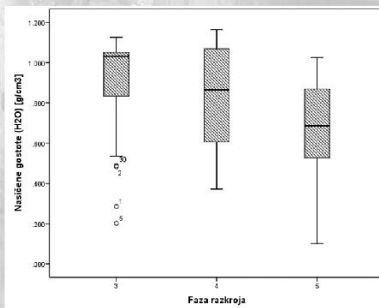
Na velikih lesnih ostankih v pragozdnem rezervatu Rajhenavski Rog smo želeli ugotoviti odvisnost gostote lesa glede na ocenjeno fazo razgradnje lesa, ob hkratni analizi pestrosti dekompozitorskih gliv.

METODOLOGIJA

- Vzorčenje velikih lesnih ostankov na Rajheanskem Rogu
- Delitev vzorcev po stopnjah razgradnje (tabela)
- Meritve gostot, tehtanje in statistična obdelava rezultatov so opisane v Finžgar in sod. (2013)
- Analiza pestrosti dekompozitorskih gliv z metodo DGGE

Vrednosti osnovnih gostot, merjenih v vodi, v fazah razkroja 3-5.

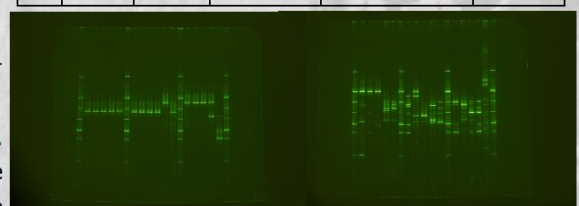
Vrednosti nasičenih gostot, merjenih v vodi, v fazah razkroja 3-5.

Primer vzorčenja debla (foto: D. Finžgar)

Preglednica: Šeststopenjska lestvica faz razkroja (Kraigher in sod. 2002).

Faze razkroja	Skorja	Veje in poganki	Trdota lesa	Površina	Oblika
1	Manjka največ 50 %	Prisotni	Trd, nož se zapči največ 2 mm globoko	Prekrita s skorjo, površina nedotaknjena	krožna
2	Manjka več kot 50 %	Samo veje nad 3 cm prisotne	Trd, nož največ 1 cm globoko	Gladka, površina nedotaknjena	krožna
3	Manjka	Manjkajo	Postaja mehak, nož 1-5 cm globoko	Gladka ali razpokana, površina nedotaknjena	Krožna
4	Manjka	Manjkajo	Mehak, nož čez 5 cm globoko	Razpokana, manjši deli manjkajo, površina nedotaknjena	Krožna ali ovalna
5	Manjka	Manjkajo	Mehak, nož čez 5 cm globoko	Veliki deli manjkajo, površina spremenjena	Plosko ovalna
6	Manjka	Manjkajo	Mehak, samo ostanki lesa	Površina težko določljiva	Plosko ovalna, prekrita z zemljo

Z višanjem stopnje razgradnje (levo -2, desno -4) se večja pestrost gliv v lesu (foto: M. Bajc)

SKLEPI

1. Merilna tehnika Sartorius MSA 323S z dodatkom za merjenje gostot YDK01 je hitra metoda merjenja gostot lesa vendar ne more biti alternativa živosrebrni metodi, saj ne omogoča merjenja vseh vrst gostot, ki jih lahko obravnavamo.
2. Gostota lesa s stopnjo razkroja pada, rezultati, pridobljeni v tej raziskavi, pa tega ne potrjujejo, razen pri nasičenih gostotah.
3. Kakršnekoli primerjave meritev z živim srebrom v Kraigher in sod. (2002) in tistih z opravljenih vodo niso ustrezne, saj so bile merjene različne gostote (v skladu z Wagenfuhr, 1966), saj vodna tehnika ne omogoča takih merjenj.
4. Z višanjem stopnje razgradnje se večja pestrost gliv v lesu.

VIRI

- Finžgar D., Rupel M., Humar M., Kraigher T. (2013) Ugotavljanje gostot velikih lesnih ostankov bukke (*Fagus sylvatica* L.) iz pragozdnega rezervata Rajhenavski Rog. Les, 65, 1-2: 41-48.
- Kraigher H., Jurc D., Kalan P., Kutnar L., Levanič T., Rupel M., Smolej I. (2002) Beech coarse woody debris characteristics in two virgin forest reserves in southern Slovenia. Zbornik gozdarstva in lesarstva. 69: 91-134
- Stokland J.N., Siltonen J. (2012) Biodiversity in Dead Wood. VI: Mortality factors and decay succession. Stokland JN (Ur), New York, 302-337

Študije korenin, micelija gliv in dekompozicije opada na raziskovalnih ploskvah GIS

Peter Železnik¹, Ines Štraus¹, Barbara Štupar¹, Melita Hrenko¹, Tine Grebenc¹, Hojka Kraigher¹

UVOD

Raziskovalne ploskve GIS, še posebej pragozdni ostanek Rajhenavski Rog, predstavljajo pomemben vir informacij o procesih in spremembah v gozdnih tleh. Na omenjenih ploskvah kontinuirano spremljamo tudi parametre dinamike razvoja in razkroja korenin, rasti micelija gliv v tleh in dinamiko razkroja rastlinskega opada, z namenom študije procesov v tleh, antropogenih in okoljskih vplivov nanje, za potrebe analiz kroženja ogljika v gozdnih ekosistemih in modeliranja v več matematičnih modelih, ki simulirajo dogajanja v gozdnih tleh.

NAMEN DELA

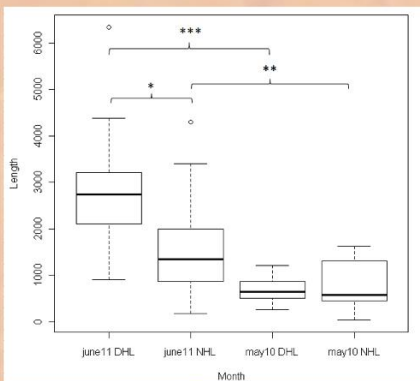
Predstaviti želimo nekaj aktualnih rezultatov analiz na raziskovalnih ploskvah GIS, še posebej na pragozdnem ostanku Rajhenavski Rog, kot pregled širine uporabljenih metod in možnosti uporabe rezultatov.

METODOLOGIJA

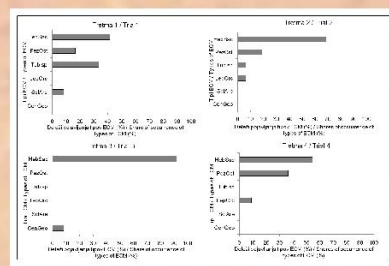
Skupek metod za analizo razvoja drobnih korenin (minirizotroni, vrstne mrežice, analize s sistemom WinRhizo; Slika 1). Vir: Železnik (2013).

Metodologija analize korenin v rizotronih (kontrolirani pogoji in spremenljiva temperatura koreninskega sistema. Vir: Štraus in sod.

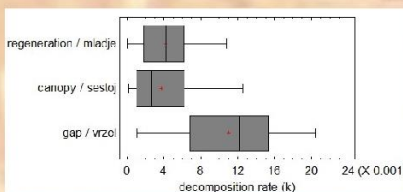
Metode analize dinamike dekompozicije so opisane v Grebenc in Kraigher (2009).

Sl. 5: Značilne razlike v dolžini korenin med sadikami s hlajenim in nehlajenim tretmajem koreninskega sistema v rizotronih.

Sl. 4: Razlike v združbi ECM gliv med različnimi tretmaji v rizotronih.

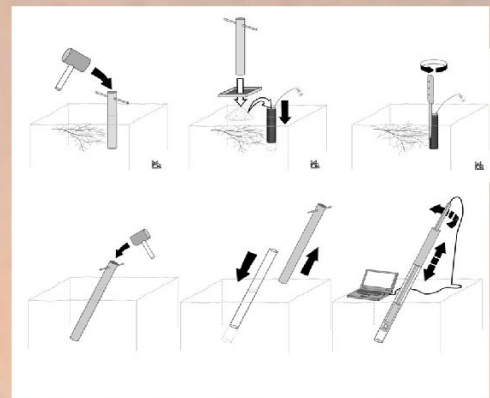
Sl. 6: Položaj v vrzeli značilno vpliva na dinamiko dekompozicije opada (na primeru celuloze in male vrzeli Rajhenavski Rog).

SKLEPI

- Opazili smo razlike v dinamiki rasti drobnih korenin med pragozdnim ostankom in gospodarskim gozdom v sestoji in v vrzeli. V gospodarskem gozdu je bila rast počasnejša (slika 2) Število korenin v drugem letu je manjše zaradi izgub vzorcev (divjad).
- Korenine so aktivne preko celega leta, tudi pozimi, razen na globinah, kjer prihaja do zmrzovanja tal. (slika 3).
- Temperatura tal vpliva na rast korenin in združbo ECM gliv na koreninskem sistemu mladih bukvic v rizotronih (slika 4).
- Temperatura v rizotronih vpliva na rast (dolžino) koreninskega sistema sadik bukve (slika 5).

VIRI

ŠTRAUS, Ines, BAJC, Marko, GREBENC, Tine, MALI, Boštjan, KRAIGHER, Hojka. Tipi ektomikorize pri sadikah bukve (*Fagus sylvatica* L.) v rizotronih. Zb. gozd. lesar. 2011, št. 95, str. 23-36
 GREBENC, Tine, KRAIGHER, Hojka. Interakcije v mikorizosferi določajo dinamiko ogljika v ekosistemu bukovih gozdov. Zb. gozd. lesar. 2009, št. 88, str. 11-19, KRAIGHER, Hojka, AL SAYEGH-PETKOVŠEK, Samar, GREBENC, Tine, SIMONČIČ, Primož. Types of ectomycorrhiza as pollution stress indicators: case studies in Slovenia. Environ. monit. assess., 2007, vol. 128, no. 1, str. 31-45
 ŠTRAUS, Ines. Tipi ektomikorize pri sadikah bukve (*Fagus sylvatica* L.) v rizotronih: diplomsko delo: univerzitetni študij. University studies. Ljubljana: [I. Štraus], 2010. XII, 107
 ŽELEZNIK, Peter. Dinamika razvoja drobnih korenin gozdnega drevja kot indikator razmer v okolju: doktorska disertacija. doctoral dissertation. Ljubljana: [P. Železnik], 2013. XI, 150

Sl. 1: Shematski prikaz vstavljanja in vzorčenja mrežic (zgoraj) in minirizotronskih cevi (spodaj) (risba M. Bajc)

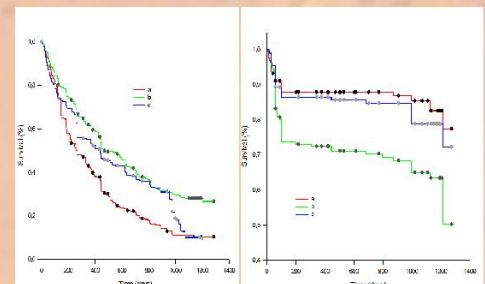

Figure 8: Log-Rank Survival curves for fine roots in the managed forest Snežna jama

Figure 9: Log-Rank Survival curves for fine roots in the virgin forest Rajhenav

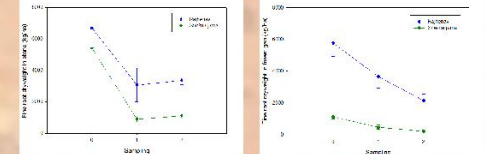
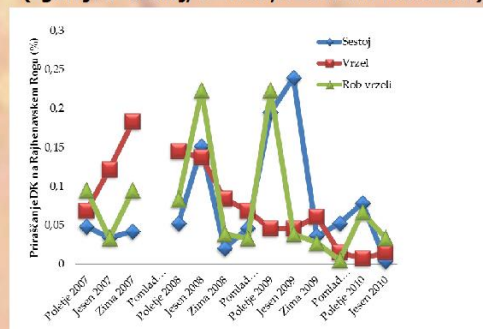

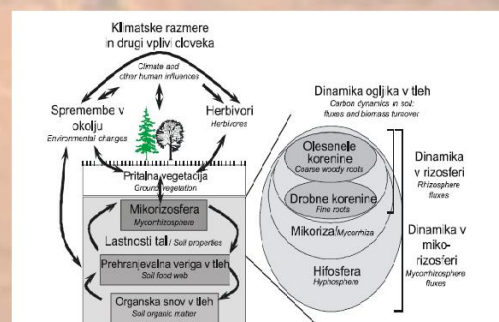
Figure 1: Average fine root biomass dryweight in the forest stand (average I.S.E.)

Figure 2: Average fine root biomass dryweight in the forest gap (average I.S.E.)

Sl. 2: Parametri dinamike rasti drobnih korenin (zgoraj: a=sestoj, b=vrzel, c=severni rob vrzeli)

Sl. 3: Dinamika rasti drobnih korenin preko celega leta, za obdobje treh let.

Shema kompleksnega delovanja sprememb v nadzemnih delih gozda na tla in procese v tleh (po: Gardina in sod. 2005).

MIKROKLIMATSKE RAZMERE IN USPEŠNOST NARAVNEGA POMLAJEVANJA V VRZELIH DINARSKEGA JELOVO-BUKOVEGA GOZDA

Urša VILHAR¹, Primož SIMONČIČ¹, Lučka KAJFEŽ – BOGATAJ², Klaus KATZENSTEINER³, Jurij DIACI⁴

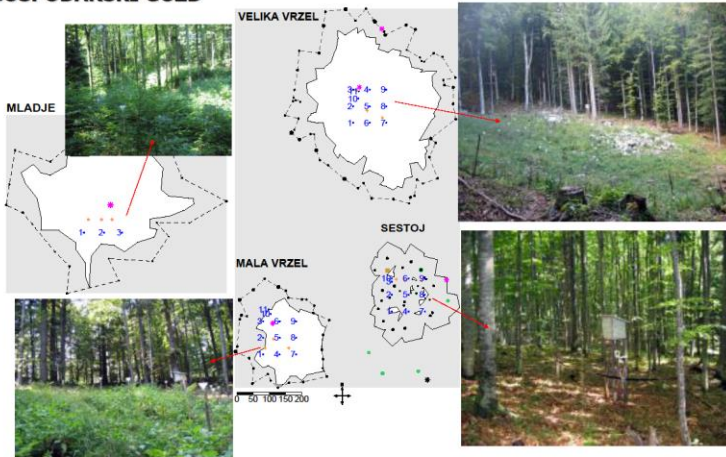
¹ Gozdarski inštitut Slovenije, Ljubljana, Slovenija

² Biotehniška fakulteta, Katedra za aplikativno meteorologijo, Ljubljana, Slovenija

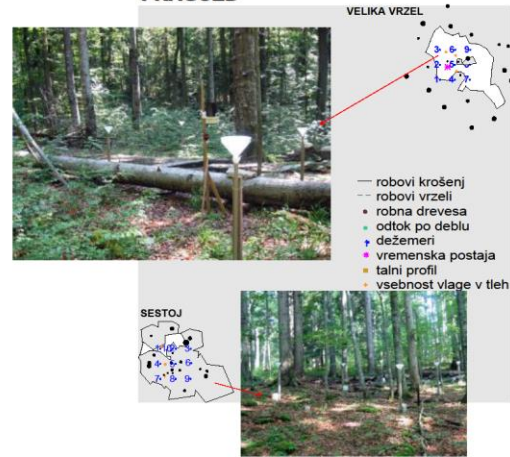
³ Institute of Forest Ecology, Dept. of Forest and Soil Sciences, University of Natural Resources and Applied Life Sciences, Vienna, Avstrija

⁴ Biotehniška fakulteta, Katedra za gojenje gozdov, Ljubljana, Slovenija

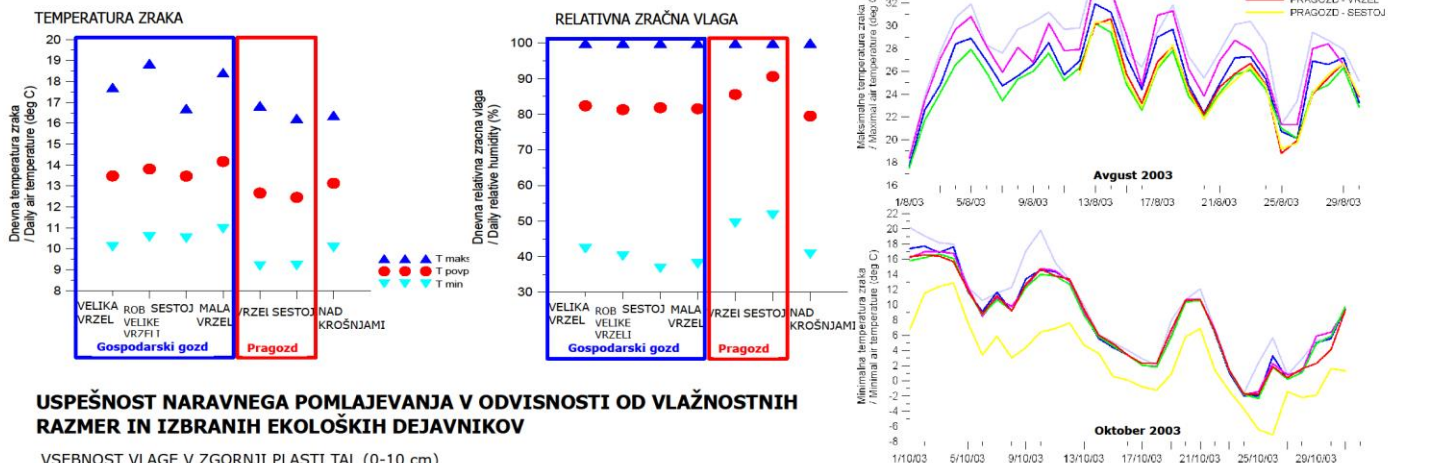
GOSPODARSKI GOZD

PRAGOZD

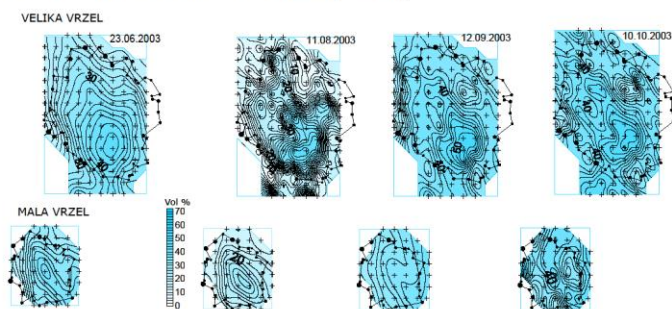

MIKROKLIMATSKE RAZMERE

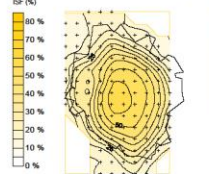

USPEŠNOST NARAVNEGA POMLAJEVANJA V ODVISNOSTI OD VLAŽNOSTNIH RAZMER IN IZBRANIH EKOLOŠKIH DEJAVNIKOV

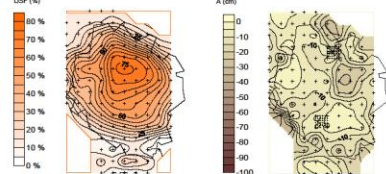
VSEBNOST VLAŽE V ZGORNJI PLASTI TAL (0-10 cm)

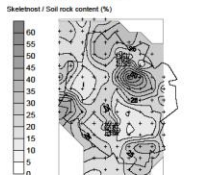
SVETLOBNE RAZMERE

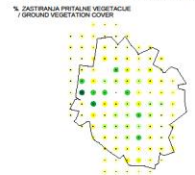
TALNE RAZMERE

MIKRORELIEF

PRITALNA VEGETACIJA

ODMRLI LES

GORSKI JAVOR

- največji vpliv svetlobne razmere
- najugodnejše razmere za klice in osebke do 21 cm višine na ploskvah pod zastorom
- osebkov od 21 do 50 cm višine največ na sredini vrzeli

BUKEV

- največji vpliv svetlobne razmere
- najugodnejše razmere na robu vrzeli in pod zastorom

JELKA

- najpomembnejši okoljski dejavnik so talne razmere
- največ osebkov na ploskvah z rendzinami, manj na rjavih pokarbonatnih tleh

Zahvala: Raziskava je potekala v okviru doktorske naloge: Vodna bilanca dinarskega jelovo-bukovega gozda v Kočevskem Rogu., Univ. v Ljubljani, BF, Odd. za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno ekologijo ter Programske skupine za gozdno biologijo, ekologijo in tehnologijo, financirane s strani Ministrstva za kmetstvo, znanost in šport, Slovenija.

Vplivi gozdnih vrzeli v naravnih in gospodarskih bukovih gozdovih na pojavljanje in pestrost ektomikorize

Tine Grebenc¹, Morten Christensen², Urša Vilhar¹, Matjaž Čater¹, Marija P. Martín³, Primož Simončič¹, Hojka Kraigher¹

¹ Gozdarski inštitut Slovenije; ² Univerza v Kopenhagenu; ³ Botanični vrt v Madridu

UVOD

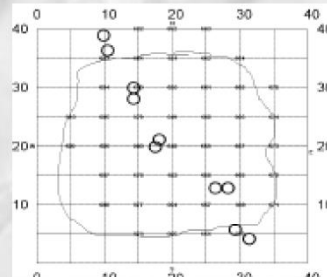
Glive predstavljajo ključno povezovalno biotsko komponento med elementi gozdnega ekosistema, predvsem, med viri hranil in drevesnimi partnerji v simbiozi—ektomikorizi. Spremljanje razmer in sprememb v okolju, kot posledica naravnih sprememb ali človekovih vplivov, se odraža tudi na ektomikorizi. Za sledenje spremembam in njihovo potencialno uporabo za mikobioindikacijo je nujno poznavanje vrstne sestave populacije ektomikoriznih gliv.

NAMEN DELA

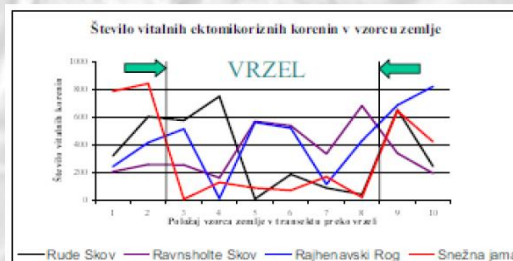
Analiza pestrosti ektomikorize in vplivov okolja, predvsem nastanka sestojne vrzeli, na populacijo ektomikoriznih gliv v naravnem in gospodarskem gozdu bukve.

METODOLOGIJA

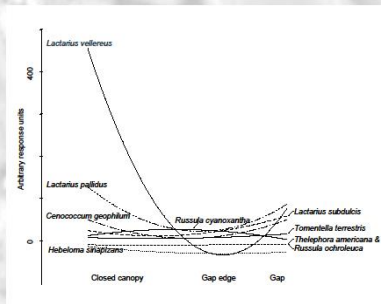
- Standardizirano vzorčenje tal za analizo tipov ektomikorize (Kraigher 1996) v transektu preko sestojne vrzeli (slika 1) na štirih vrzelih.
- Analiza tipov ektomikorize z anatomsko-morfološko in molekularnimi metodami (PCR-RFLP, sekvenciranje, filogenetska sorodnost z znanimi vrstami) (Grebenc in sod. 2007).
- Analiza tal (glejte Grebenc in sod. 2009).
- Multivariatna statistična analiza populacije ektomikoriznih gliv in lastnosti tal ter analiza odziva izbranih vrst gliv na pojav vrzeli.

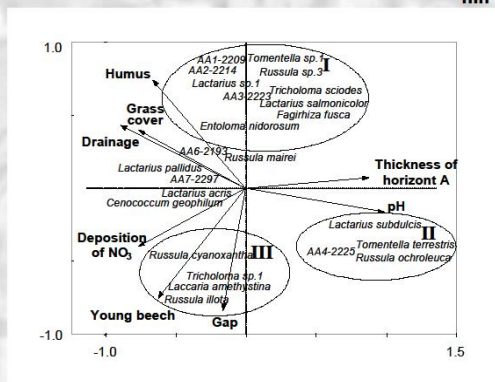
Sl. 1: Shema vzorčenja tal za analizo ektomikorize preko sestojne vrzeli

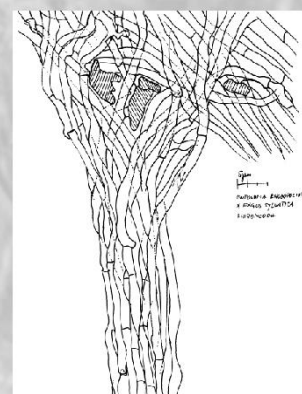
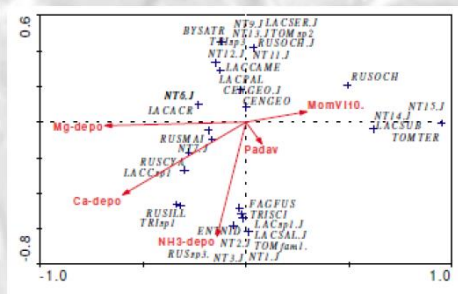
Sl. 2: Zmanjšanje števila vitalnih ektomikoriznih korenin v štirih malih sestojnih vrzelih (premer ca. 9 m).

Sl. 3: Števila vitalnih ektomikoriznih korenin v mali vrzeli se značilno ($p=0.1$) razlikuje med vrstami ektomikoriznih gliv

Sl. 4 in 5: Lastnosti tal značilno vplivajo na pojavljanje posameznih vrst ektomikoriznih gliv, predvsem % humusa, pH tal, delež amonija (dušik) in kalcija ter prisotnost mladja.

Sl. 6: Rzomorf novoopisanega tipa ektomikorize (*Entoloma rhodopium*)

REZULTATI IN SKLEPI

- Z nastankom sestojne vrzeli se število vitalnih ektomikoriznih korenin značilno zmanjša (slika 2), reakcija gliv pa pojav vrzeli pa je vrstno specifična (slika 3).
- Delež humusa, pH tal, naraščajoče koncentracije amonija in kalcija ter prisotnost mladja značilno (pozitivno) vplivajo na pojavljanje posameznih vrst ektomikoriznih gliv (sliki 4 in 5).
- Tudi na dobro preučeni področjih lahko najdemo nove, še neopisane tipe ektomikorize (slika 6).

VIRI

GREBENC, Tine, KRAIGHER, Hojka. 2009. Interakcije v mikorizosferi določajo dinamiko ogljika v ekosistemu bukovih gozdov. Zbornik gozdarstva in lesarstva 88: 11-19.

GREBENC, Tine, KRAIGHER, Hojka. 2007. Types of ectomycorrhiza of mature beech and spruce at ozone-fumigated and control forest plots. Environmental monitoring and assessment 128 (1/3): 47-59.

KRAIGHER, Hojka, AL SAYEGH-PETKOVŠEK, Samar, GREBENC, Tine, SIMONČIČ, Primož. 2007. Types of ectomycorrhiza as pollution stress indicators: case studies in Slovenia. Environmental monitoring and assessment 128 (1): 31-45.

GREBENC, Tine, CHRISTENSEN, Morten, VILHAR, Urša, ČATER, Matjaž, MARTIN P., Maria, SIMONČIČ, Primož, KRAIGHER, Hojka. 2009. Response of ectomycorrhizal community structure to gap opening in natural and managed temperate beech-dominated forests. Canadian journal of forest research 39(7): 1375-1386.

GREBENC, Tine. Tipi ektomikorize na bukvi (*Fagus sylvatica* L.) v naravnem in gospodarskem gozdu. 2005. Doktorska disertacija, BF, Interdisciplinarni podiplomski študij biotehnologije, 174 str.

MAHOVI, PRAPROTNICE IN SEMENKE NA ODMRLEM LESU V DVEH PRAGOZDNIH OSTANKIH NA KOČEVSKEM

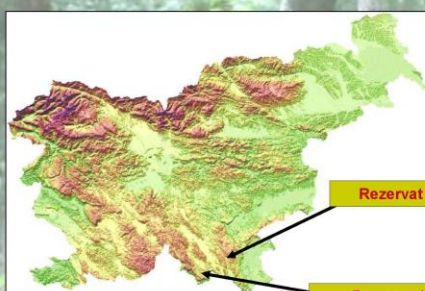
GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Lado KUTNAR

Gozdarski inštitut Slovenije, Ljubljana

V dveh slovenskih pragozdnih ostankih (Rajhenavski Rog in Krokari) smo raziskovali prisotnost vaskularnih rastlin na odmrlem bukovem drevju (veliki lesni ostanki). Rastline smo popisali na 110 odmrlih drevesih v Rajhenavskem Rogu in na 102 drevesih v Krokariju. Izbrano drevje je bilo v različnih fazah razgradnje in različnih debelin. Ločeno smo obravnavali rastline na panjih, ležečih deblih in krošnjah odmrlih dreves. Analizirali smo vrstno sestavo rastlin (mahovi, praprotnice in semenke), frekvenco pojavljanja, pestrost in delež posameznih življenjskih oblik.

Skupno smo zabeležili 103 vrste mahov in sicer 96 v rezervatu Rajhenavski Rog ter 66 v rezervatu Krokari. Med njimi je več vrst, ki veljajo v Evropi in pri nas za ogrožene: *Anacamptodon splachnoides* (Brid.) Brid., *Buxbaumia viridis* (Moug. ex Lam. & DC.) Brid. ex Moug. & Nestl., *Dicranum viride* (Sulliv. & Lesq.) Lindb. in *Zygodon forsteri* (Dicks.) Mitt. Njihova pogostost je razmeroma majhna, z izjemo vrste *Dicranum viride*, ki je pogost epifit v rezervatu Rajhenavski Rog. Na osnovi pestrosti vrst, pogostosti redkih in ogroženih vrst lahko smatramo, da naravni gozdovi (pragozdni ostanki) južnega dela Slovenije v pogledu vrstne pestrosti mahov predstavljajo "vročo točko" Evrope. Vrstna pestrost mahov na velikih mrtvih ostankih je še posebej velika v rezervatu Rajhenavski Rog.

Na odmrlem drevju in njegovem neposrednem kontaktnem območju smo skupaj popisali 110 rastlinskih vrst. V rezervatu Rajhenavski Rog smo našli 71 vrst, v Krokariju pa 85 vrst. Najpogostejši vrsti sta trilistna penuša (*Cardamine trifolia* L.) in navadna zajčja deteljica (*Oxalis acetosella* L.), ki smo ju našli na 85 % vseh izbranih dreves. Na več kot polovici dreves smo popisali tudi dišečo lakoto (*Galium odoratum* (L.) Scop., 76 %), bukev (*Fagus sylvatica* L., 67 %), spomladansko torilnico (*Omphalodes verna* Moench, 63 %) in deveterolistno konopnico (*Cardamine enneaphyllos* (L.) Crantz, 55 %). Večina popisanih vrst se pojavlja med korenčnikom dreves (ob razpadajočem panju) in na bolj razgrajenih ležečih deblih. Več kot polovico popisanih vrst predstavljajo hemikriptofiti; pogosti so tudi gofiti.

V proučevanih pragozdnih rezervatih je odmrlo drevje eden ključnih elementov biodiverzitete. Pomembno vlogo ima pri obnovi in pomlajevanju gozda ter kot dejavnik, ki vpliva na raven vrstne pestrosti.

1.01 Izvirni znanstveni članek

- 14. VILHAR, Urša, SIMONČIČ, Primož.** Water status and drought stress in experimental gaps in managed and semi-natural silver fir-beech forests. *European journal of forest research (Print)*, 2012, vol. 131, no. 5, str. 1381-1397, ilustr. <http://dx.doi.org/10.1007/s10342-012-0605-x>, doi: [10.1007/s10342-012-0605-x](https://doi.org/10.1007/s10342-012-0605-x). [COBISS.SI-ID [3330726](#)], [JCR, WoS do 8. 10. 2012: št. citatov (TC): 0, čistih citatov (CI): 0, normirano št. čistih citatov (NC): 0, [Scopus](#) do 30. 10. 2012: št. citatov (TC): 0, čistih citatov (CI): 0, normirano št. čistih citatov (NC): 0]
kategorija: 1A1 (Z1, A'); uvrstitev: [SCI](#), Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 112.44, št. avtorjev: 2/2
- 33. DECKMYN, Gabrielle I., CAMPIOLI, M., MUYS, B., KRAIGHER, Hojka.** Simulating C cycles in forest soils : including the active role of microorganisms in the ANAFORE forest model. *Ecol. model.* [Print ed.], 2011, vol. 222, št. 12, str. 1972-1985, ilustr. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolmodel.2011.03.011>, doi: [10.1016/j.ecolmodel.2011.03.011](https://doi.org/10.1016/j.ecolmodel.2011.03.011). [COBISS.SI-ID [3149990](#)], [JCR, WoS do 14. 2. 2013: št. citatov (TC): 2, čistih citatov (CI): 2, normirano št. čistih citatov (NC): 1, [Scopus](#) do 20. 2. 2013: št. citatov (TC): 2, čistih citatov (CI): 2, normirano št. čistih citatov (NC): 1]
kategorija: 1A2 (Z1); uvrstitev: [SCI](#), Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 21.95, št. avtorjev: 1/4
- 47. MAŠEK, Anita, GREBENC, Tine.** Ektomikoriza in drobne korenine bukve (*Fagus sylvatica* L.) v odraslih sestojih, mladju in na sadikah = Beech (*Fagus sylvatica* L.) ectomycorrhiza and fine roots in mature forests, regeneration stands and on seedlings. *Les (Ljublj.)*, 2011, let. 63, št. 5, str. 192-196. [COBISS.SI-ID [3154854](#)]
kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: [MBP](#); tipologijo je verificiral OSICB
točke: 15, št. avtorjev: 1/2
- 60. VILHAR, Urša, STARR, Michael, KATZENSTEINER, Klaus, SIMONČIČ, Primož, KAJFEŽ-BOGATAJ, Lučka, DIACI, Jurij.** Modelling drainage fluxes in managed and natural forests in the Dinaric karst: a model comparison study. *European journal of forest research (Print)*, 2010, vol. 129, no. 4, str. 729-740, ilustr. <http://dx.doi.org/10.1007/s10342-010-0379-y>, doi: [10.1007/s10342-010-0379-y](https://doi.org/10.1007/s10342-010-0379-y). [COBISS.SI-ID [6279033](#)], [JCR, WoS do 15. 2. 2013: št. citatov (TC): 3, čistih citatov (CI): 2, normirano št. čistih citatov (NC): 2, [Scopus](#) do 30. 10. 2012: št. citatov (TC): 2, čistih citatov (CI): 1, normirano št. čistih citatov (NC): 1]
kategorija: 1A1 (Z1, A'); uvrstitev: [SCI](#), Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 40.89, št. avtorjev: 2/6
- 68. VILHAR, Urša, GREBENC, Tine, SIMONČIČ, Primož, KRAIGHER, Hojka.** Dinamika ogljika v gozdnih ekosistemih : študija primera za bukov gozd v JV Sloveniji = Carbon dynamics in forest ecosystems : a case study of beech forest in SE Slovenia. *Les (Ljublj.)*, 2010, let. 62, št. 5, str. 183-188, ilustr. [COBISS.SI-ID [2965670](#)]
kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: [MBP](#); tipologijo je verificiral OSICB
točke: 30, št. avtorjev: 4/4
- 70. VILHAR, Urša.** Padavinski režim v izbranih vrzelih in sestojih dinarskega jelovo-bukovega gozda = Precipitation regime in selected gaps and mature stands of Dinaric silver fir-beech forest. *Zb. gozd. lesar. (Tisk. izd.)*. [Tiskana izd.], 2010, št. 91, str. 43-58, ilustr. [COBISS.SI-ID [3001766](#)]
kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: [MBP](#); tipologijo je verificiral OSICB
točke: 30, št. avtorjev: 1/1
- 74. GREBENC, Tine, CHRISTENSEN, Morten, VILHAR, Urša, ČATER, Matjaž, MARTIN P., Maria, SIMONČIČ, Primož, KRAIGHER, Hojka.** Response of ectomycorrhizal community structure to gap opening in natural and managed temperate beech-dominated forests. *Can. j. for. res.*, 2009, vol. 39, no. 7, str. 1375-1386, ilustr. [COBISS.SI-ID [2417318](#)], [JCR, WoS do 15. 4. 2013: št. citatov (TC): 7, čistih citatov (CI): 7, normirano št. čistih citatov (NC): 7, [Scopus](#) do 12. 6. 2013: št. citatov (TC): 7, čistih citatov (CI): 7, normirano št. čistih citatov (NC): 7]
kategorija: 1A2 (Z1); uvrstitev: [SCI](#), Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 53.54, št. avtorjev: 4/7
- 80. DECKMYN, Gabrielle I., MALI, Boštjan, KRAIGHER, Hojka, TORELLI, Niko, OP DE BEECK, Maarten, CEULEMANS, R. J. M.** Using the process-based stand model ANAFORE including bayesian optimisation to predict wood quality and quantity and their uncertainty in Slovenian Beech. *Silva Fenn.*, 2009, vol. 43, no. 3, str. 523-533, ilustr. [COBISS.SI-ID [2423974](#)], [JCR, WoS do 15. 4. 2013: št. citatov (TC): 5, čistih citatov (CI): 4, normirano št. čistih citatov (NC): 4, [Scopus](#) do 16. 1. 2013: št. citatov (TC): 5, čistih citatov (CI): 4, normirano št. čistih citatov (NC): 4]
kategorija: 1A2 (Z1); uvrstitev: [SCI](#), Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 15.28, št. avtorjev: 1/6
- 81. ČATER, Matjaž, SIMONČIČ, Primož.** Photosynthetic response of young beech (*Fagus sylvatica* L.) on research plots in different light conditions = Fotosintetski odziv mladih stabala bukve (*Fagus sylvatica* L.) na odabranim ploham u različitim svetlosnim uvjetima. *Šumar. list*, 2009, vol. 83, no. 11/12, str. 569-576. [COBISS.SI-ID [2493606](#)], [JCR, WoS do 14. 5. 2013: št. citatov (TC): 1, čistih citatov (CI): 0, normirano št. čistih citatov (NC): 0, [Scopus](#) do 20. 2. 2013: št. citatov (TC): 1, čistih citatov (CI): 0, normirano št. čistih citatov (NC): 0]
kategorija: 1A4 (Z1); uvrstitev: [SCI](#), Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 22.67, št. avtorjev: 1/2
- 82. GREBENC, Tine, KRAIGHER, Hojka.** Interakcije v mikorizosferi določajo dinamiko ogljika v ekosistemu bukovih gozdov. *Zb. gozd. lesar. (Tisk. izd.)*. [Tiskana izd.], 2009, št. 88, str. 11-19, ilustr. [COBISS.SI-ID [2467750](#)]
kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: [MBP](#); tipologijo je verificiral OSICB
točke: 30, št. avtorjev: 2/2
- 93. KRAIGHER, Hojka, AL SAYEGH-PETKOVŠEK, Samar, GREBENC, Tine, SIMONČIČ, Primož.** Types of ectomycorrhiza as pollution stress indicators : case studies in Slovenia. *Environ. monit. assess.*, 2007, vol. 128, no. 1, str. 31-45, ilustr. <http://dx.doi.org/10.1007/s10661-006-9413-4>. [COBISS.SI-ID [1729190](#)], [JCR, WoS do 9. 5. 2013: št. citatov (TC): 5, čistih citatov (CI): 1, normirano št. čistih citatov (NC): 1, [Scopus](#) do 9. 2. 2013: št. citatov (TC): 4, čistih citatov (CI): 1, normirano št. čistih citatov (NC): 1]
kategorija: 1A3 (Z1); uvrstitev: [SCI](#), Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 46.03, št. avtorjev: 3/4
- 101. FINÉR, L., GREBENC, Tine, KRAIGHER, Hojka.** Variation in fine root biomass of three european tree species : beech (*Fagus sylvatica* L.), norway spruce (*Picea abies* L. Karst.), and scots pine (*Pinus sylvestris* L.). *Plant Biosyst. (Firenze, Testo stamp.)*, 2007, vol. 141, no. 3, str. 394-405, ilustr. <http://dx.doi.org/10.1080/11263500701625897>. [COBISS.SI-ID [2104998](#)], [JCR, WoS do 15. 4. 2013: št. citatov (TC): 30, čistih citatov (CI): 30, normirano št. čistih citatov (NC): 17, [Scopus](#) do 14. 5. 2013: št. citatov (TC): 35, čistih citatov (CI): 35, normirano št. čistih citatov (NC): 20]
kategorija: 1A3 (Z1); uvrstitev: [SCI](#), Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 11.21, št. avtorjev: 2/17
- 102. CUDLIN, Pavel, GREBENC, Tine, KRAIGHER, Hojka.** Fine roots and ectomycorrhizas as indicators of environmental change. *Plant Biosyst. (Firenze, Testo stamp.)*, 2007, vol. 141, no. 3, str. 406-425. <http://dx.doi.org/10.1080/11263500701626028>. [COBISS.SI-ID [2093990](#)], [JCR, WoS do 10. 6. 2013: št. citatov (TC): 20, čistih citatov (CI): 19, normirano št. čistih citatov (NC): 11, [Scopus](#) do 18. 6. 2013: št. citatov (TC): 21, čistih citatov (CI): 20, normirano št. čistih citatov (NC): 12]
kategorija: 1A3 (Z1); uvrstitev: [SCI](#), Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 12.78, št. avtorjev: 2/12
- 105. ÓDOR, Péter, KOSEC, Jože, PILTAVER, Andrej, KRAIGHER, Hojka, GREBENC, Tine.** Diversity of dead wood inhabiting fungi and bryophytes in semi-natural beech forests in Europe. *Biol. Conserv.* [Print ed.], 2006, vol. 131, iss. 1, str. 58-71, ilustr. <http://dx.doi.org/10.1016/j.biocon.2006.02.004>. [COBISS.SI-ID [1676966](#)], [JCR, WoS do 6. 5. 2013: št. citatov (TC): 43, čistih citatov (CI): 42, normirano št. čistih citatov (NC): 29, [Scopus](#) do 14. 5. 2013: št. citatov (TC): 50, čistih citatov (CI): 49, normirano št. čistih citatov (NC): 34]
kategorija: 1A1 (Z1, A'); uvrstitev: [SCI](#), Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 19.69, št. avtorjev: 2/15
- 111. KUTNAR, Lado, URBANČIČ, Mihej.** Vpliv rastiščnih in sestojnih razmer na pestrost tal in vegetacije v izbranih bukovih in jelovo-bukovih gozdovih na Kočevskem = Influence of site and stand conditions on diversity of soil and vegetation in selected beech and fir-beech forests in the Kočevje region. *Zb. gozd. lesar. (Tisk. izd.)*. [Tiskana izd.], 2006, št. 80, str.3-30, ilustr. [COBISS.SI-ID [1797286](#)]

kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: **MBP**; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 15, št. avtorjev: 1/2

112. VILHAR, Urša, SIMONČIČ, Primož, KAJFEŽ-BOGATAJ, Lučka, KATZENSTEINER, Klaus, DIACI, Jurij. Mikroklimatske razmere v vrzelih in sestojih dinarskega jelovo-bukovega gozda = Microclimate conditions in gaps and mature stands of Dinaric silver fir-beech forests. *Zb. gozd. lesar. (Tisk. izd.)*. [Tiskana izd.], 2006, št. 81, str. 21-36, ilustr. [COBISS.SI-ID [1806758](#)]

kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: **MBP**; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 12, št. avtorjev: 2/5

115. VILHAR, Urša, STARR, Michael, URBANČIČ, Mihej, SMOLEJ, Igor, SIMONČIČ, Primož. Gap evapotranspiration and drainage fluxes in a managed and a virgin dinaric silver fir-beech forest in Slovenia : a modelling study. *European journal of forest research (Print)*, 2005, vol. 124, no. 3, str. 165-175, ilustr. <http://dx.doi.org/10.1007/s10342-005-0067-5>. [COBISS.SI-ID [1542054](#)], [JCR, WoS do 15. 4. 2013: št. citatov (TC): 7, čistih citatov (CI): 4, normirano št. čistih citatov (NC): 4, Scopus do 14. 1. 2013: št. citatov (TC): 8, čistih citatov (CI): 5, normirano št. čistih citatov (NC): 5]

kategorija: 1A3 (Z1); uvrstitev: **SCI**, Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 24.56, št. avtorjev: 2/5

120. URBANČIČ, Mihej, SIMONČIČ, Primož, ČATER, Matjaž. Impacts of gaps on humus forms in dinaric silver fir-beech (Omphalodo-Fagetum) and soil solution quality. *Mitt. Österr. Bodenk. Ges.*, 2005, heft 72, str. 179-187, ilustr. [COBISS.SI-ID [1438630](#)]

kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: **MBP**; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 10, št. avtorjev: 1/3

135. VILHAR, Urša. Izračun vodne bilance bukovega sestaja z modelom WATBAL za leto 2001 = Estimation of water fluxes through beech forest with the simple water balance model WATBAL for the year 2001. *Gozd. vestn.*, marec 2003, letn. 61, št. 2, str. 59-68. [COBISS.SI-ID [1119654](#)]

kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: **MBP**; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 30, št. avtorjev: 1/1

136. SIMONČIČ, Primož, KALAN, Polona, URBANČIČ, Mihej, VILHAR, Urša. Soil properties in virgin and in managed dinaric fir - beech forests - Preliminary results. *Mitt. Österr. Bodenk. Ges.*, 2003, heft 69, str. 77-82. [COBISS.SI-ID [1168038](#)]

kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: **MBP**; tipologijo je verificiral OSICM
točke: 15, št. avtorjev: 2/4

140. KRAIGHER, Hojka, JURC, Dušan, KALAN, Polona, KUTNAR, Lado, LEVANIČ, Tom, RUPEL, Matej, SMOLEJ, Igor. Beech coarse woody debris characteristics in two virgin forest reserves in Southern Slovenia = Značilnosti odmrlih velikih lesnih ostankov bukve v dveh gozdnih rezervatih v južni Sloveniji. *Zb. gozd. lesar. (Tisk. izd.)*. [Tiskana izd.], 2002, št. 69, str. 91-134. [COBISS.SI-ID [1067942](#)]

kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: **MBP**; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 8.57, št. avtorjev: 2/7

141. KUTNAR, Lado, ÓDOR, Peter, DORT, Klaas van. Vascular plants on beech dead wood in two Slovenian forest reserves = Vaskularne rastline na odmrlem bukovem drevju v dveh gozdnih rezervatih v Sloveniji. *Zb. gozd. lesar. (Tisk. izd.)*. [Tiskana izd.], 2002, št. 69, str. 135-153. [COBISS.SI-ID [1067686](#)]

kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: **MBP**; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 10, št. avtorjev: 1/3

1.02 Pregledni znanstveni članek

162. THALER, Nejc, BAJC, Marko. Vpliv glivnih in rastlinskih sekundarnih metabolitov na verižno reakcijo s polimerazo (PCR) = Effect of fungal and plant secondary metabolites on polymerase chain reaction (PCR). *Acta silvae et ligni*, 2013, št. 100, str. 25-40, ilustr. [COBISS.SI-ID [3636646](#)]

kategorija: 1C (Z2); uvrstitev: **MBP**; tipologija ni verificirana
točke: 15, št. avtorjev: 1/2

163. EKBLAD, A., KRAIGHER, Hojka. The production and turnover of extramatrical mycelium of ectomycorrhizal fungi in forest soils: role in carbon cycling. *Plant soil*. [Print ed.], 2013, vol. <v tisku>, no. <v tisku>, str. <v tisku>, ilustr. <http://dx.doi.org/10.1007/s11104-013-1630-3>, doi: [10.1007/s11104-013-1630-3](https://doi.org/10.1007/s11104-013-1630-3). [COBISS.SI-ID [3568294](#)], [JCR, Scopus do 1. 4. 2013: št. citatov (TC): 0, čistih citatov (CI): 0, normirano št. čistih citatov (NC): 0]

kategorija: 1A1 (Z1, A", A'); uvrstitev: **SCI**, Scopus, MBP; tipologija ni verificirana
točke: 11.92, št. avtorjev: 1/14

164. WALLANDER, H., KRAIGHER, Hojka. Evaluation of methods to estimate production, biomass and turnover of ectomycorrhizal mycelium in forests soils - a review. *Soil biol. biochem.*. [Print ed.], 2013, vol. 57, str. 1034-1047. <http://dx.doi.org/10.1016/j.soilbio.2012.08.027>, doi: [10.1016/j.soilbio.2012.08.027](https://doi.org/10.1016/j.soilbio.2012.08.027). [COBISS.SI-ID [3432102](#)], [JCR, WoS do 5. 6. 2013: št. citatov (TC): 1, čistih citatov (CI): 1, normirano št. čistih citatov (NC): 1, Scopus do 1. 5. 2013: št. citatov (TC): 1, čistih citatov (CI): 0, normirano št. čistih citatov (NC): 0]

kategorija: 1A1 (Z1, A", A'); uvrstitev: **SCI**, Scopus, MBP; tipologijo je verificiral OSICB
točke: 15.75, št. avtorjev: 1/12

1.08 Objavljeni znanstveni prispevek na konferenci

369. FINŽGAR, Domen, RUPEL, Matej, HUMAR, Miha, KRAIGHER, Hojka. Ugotavljanje gostot velikih lesnih ostankov bukve (*Fagus sylvatica* L.) iz pragozdnega rezervata Rajhenavski Rog = Determining densities of beech (*Fagus sylvatica* L.) coarse woody debris from the virgin forest Rajhenavski Rog. V: HUMAR, Miha (ur.), KRAIGHER, Hojka (ur.). *Gozd in les : gozd in les - certificiranje v gozdarstvu in lesarstvu : znanstveno srečanje : zbornik predavanj ob znanstvenem srečanju Gozd in les : certificiranje v gozdarstvu in lesarstvu*, (Les, letn. 65 (2013), št. 1/2). Ljubljana: Zveza lesarjev Slovenije, 2013, 2013, letn. 65, št. 1/2, str. 41-48, ilustr. [COBISS.SI-ID [3639462](#)]

kategorija: 4D (Z2); tipologija ni verificirana
točke: 5, št. avtorjev: 1/4

MONOGRAFIJE IN DRUGA ZAKLJUČENA DELA

Znanstvena monografija

952. VILHAR, Urša. Vpliv gospodarjenja na vodno bilanco jelovo-bukovih gozdov dinarskega krasa = Influence of management on water balance of the silver fir-beech forests in the Dinaric karst, (Studia forestalia Slovenica, 133). Ljubljana: Gozdarski inštitut Slovenije, Založba Silva Slovenica, 2009. XVI, 122 str., ilustr. ISBN 978-961-6425-47-6. [COBISS.SI-ID [248384000](#)]

kategorija: 2B (Z2); tipologijo je verificiral OSICB

Strokovna monografija

954. MEDVED, Mirko, BAJC, Marko, BOŽIČ, Gregor, ČAS, Miran, ČATER, Matjaž, FERREIRA, Andreja, GREBENC, Tine, KOBAL, Milan, KRAIGHER, Hojka, KUTNAR, Lado, MALI, Boštjan, PLANINŠEK, Špela, SIMONČIČ, Primož, URBANČIČ, Mihej, VILHAR, Urša, WESTERGREN, Marjana, KRAJNC, Nike, KUŠAR, Gal, LEVANIČ, Tom, POLJANŠEK, Simon, JURC, Dušan, JURC, Dušan, OGRIS, Nikica, KLUN, Jaka, PREMRL, Tine, ROBEK, Robert, ŽELEZNIK, Peter, GRICAR, Jožica, PIŠKUR, Mitja. *Gospodarjenje z gozdom za lastnike gozdov*. 1. ponatis. Ljubljana: Kmečki glas, 2013. 311 str., ilustr. ISBN 978-961-203-396-5. [COBISS.SI-ID [266281216](#)]

kategorija: SU (S) (ponatis)
točke: 0, št. avtorjev: 8/29

Doktorske disertacije

1450. ŽELEZNIK, Peter. *Dinamika razvoja drobnih korenin gozdnega drevja kot indikator razmer v okolju : doktorska disertacija = Fine root growth dynamics of forest trees as indicator of environmental conditions : doctoral dissertation*. Ljubljana: [P. Železnik], 2013. XI, 150 str., ilustr., tabele. [COBISS.SI-ID [771447](#)]

kategorija: SU (S)
točke: 5

1451. ŽELEZNIK, Peter. *Dinamika razvoja drobnih korenin gozdnega drevja kot indikator razmer v okolju : doktorska disertacija = Fine root growth dynamics of forest trees as indicator of environmental conditions : doctoral dissertation*. Ljubljana: [P. Železnik], 2013. 1 optični disk (CD-ROM). [COBISS.SI-ID [266974208](#)]

kategorija: SU (S)

točke: 5

1454. GREBENC, Tine. *Tipi ektomikorize na bukvi (Fagus sylvatica L.) v naravnem in gospodarskem gozdu : doktorska disertacija = Types of ectomycorrhizae on beech (Fagus sylvatica L.) in natural and managed forest : doctoral dissertation*. Ljubljana: [BF, Interdisciplinarni podiplomski študij biotehnologije]: [T. Grebenc], 2005. XII, 174 f., [34] f. pril., ilustr. <http://www.dlib.si/?urn=URN:NBN:SI:doc-8KMFOIOB>, http://www.digitalna-knjiznica.bf.uni-lj.si/dd_grebenc_tine.pdf. [COBISS.SI-ID [1505190](#)]

kategorija: SU (S)

točke: 5

European Forest Research and Innovation (RegPot No. 315982)

EUFORINNO je projekt Gozdarskega inštituta Slovenije, ki ga v 7. okvirnem programu financira Evropska komisija za dvig znanstvene odličnosti in prepoznavnosti inštituta. GIS je nosilec projekta, zastavljene cilje pa bo realiziral skupaj z 8 priznanimi partnerji iz Evrope. Projekt se je začel oktobra 2013 in bo zaključen v 36 mesecih. Vrednost projekta, ki je v celoti financiran iz Evropske komisije, je 2,9 mio EUR. Projekt vodi prof. dr. Hojka Kraigher.

Projekt je sestavljen iz treh vsebinskih sklopov, četrti je namenjen vodenju. Prvi sklop je usmerjen v nadgradnjo laboratorijske opreme inštituta, drugi je namenjen dvigu znanstvene odličnosti zaposlenih na inštitutu in tretji prepoznavnosti inštituta v EU in širše.

Z nadgradnjo laboratorijske opreme si bo inštitut zagotovil modernejšo opremo za raziskovanje gozda in z njim povezanih ekosistemov. Med najbolj odmevnimi je oprema za merjenje stabilnih izotopov v sledovih, oprema za merjenje razmerij med izoropsko sestavo v rastlinskih tkivih in oprema za mikroskopsko mikrodisekcijo.

Za dvig znanstvene odličnosti je v projektu predvidenih preko 55 mesecev za izpopolnjevanje znanja sodelavcev GIS pri tujih partnerjih v projektu. Obiski in izpopolnjevanj na tujih inštitutih so različno dolga, od 15 do 90 dni. Hkrati v okviru projekta tuji partnerji vodijo seminarje na inštitutu, v skupni dolžini več kot 20 mesecev. Med predavatelji so tudi najbolj priznani raziskovalci na svojih področjih dela. Tako bo na inštitutu že konec julija 2013 predaval Prof. Dr. Reinhart Ceulemans, eden najbolj citiranih znanstvenikov na svojem raziskovalnem področju. V okviru poletne šole bo pripravil vodil seminar s predavanji in delavnicami prav o znanstvenem publiciranju.

V tretjem vsebinskem sklopu se GIS povezuje z drugimi inštituti oziroma organizacijami v območju JV Evrope ter širše. Hkrati povečuje svojo prepoznavnost s harmonizacijo komunikacijskih orodij in dvigom prepoznavnosti založbe GIS, Založbe *Silva Slovenica*. V sklopu založbe bo do septembra 2013 vzpostavljen tudi Repozitorij, v katerem bodo objavljeni in odloženi prispevki raziskovalcev GIS.

This project is funded by
the European Union

FINANCERJI:

European Forest Research and Innovation

Project NAT-MAN

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

JAVNA AGENCIJA ZA RAZISKOVALNO DEJAVNOST
REPUBLIKE SLOVENIJE

Raziskovalni programi in projekti

This project is funded by
the European Union

Obisk članov SAZU v pragozdu
Rajhenavski Rog, 21. 6. 2013

Naslov: Obisk članov SAZU v pragozdu, predstavitev raziskav Gozdarskega inštituta Slovenije
Avtorji: Tine Grebenc, Hojka Kraigher, Andrej Kutnar, Tina Drolc